

Selkeytetty raportti

Yritysvastuu 2023

Tutkimus maamme suurimpien yritysten vastuullisuuden johtamisesta, käytännöistä, haasteista ja tulevaisuuden näkymistä.

Lukijalle

Tämä on FIBSin tutkimusraportti, joka kertoo, millainen on suomalaisten yritysten vastuullisuustyön nykytila. Lisäksi raportti antaa suuntaa tulevalle sekä auttaa yrityksiä kehittämään omaa vastuullisuuttaan myös kansainvälisessä mielessä.

Tutkimuksemme mukaan suomalaisilla yrityksillä on tällä hetkellä hyvät lähtökohdat tehdä vaikuttavaa vastuullisuustyötä. Vastuullisuus nimittäin näkyy yritysten strategiassa ja johdon tehtävälistalla. Lisäksi yritykset tunnistavat vastuullisuuden merkityksen ja hyödyn.

Näistä lähtökohdista ja hyvästä tahdosta huolimatta monella yrityksellä on vielä tehtävää vastuullisuuden perustasossa eli riskien ja negatiivisten vaikutusten hallinnassa. Rohkaisemmekin yrityksiä tekemään tekoja, jotka ottavat huomioon vielä konkreettisemmin ilmaston, luonnon, ihmisoikeudet sekä läpinäkyvän raportoinnin.

Katsomme tässä raportissa tulevaisuuteen. Uusien näkökulmien avulla haluamme herätellä yritykset pohtimaan niitä omia vaikutusmahdollisuuksia, joilla yritykset voivat nopeuttaa kestävyysmurrosta. Kestävyysmurros tarkoittaa, että koko

yhteiskuntamme muuttuu sellaiseksi, joka suosii kestävyyttä ja kannustaa kestävyYTEEN.

Osa yrityksistä on vastuullisuustyön edelläkävijöitä. Ne vievät monipuolisilla keinoilla eteenpäin yhteiskunnan ja ympäristön hyvinvointia ja kykyä sopeutua muutoksiin. He käyttävät muun muassa innovoinnin, rahoituksen ja vaikuttamisen keinoja. Olimme iloisia, kun huomasimme, että tähän liittyvät toimet ovat aluillaan maamme yrityksissä. Kestävyys on motivaationa erityisesti yritysten innovaatioissa ja investoinneissa.

Maailman myllerrykset, pandemia, energiakriisi ja sota ovat saaneet yritykset sitoutumaan vastuullisuuden kehittämiseen entistä enemmän. Avaimet yritysten johtamalle kestävyysmurrokselle ovat siis jo käsissämme.

Toivomme, että 10 vuotta täyttä tutkimuksemme inspiroi sinua vaikuttaviin vastuullisuustoimiin, ja että viihdyt tulostemme parissa.

Helena Kekki, johtaja, FIBS

Sisällys

<u>Tiivistelmä</u>	4	<u>Osa 3 Edelläkävijyys: Yritykset ottavat ensiaskeleita liiketoimintansa muuttamiseksi kestäväälle pohjalle</u>	64
<u>Tutkimuksen tausta, toteutus ja vastaajat</u>	22	Arvonluonti	67
<u>Osa 1 Edellytykset: Vastuullisuus näkyy yrityksen johtamisessa</u>	27	Liiketoiminnan muuttaminen	68
Merkitys	30	Uudistaminen	69
Johtamiskäytännöt	34	Kumppanuudet	71
Hallitus- ja johtoryhmätyö	39	<u>Osa 4 Suunnannäyttäjät: Kestävyyismurroksen mahdollistaminen on alkamassa</u>	73
Tulevaisuuteen varautuminen	46	Innovaatiot ja teknologia	78
<u>Osa 2 Perustaso: Yritykset ovat sitoutuneita vastuullisuuteen, mutta käytännön toimenpiteitä pitää tehdä enemmän</u>	50	Rahoitus ja investoinnit	79
Ilmasto	54	Ihmiset ja kulutus	80
Luonto	55	Politiikka ja sääntely	81
Ihmisoikeudet	57	Liite 1: Metodologia ja vastaajien taustatiedot	83
Monimuotoisuus ja osallisuus	59	Liite 2: Yksityiskohtaisemmat tutkimustulokset	90
Tietojen läpinäkyvyys ja raportointi	61		
Riskienhallinta	62		

Tutkimuksen sisältöä saa lainata mainitsemalla julkaisijan (FIBS). Julkaisua ei saa kokonaisuudessaan julkaista tai jakaa edelleen missään kanavassa.

Tiivistelmä

Tutkimuksen 5 päähavaintoa

1

Yrityksillä on hyvät edellytykset vaikuttavaan vastuullisuustyöhön. Vastuullisuus näkyy strategiassa ja johdon agendalla, ja sen merkitys ja hyöty tunnistetaan. Ukrainan sota ja pandemia saivat yritykset sitoutumaan yhä vahvemmin yritysvastuuseen.

2

Vastuullisuussitoumukset ja –tavoitteet eivät aina näy konkreettisina toimenpiteinä. Hyvistä edellytyksistä huolimatta kirittävää riittää niin ilmaston, luonnon, ihmisoikeuksien kuin läpinäkyvän raportoinnin osalta.

3

Kestävyys toimii nyt innovaatioiden ja investointien ajurina. Yritykset pitävät silti kiinni kestävästä liiketoiminnastaan.

4

Kestävyysmurrosta mahdollistavat toimet ovat aluillaan Suomen yrityksissä. Poliittisen vaikuttamisen roolia kestävyys edistämässä ei vielä yrityksissä tunnisteta.

5

Osaamisvaje on tulevaisuuden kannalta ilmeinen pullonkaula.

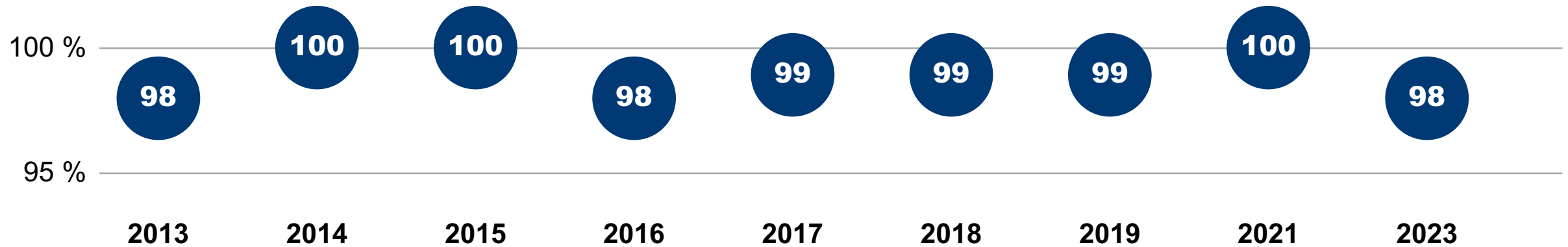
1

Yrityksillä on **hyvät edellytykset vaikuttavaan vastuullisuustyöhön:**

Vastuullisuus **näkyvät strategiasa ja johdon agendalla, ja sen merkitys ja hyöty tunnistetaan.**

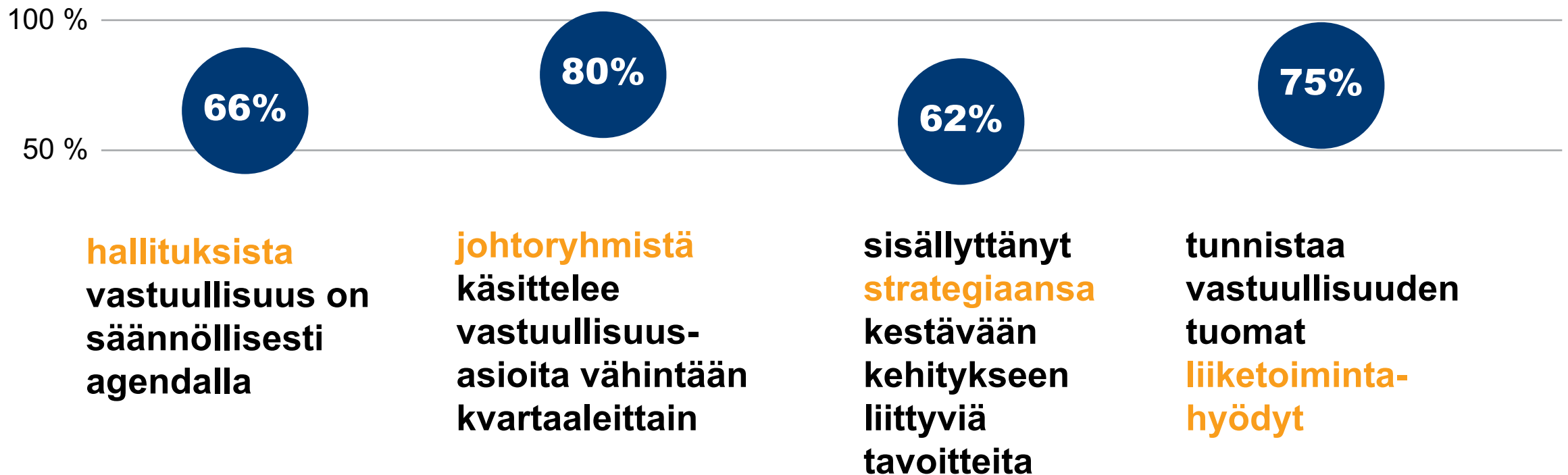
Ukrainan sota ja pandemia saivat yritykset **sitoutumaan yhä vahvemmin yritysvastuuseen.**

Vastuullisuus on ollut **olennainen** tekijä suomalaisille yrityksille jo **10 vuoden ajan**

72% :lla Ukrainan sota, pandemia ja energiakriisi on lisännyt sitoutumista vastuullisuustavoitteisiin

Vastuullisuus näkyy strategiassa ja johdon agendalla, ja sen merkitys ja hyöty tunnistetaan yrityksissä

Neljä viidestä on asettanut vastuullisuudelle määrällisiä ja laadullisia tavoitteita

86%

**on asettanut
määrällisiä
tavoitteita**

80%

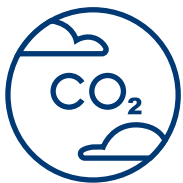
**on asettanut
laadullisia
tavoitteita**

2

**Vastuullisuussitoumukset ja –
tavoitteet** eivät aina näy
konkreettisina toimenpiteinä.

Hyvistä edellytyksistä huolimatta
kirittävää riittää niin ilmaston,
luonnon, ihmisoikeuksien kuin läpi-
näkyvän raportoinnin osalta.

Sitoumus tai tavoite

46%

asettanut
toiminnalleen
nettonolla-tavoitteen
(2050)

27%

laatinut tavoitteiden
saavuttamiseksi
**tieteeseen perustuvan
suunnitelman**
(esim. SBTi)

42%

asettanut
biodiversiteetin
palautumista edistäviä
tavoitteita

16%

laatinut tavoitteiden
saavuttamiseksi
**tieteeseen perustuvan
suunnitelman**

85%

tukee YK:n
yritystoimintaa ja
ihmisoikeuksia
koskevia periaatteita

<40%

tunnistanut
ihmisoikeuksiin liittyviä
riskejä tai toimeenpanee
due diligence
-prosessia.

93%

sitoutunut tukemaan mm.
tasa-arvoa,
monimuotoisuutta ja
syrjinnän poistamista

62%

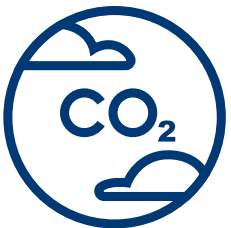
asettanut näihin
teemoihin liittyvälle
työlle **määrällisiä tai
laadullisia tavoitteita**

74% tekee yritysvastuuraportin

Merkittävästi harvempi raportoi olennaisten temaattisten tavoitteiden edistymisestä vakimuodossa vuosittain

38%

Ilmasto

32%

Luonto

49%

**Ihmis-
oikeudet**

62%

D&I

45%

**Taloudelliset
tiedot**

82%

sisällyttää
ESG:n
riskienhallinta-
prosesseihin ja
-raportointiin

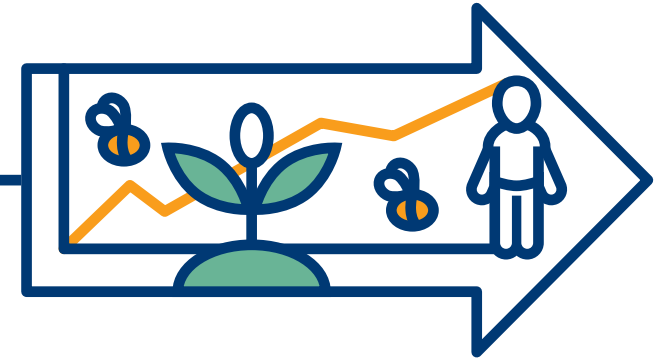
3

**Kestävyys toimii nyt
innovaatioiden ja investointien
ajurina.**

**Yritykset pitävät silti kiinni
kestämättömästä
liiketoiminnastaan.**

**63% kertoo
tehneensä
investointeja**

**59% kertoo
tehneensä
innovaatioita**

jossa kestävä kehitys on pääajuri

**Vain 16% on
luopunut kestävästä
liiketoiminnasta**

54% pyrkii edistämään
kestävää kuluttajakäyttämistä

Kuitenkin vain
13% on poistanut tuote- tai
palveluvalikoimastaan vaihtoehtot,
jotka eivät tue kestävää kehitystä

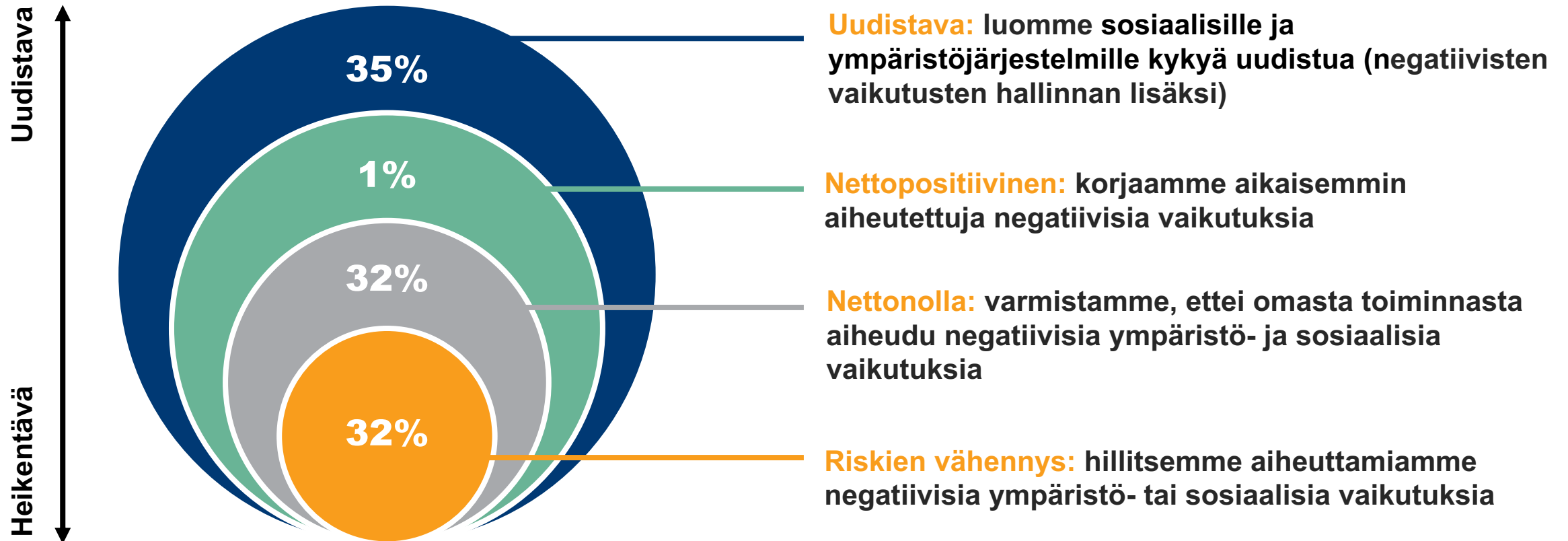
ja
50% tuotteita valmistavista suunnittelee
tuotteensa kestäviksi ja korjattaviksi

4

Kestävyysmurrosta mahdollistavat toimet ovat aluillaan Suomen yrityksissä.

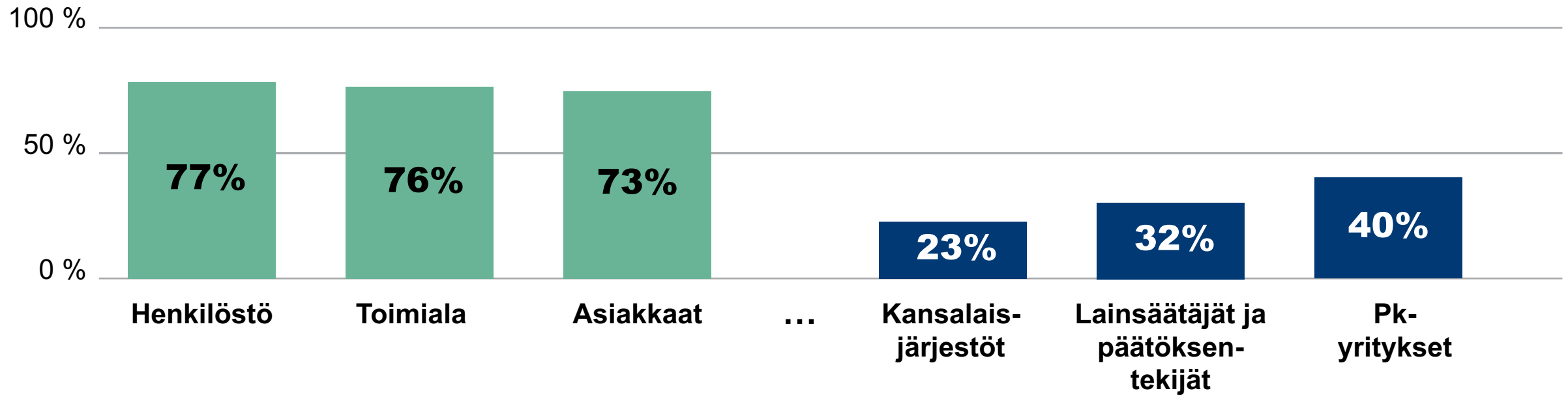
Poliittisen vaikuttamisen roolia kestävyysden edistämisessä ei vielä yrityksissä tunnisteta.

1/3 keskittyy riskien vähentämiseen, 1/3 kertoo lähestyvänsä vastuullisuustyötä uudistavan ajattelumallin kautta

**Suurin osa tekee
kestävyysteemoissa
yhteistyötä läheisten
sidosryhmien kanssa**

**Vähiten yhteistyötä
tehdään
kansalaisjärjestöjen
kanssa**

Yritysten tulisi pyrkiä vaikuttamaan mm. näihin muutoksen mahdollistajiin tukeakseen systeemistä muutosta kohti kestävämpää yhteiskuntaa:

Innovaatiot ja teknologia

55% arvioi ympäristövaikutukset osana innovointiprosessia, vain **24%** innovoinnin sosiaaliset vaikutukset
38% innovoi laajasti sidosryhmiä osallistaen

Rahoitus ja investoinnit

44% huomioi kestävyiden sisäisten kehitysprojektien kustannus-hyöty – analyyseissä
60% vaikuttaa jo rahoitusmarkkinoihin joko omien sijoittajiensa tai muiden sidosryhmien kautta

Ihmiset ja kulutus

69% lisää kierrätettyjen materiaalien osuutta tuotteissa
50% suunnittelee tuotteensa kestäviksi ja korjattaviksi

Politiikka ja sääntely

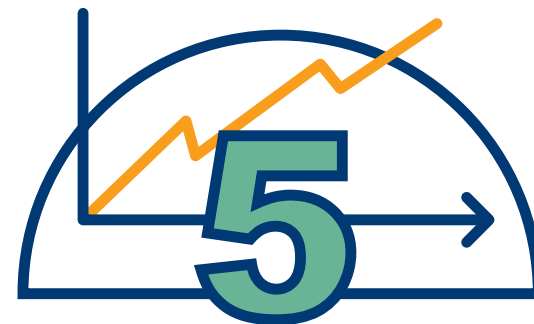
Yllättävän moni ei tunne yrityksensä linjauksia poliittiseen vaikuttamiseen liittyen
24% irtautuisi kestävyiden kannalta haastavista edunvalvontajärjestöistä
33% tekee vain sellaista poliittista vaikuttamista, joka tukee kestävä kehitystä

5

Osaamisvaje on
tulevaisuuden
kannalta ilmeinen
pullonkaula.

Vastuullisuuden **merkityksen** ja siihen investoitavien **resurssien** uskotaan vielä **kasvavan** seuraavan 5 vuoden aikana.

Silti vain **10%** arvioi käytettävien **resurssien** sekä **toimenpiteiden** olevan riittäviä suhteessa yrityksen vastuullisuustavoitteisiin, ja

6% arvioi yrityksen **osaamisen** olevan riittävää suhteessa yrityksen vastuullisuustavoitteisiin

Tutkimuksen tausta, toteutus ja vastaajat

Suomen kattavin kyselytutkimus paljastaa vastuullisuuden tilan ja tulevaisuuden suunnan

Yritysvastuu 2023 -tutkimus kuvaa maamme suurimpien yritysten vastuullisuuden strategista merkitystä, johtamista, käytäntöjä sekä tulevaisuutta.

Tutkimus antaa hyödyllistä tietoa yritysvastuusta niin yrityksille kuin elinkeinoelämän päättäjille ja vaikuttajille. Tutkimuksiamme on hyödynnetty maassamme jo pitkään.

FIBS on tehnyt tutkimuksen vuodesta 2013 alkaen. Edellinen tutkimus tehtiin vuonna 2021.

Vuoden 2023 tutkimuksen kysymyksiä on uudistettu jonkin verran. Ne mukailevat kansainvälisen yhteistyökumppanimme WBCSD:n suosituksia. Lisäksi kysymykset ottavat huomioon vastuullisuustyön tärkeimmät teemat ilmastonmuutoksesta ihmisoikeuksiin. Uusina näkökulmina ovat yritysten rooli laajemman kestävyysmurroksen mahdollistajina.

Yrityspäätätjää: Näin hyödynnät tutkimusta

- Peilaa yrityksesi vastuullisuustoiminnan tasoa tutkimuksen tuloksiin
- Hyödynnä analyysejä ja näkökulmia yrityksesi vastuullisuustoiminnan strategisen suunnittelun sekä toiminnan kehittämisen tukena
- Tunnista kysymysten avulla keskeisiä vastuullisuuden teemoja, ja suunnittele ja kehitä omaa toimintaa niiden mukaiseksi
- Kouluta tutkimuksen avulla henkilöstöänne
- Käytä tietoa hyödyksesi viestinnässä, myynnissä ja markkinoinnissasi
- Poimi talteen tietoa ja lukuja blogeihin ja analyyseihin
- Analysoi ja seuraa laajemmin suomalaisten yritysten vastuullisuustyön tasoa. Kannusta ja kiritä myös muita panostamaan käsiteltyihin teemoihin
- **Tutkimuksen sisältöä saa lainata, kun mainitsee tutkimuksen julkaisijan FIBS**

Suomen kattavin kyselytutkimus kertoo yritysten vastuullisuuden tilan ja tulevaisuuden suunnan

Yritysvastuu 2023 - tutkimus on nyt ajankohtaisempi kuin koskaan. Se kuvaa maamme suurimpien yritysten vastuullisuuden strategista merkitystä, johtamista, käytäntöjä sekä tulevaisuutta.

Tutkimus on tehty yhdeksän kertaa. Ensimmäisen kerran se tehtiin 10 vuotta sitten vuonna 2013. Edellisen kerran tutkimus tehtiin vuonna 2021.

Tutkimuksen kysymyksiä on uudistettu jonkin verran. Ne mukailevat kansainvälisen yhteistyökumppanimme WBCSD:n suosituksia.

Lisäksi kysymykset ottavat huomioon vastuullisuustyön tärkeimmät teemat ilmastonmuutoksesta ihmisoikeuksiin. Uusina näkökulmina ovat yritysten rooli laajemman kestävyysmurroksen mahdollistajina.

Tutkimus antaa hyödyllistä tietoa yritysvastuusta niin yrityksille kuin elinkeinoelämän päättäjille ja vaikuttajille. Tutkimuksiamme on hyödynnetty maassamme jo pitkään.

Yrityspäätätjää: näin hyödynnät tutkimusta

- Peilaa yrityksesi vastuullisuustoiminnan tasoa tutkimuksen tuloksiin.
- Hyödynnä analyysijä ja näkökulmia yrityksesi vastuullisuustoiminnan strategisen suunnittelun sekä toiminnan kehittämisen tukena.
- Tunnista kysymysten avulla tärkeitä vastuullisuuden teemoja. Suunnittele ja kehitä omaa toimintaa niiden mukaiseksi.
- Kouluta omaa henkilöstöä tutkimuksen avulla.
- Käytä tietoa hyödyksesi viestinnässä, myynnissä ja markkinoinnissasi.
- Poimi talteen tietoa ja lukuja omiin blogeihin ja analyysihin.
- Analysoi ja seuraa laajemmin suomalaisten yritysten vastuullisuustyön tasoa. Kannusta ja kiritä myös muita panostamaan teemoihin, joita tutkimuksessa käsitellään.
- **Tutkimuksen sisältöä saa lainata, kun mainitsee tutkimuksen julkaisijan FIBS**

Tutkimuksen kohderyhmänä oli Suomen 1000 suurinta yritystä

Vuonna 2023 tutkimukseen osallistui

184 yritystä.

Jokaisesta yrityksestä kyselyyn vastasi yksi henkilö seuraavasti:

30 % toimitusjohtajia

39 % yritys vastuusta vastaavia johtajia

31 % yritys vastuusta vastaavia päälliköitä

29 % pörssiyrityksiä

38 % yrityksiä, joilla on henkilökuntaa vain Suomessa

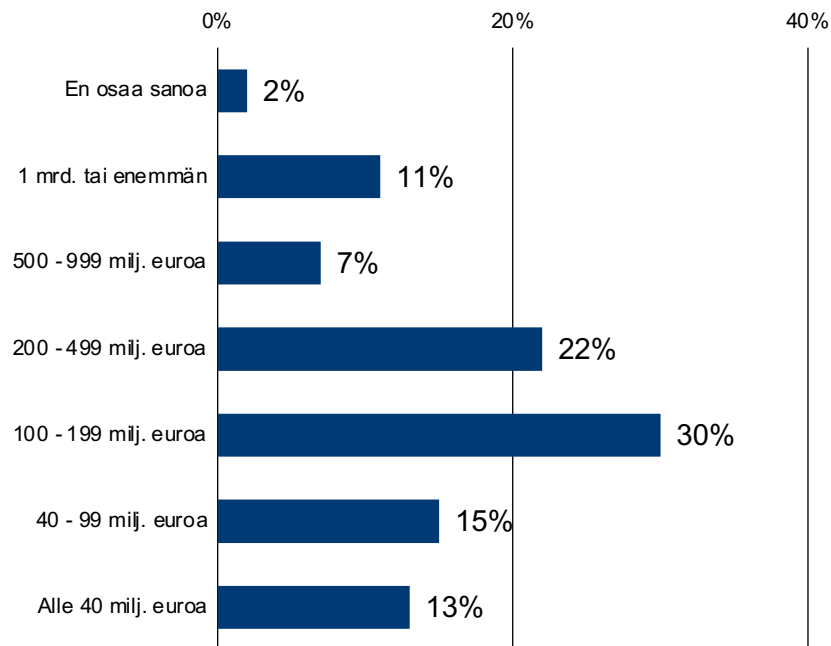
46 % FIBSin jäseniä

[Lisätietoja kyselyn toteutuksesta liitteessä 1](#)

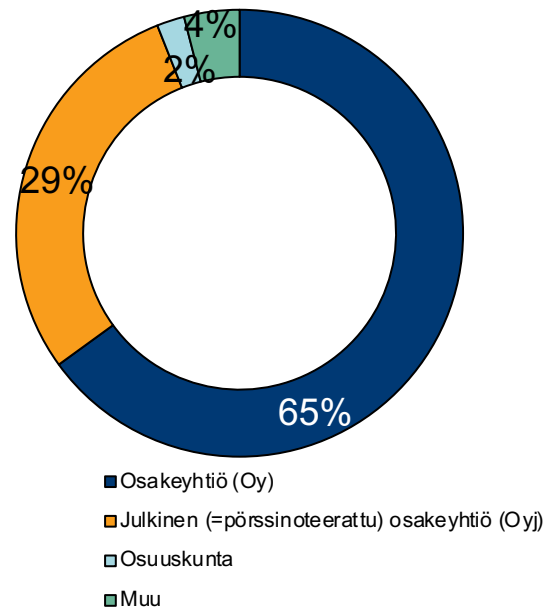
65 % vastaajista oli osakeyhtiöitä. Reilu kolmannes vastaajista edustaa teollisuutta.

Yrityksen liikevaihto

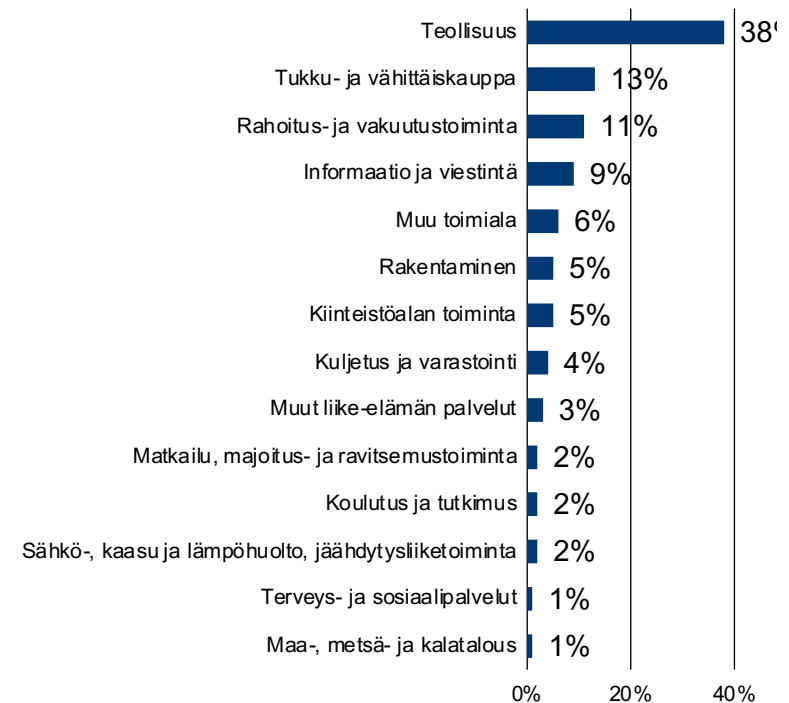
Kysymykseen vastasi 184 yritystä

Yrityksen yhtiömuoto

Yrityksen pääasiallinen toimiala

Tutkimuksen toteutti FIBS

FIBS on Pohjoismaiden suurin yritys vastuuverkosto ja johtava yritysten asiantuntijuuden kehittäjä.

Tarkoituksemme on vauhdittaa vastuullisuuden tekijöitä kohti kestävämpää maailmaa

Meillä on jäseniä

400+

3/4 yrityksiä

1/4 muita toimijoita

Tarjoamme jäsenillemme keinot kehittää toimintaa sekä alan monipuolisimmat palvelut kuten

- ✓ Tutkimukset ja selvitykset
- ✓ Valmennukset
- ✓ Seminaarit ja webinaarit
- ✓ Kevytmentorointiohjelma

Lue lisää osoitteessa www.fibsry.fi

Osa 1

**Edellytykset: Vastuullisuus näkyy
yrityksen johtamisessa**

1

Edellytykset

- Merkitys
- Johtamiskäytännöt
- Hallitus- ja johtoryhmätyö
- Tulevaisuuteen varautuminen

Vastuullisuus näkyy johtamisessa. Vastuullisuus näkyy strategiassa ja johdon agendalla, ja sen merkitys ja hyöty tunnistetaan. Yrityksillä on hyvät edellytykset vaikuttavaan työhön.

2

Perustaso

3

Edelläkävijyys

4

Suunnannäyttäjät

Osa 1 | Edellytykset: Vastuullisuus näkyy yrityksen johtamisessa

Tässä osiossa tarkastelemme, miten vastuullisuus näkyy yrityksen johtamisessa aikana, jota maailman myllerrykset sodasta energiakriisiin ravisuttelevat.

Kun yrityksessä tunnistetaan vastuullisuuden merkitys ja liiketoimintahyödyt, silloin vastuullisuus näkyy myös yrityksen johtamisessa. Se näkyy yrityksen strategiassa sekä hallitusryhmien ja johtoryhmien työskentelyssä. Se näkyy myös siinä, miten yritys asettaa konkreettiset tavoitteet, ja miten se seuraa niiden toteutumista.

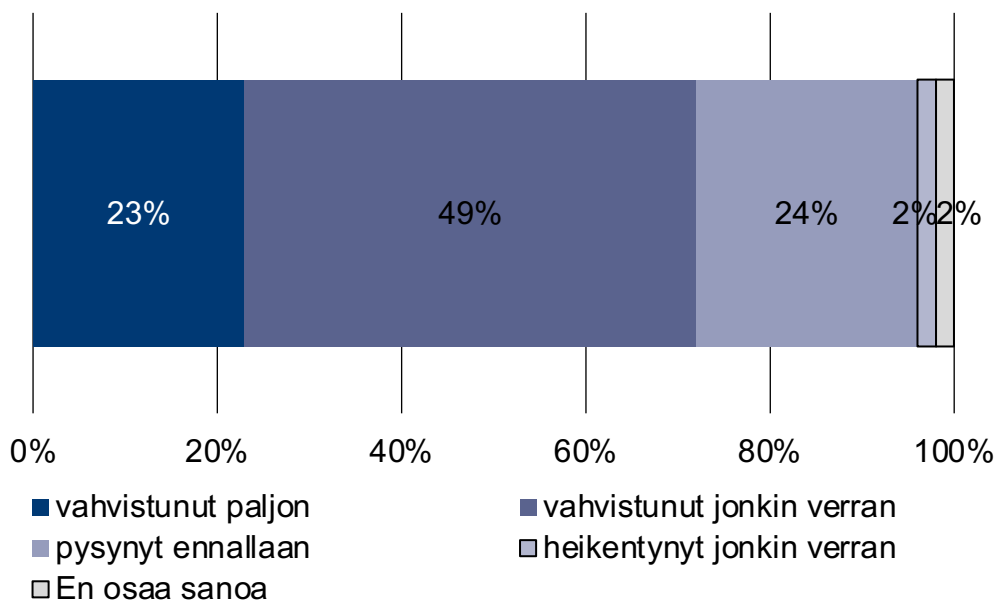
Kun yrityksessä tunnistetaan vastuullisuuden strateginen merkitys, se auttaa yritysjohtoa myös miettimään, miten toimia oikein tulevissa kestävyysaasteissa.

The background is a solid dark blue color, overlaid with several large, semi-transparent, lighter blue geometric shapes. These shapes include circles, triangles, and irregular polygons, some of which are rotated or skewed, creating a dynamic and layered visual effect.

Merkitys

Ukrainan sota, pandemia ja muut kriisit saivat valtaosan yrityksistä eli 72 % sitoutumaan vahvasti yritysvastuutavoitteisiinsa

Yritysten sitoutuminen vastuullisuustavoitteisiin

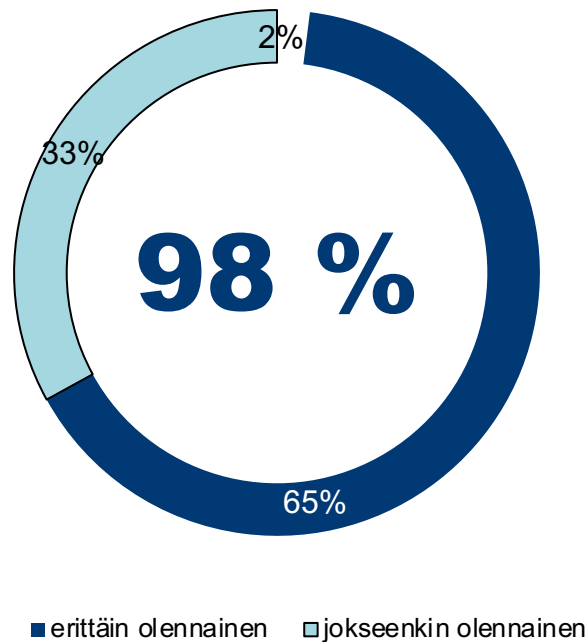

Toisin kuin on oletettu, viime vuosien maailmanmullistukset eivät ole heikentäneet yritysten sitoutumista vastuullisuustavoitteisiin.

Parhaimmillaan kriisit kirkastavat ja osoittavat sen, mikä on tärkeää. Nyt näyttääkin siltä, vastuullisuus koetaan niin tärkeäksi, että yritykset ovat valmiita panostamaan siihen maailmanmuutostenkin jyllätessä.

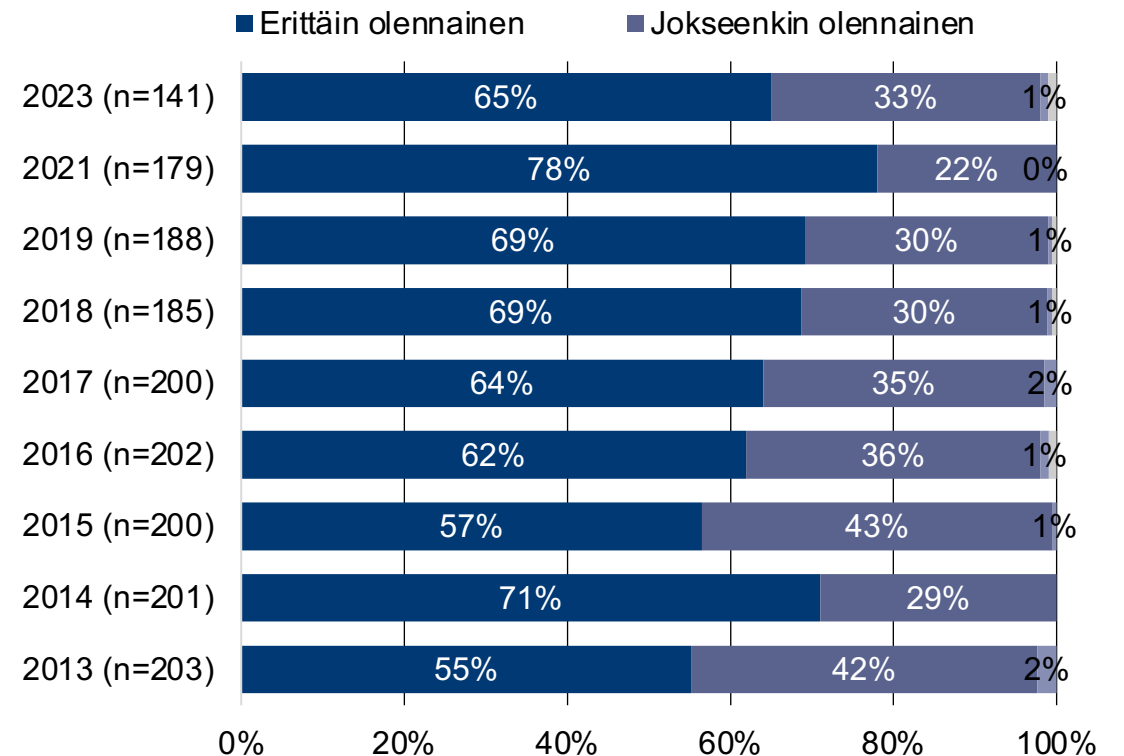
Kysymys: "Miten arvioitte viime vuosien maailmantilanteen ja muutosten (mukaan lukien pandemia, Ukrainan sota, energiakriisi) vaikuttaneen yrityksenne vastuullisuustavoitteisiin? Sitoutuminen on..." Tähän kysymykseen vastasi 142 vastaajaa.

Lähes jokainen yritys sanoi, että vastuullisuus on tärkeää.

Kysymys: "Miten olennainen tekijä vastuullisuus on yrityksenne kannalta juuri nyt"
Tähän kysymykseen vastasi 141 vastaajaa.

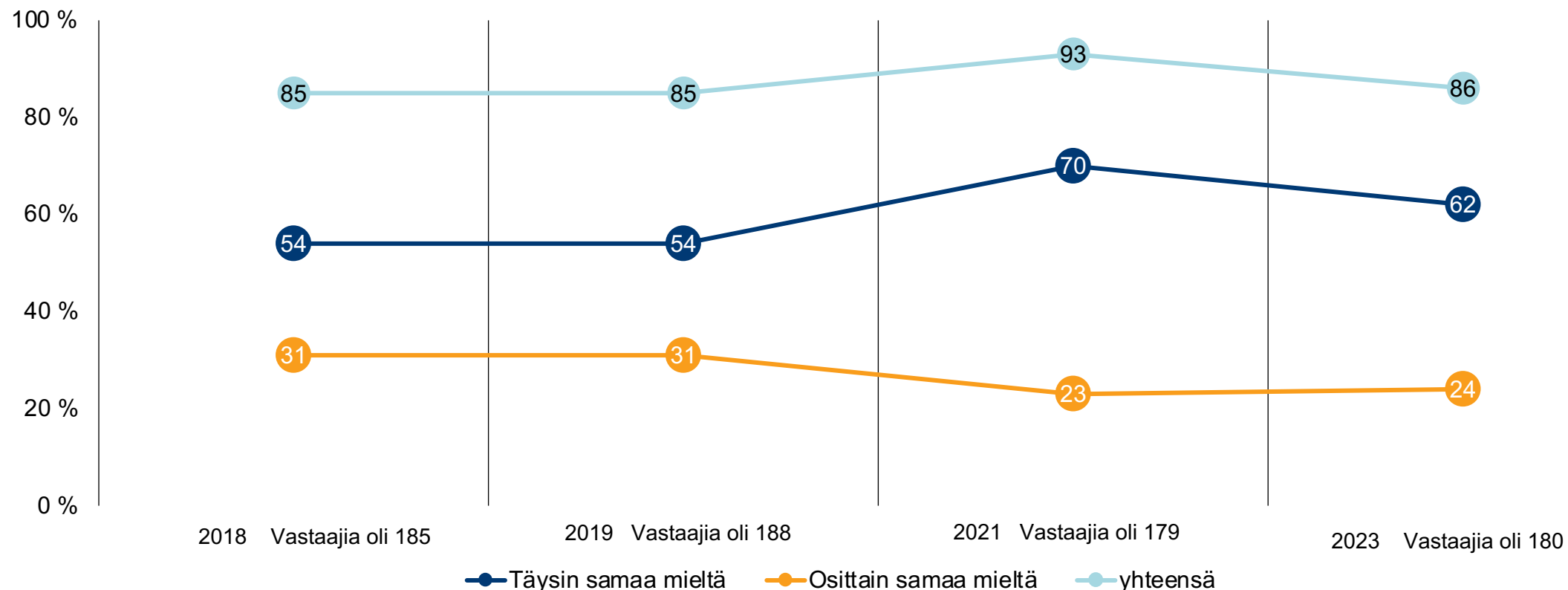
Vastuullisuus on ollut tärkeää jo 10 vuoden ajan.
Tänä vuonna harvempi yritys piti vastuullisuutta erittäin tärkeänä kuin vuonna 2021.

Useilla yrityksillä on **strategiassa tavoitteita, jotka liittyvät kestävään kehitykseen.**

Tavoitteita asettaneiden määrä on kuitenkin laskenut kahden vuoden takaisesta.

Vastaukset ovat prosentteina.

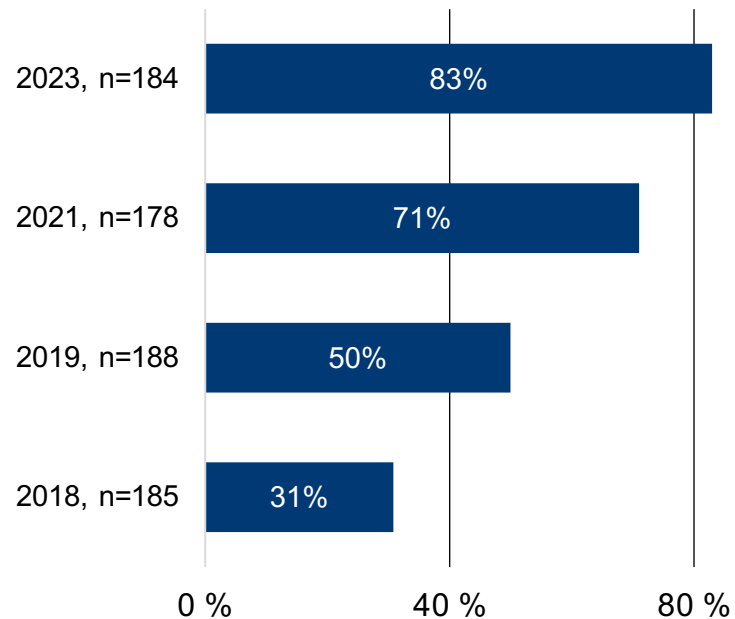

Väittämä: "Strategiassamme on kestävään kehitykseen liittyviä tavoitteita"

Johtamiskäytännöt

Tärkeiden vastuullisuusasioiden määrittelyprosessi auttaa yhä useampaa yritystä kirkastamaan oman liiketoiminnan kannalta kriittisimmät asiat

Tärkeiden vastuullisuusasioiden määrittelyprosessi

Väittämä:” Onko yrityksessänne seuraavia vastuullisuuden johtamiskäytäntöjä”: Olennaisten vastuullisuusasioiden määrittelyprosessi
Lyhenne ”n=” viittaa vastaajien määrään.

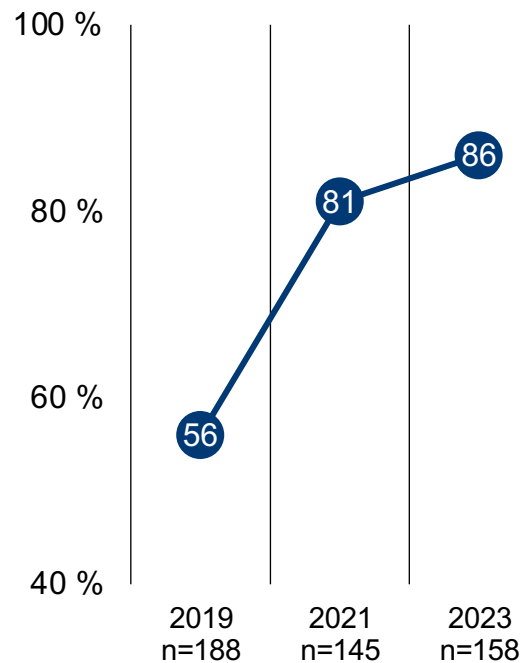
Hyvin tehty olennaisuusanalyysi kertoo vastuullisuustekijöiden luomat mahdollisuudet ja riskit juuri omalle liiketoiminnalle. Se auttaa huomaamaan, mihin vastuullisuustyön painopisteet kannattaa kohdistaa, jotta vastuullisuustyö on mahdollisimman vaikuttavaa.

Tärkeiden vastuullisuusasioiden määrittelyprosessi onkin käytössä huomattavasti useammalla yrityksellä nyt kuin vuonna 2021. Kasvua on 12 prosenttia.

Yritykset asettavat laskennallisesti mitattavia **vastuullisuustavoitteita** yhä enemmän.

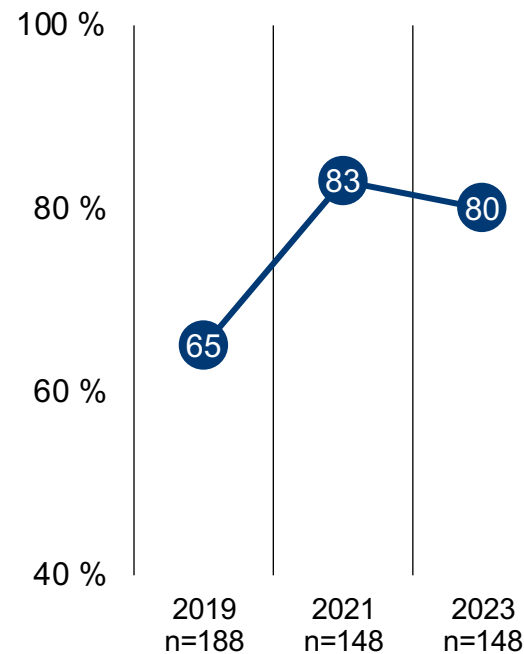
Vastuullisuudelle on asetettu määrälliset tavoitteet

Vastaukset ovat prosentteina.

Vastuullisuudelle on asetettu laadulliset tavoitteet

Vastaukset ovat prosentteina.

Muutos on ollut huomattava. Neljän vuoden aikana määrällisiä tavoitteita asettaneiden yritysten osuus on kasvanut noin 30 prosenttia.

Laadullisten tavoitteiden asettaneiden yritysten osuus on kasvanut hitaammin eli vain 15 prosenttia. Se on kääntynyt loivaan laskuun vuoteen 2021 verrattuna.

Muutosta selittää ehkä se, että määrälliset raportointipaineet ovat kasvaneet ja vastuullisuustyö on muuttunut järjestelmälliseksi.

Kysymys: "Onko yrityksessänne seuraavia johtamiskäytäntöjä: Vastuullisuudelle on asetettu määrälliset tavoitteet" ja "Vastuullisuudelle on asetettu laadulliset tavoitteet" Kyllä – vastanneet.

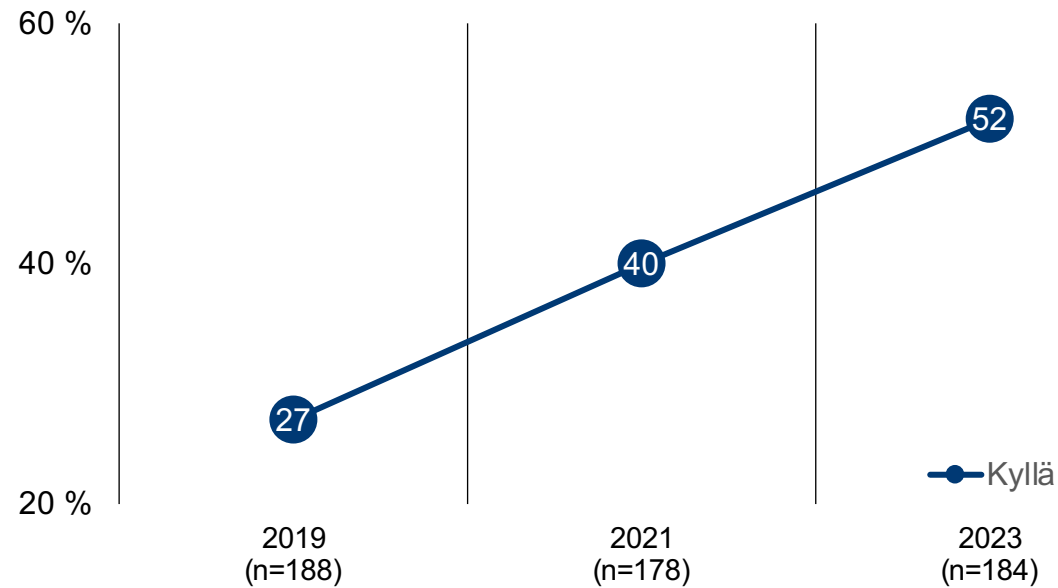
Lyhenne "n=" viittaa vastaajien määriin.

Kannustinjärjestelmät huomioivat vastuullisuuden jo joka toisessa yrityksessä.

Palkitseminen on lisääntynyt huomattavasti neljän vuoden aikana.

Johdon kannustin ja palkitsemisjärjestelmään sisältyvät vastuullisuusnäkökulmat

Vastaukset ovat prosentteina.

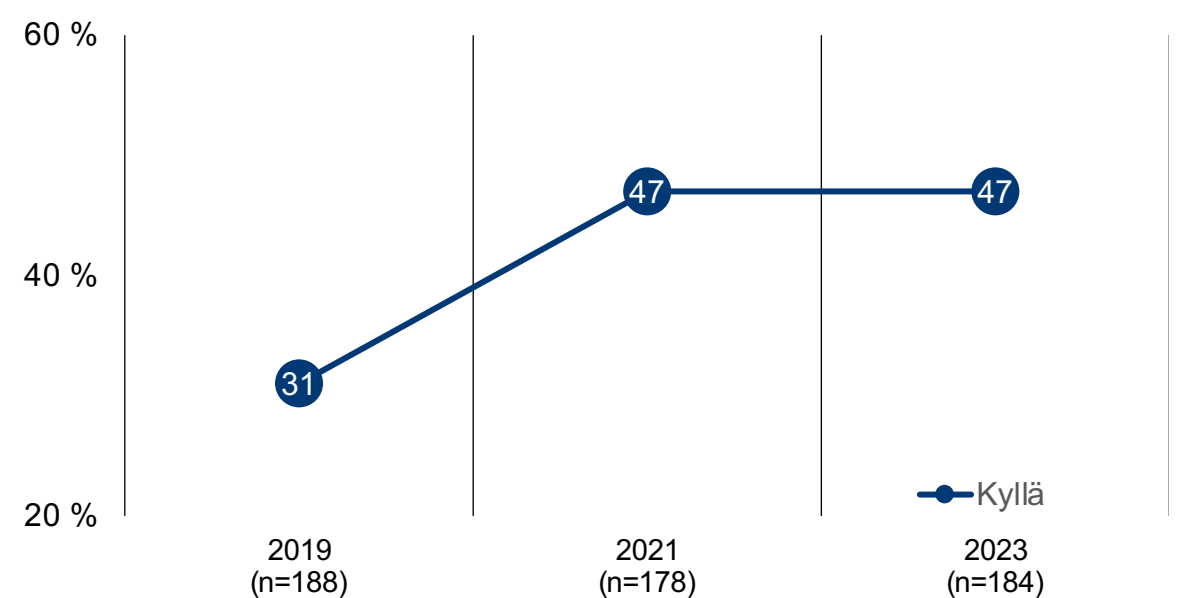

Kysymys: "Onko yrityksessänne seuraavia vastuullisuuden johtamiskäytäntöjä" Johdon kannustin ja palkitsemisjärjestelmään sisältyvät vastuullisuusnäkökulmat.

Lyhenne "n=" viittaa vastaajien määrään.

Muun henkilöstön kannustin- ja palkitsemisjärjestelmään sisältyvät vastuullisuusnäkökulmat

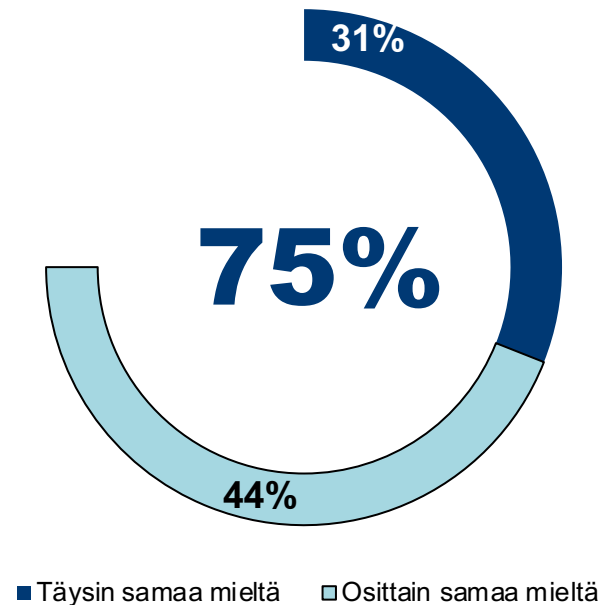
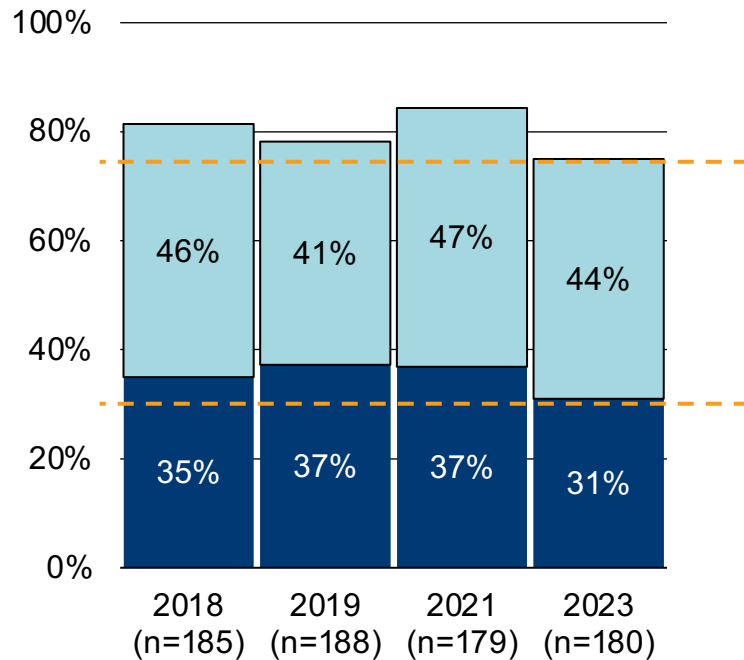
Vastaukset ovat prosentteina.

Kysymys: "Onko yrityksessänne seuraavia vastuullisuuden johtamiskäytäntöjä" Muun henkilöstön kannustin- ja palkitsemisjärjestelmään sisältyvät vastuullisuusnäkökulmat.

Lyhenne "n=" viittaa vastaajien määrään.

Vastuullisuudesta saatava liiketoimintahyöty ei ole yrityksille enää yhtä itsestään selvää kuin aiemmin

Vastanneista yrityksistä 75 % kokee saavansa liiketoimintahyötyä, kun se panostaa vastuullisuuteen.

Loiva lasku edellisvuosista kertoo siitä, että vastuullisuudesta helposti saatavat hyödyt alkavat olla käytetty.

Samalla kun säädökset ja vaatimukset kiristyvät, vaatii vastuullisuustyö yrityksiltä paljon panostuksia.

■ Täysin samaa mieltä ■ Osittain samaa mieltä

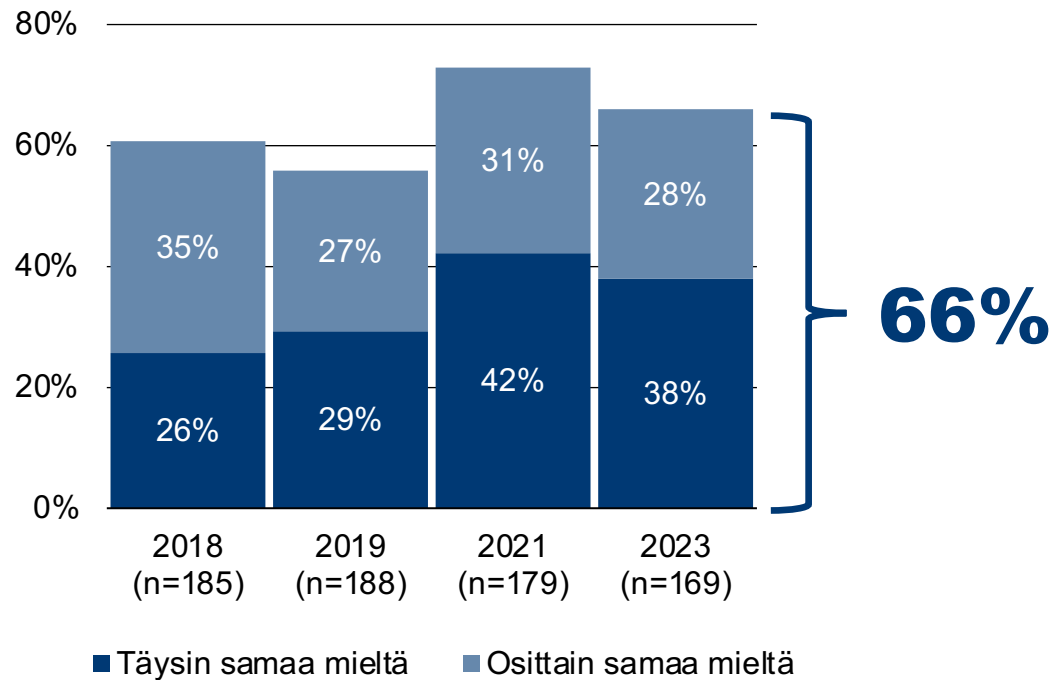
Väittämä: "Vastuullisuudesta saatava liiketoimintahyöty on suurempi kuin sen varmistamiseen käytettävät resurssit"

Tähän kysymykseen vastasi 180 vastaajaa. Lyhenne "n=" viittaa vastaajien määrään.

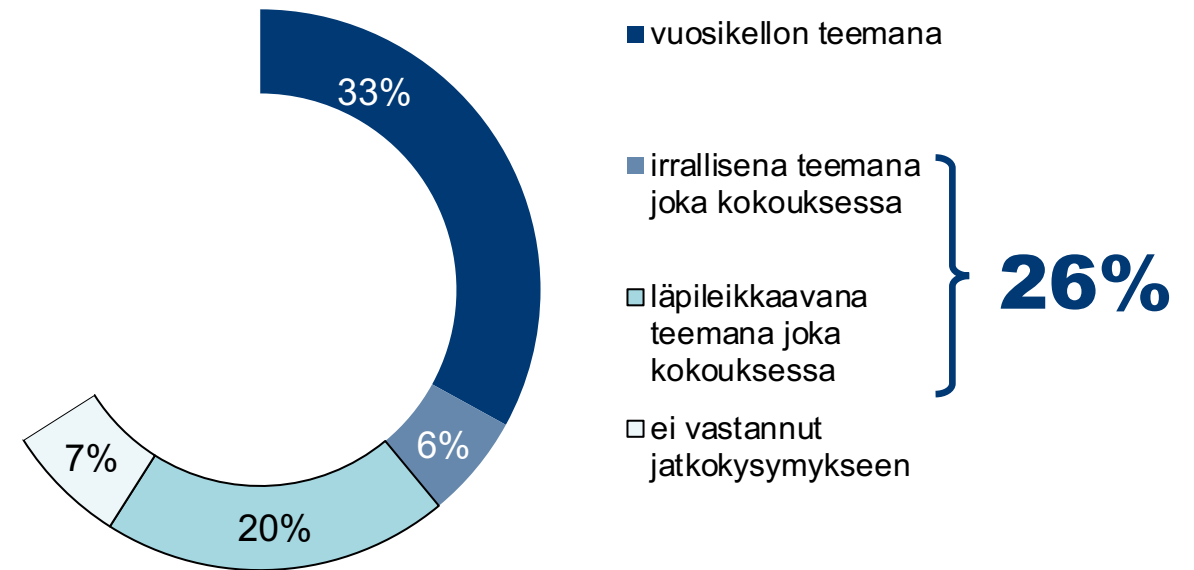
Hallitustyö ja johtoryhmätyö

Hallitustyö: Kaksi kolmesta yrityksestä kertoo, että sen hallitus käsittelee vastuullisuusasioita säännöllisesti. Neljänneksellä yrityksistä se on joka kokouksessa.

Hallitus käsittelee vastuullisuusasioita säännöllisesti

Hallituksen vastuullisuusasioiden käsittely kokouksissa

Väittämä: Yrityksemme hallitus käsittelee vastuullisuusasioita säännöllisesti.
Lyhenne "n=" viittaa vastaajien määrään.

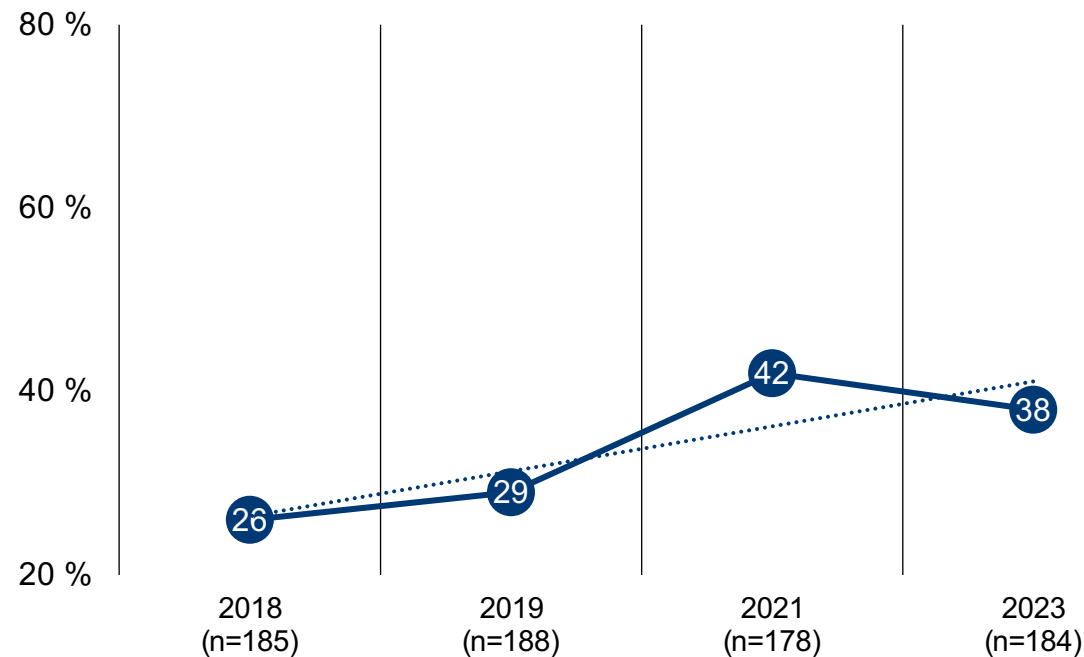
Jatkokysymys, mikäli edelliseen vastaus joko osittain tai täysin samaa mieltä: "Käsitteleeö yrityksenne hallitus vastuullisuusasioita..."Tähän kysymykseen vastasi 100 vastaajaa.

Osuudet on suhteutettu kaikkiin edelliseen kysymyksen vastanneisiin, joita oli 169.

5 vuoden kehitys hallitustyössä: Hallitusten vastuullisuusosaaminen on kasvanut selvästi. Vastuullisuutta myös käsitellään useammin.

Yrityksen hallitus käsittelee vastuullisuutta säännöllisesti

Vastaukset ovat prosentteina.

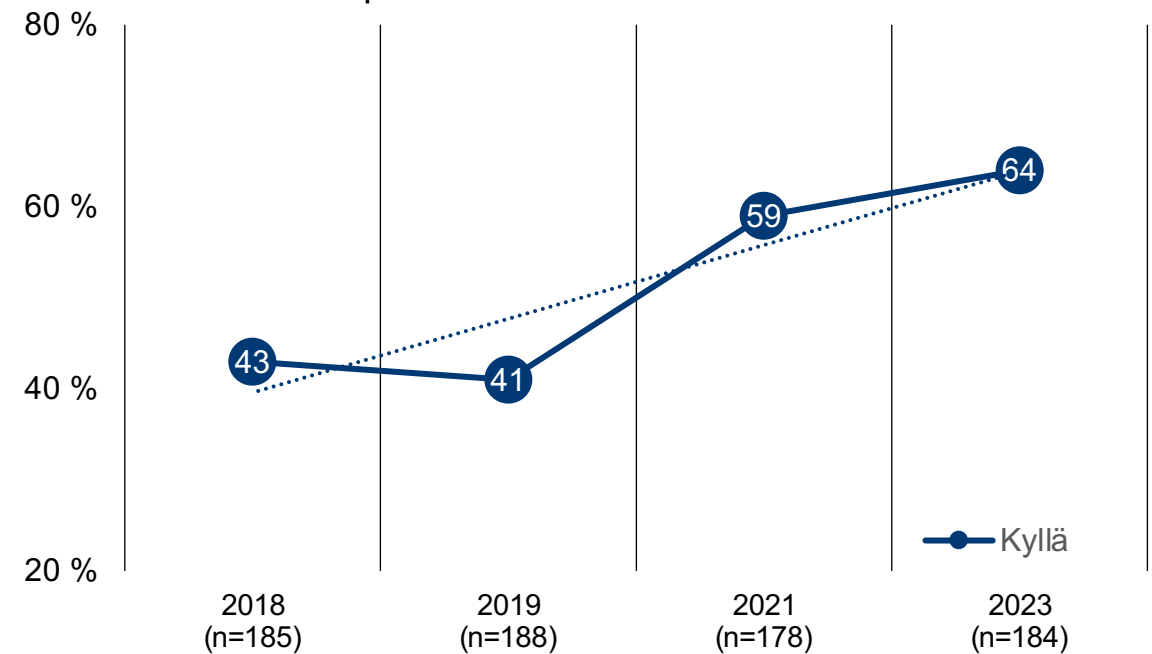

Väittämä "Yrityksemme hallitus käsittelee vastuullisuutta säännöllisesti" Väittämän kanssa "täysin samaa mieltä" olevien vastaajien osuus.

Lyhenne "n=" viittaa vastaajien määrään

Hallituksen jäsenistä vähintään yksi hallitsee yritysvastuukysymykset

Vastaukset ovat prosentteina.

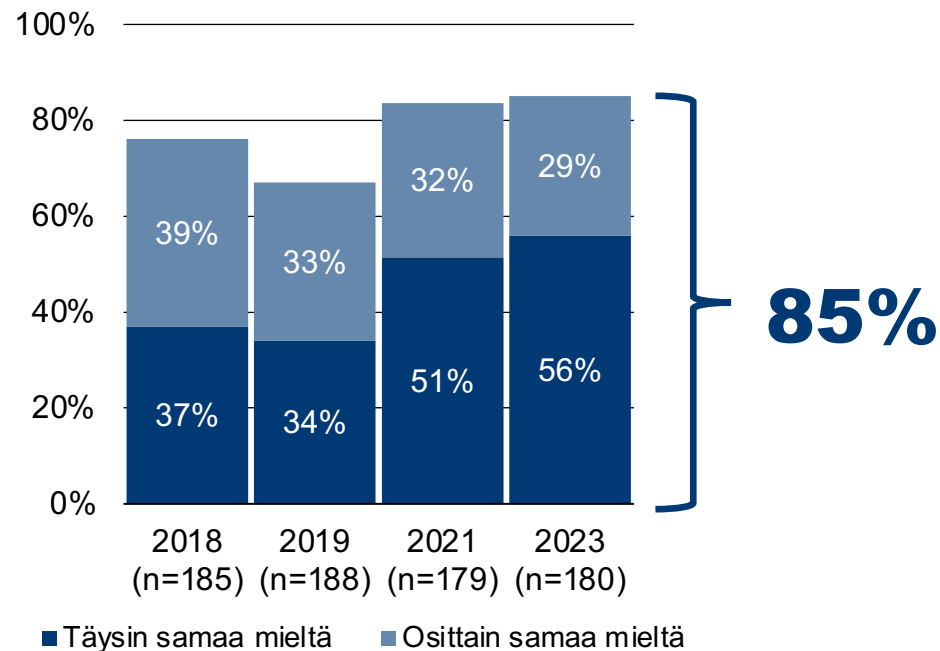

Väittämä: "Hallituksen jäsenistä vähintään yksi hallitsee yritysvastuukysymykset" Väittämään "kyllä" vastanneet.

Lyhenne "n=" viittaa vastaajien määrään.

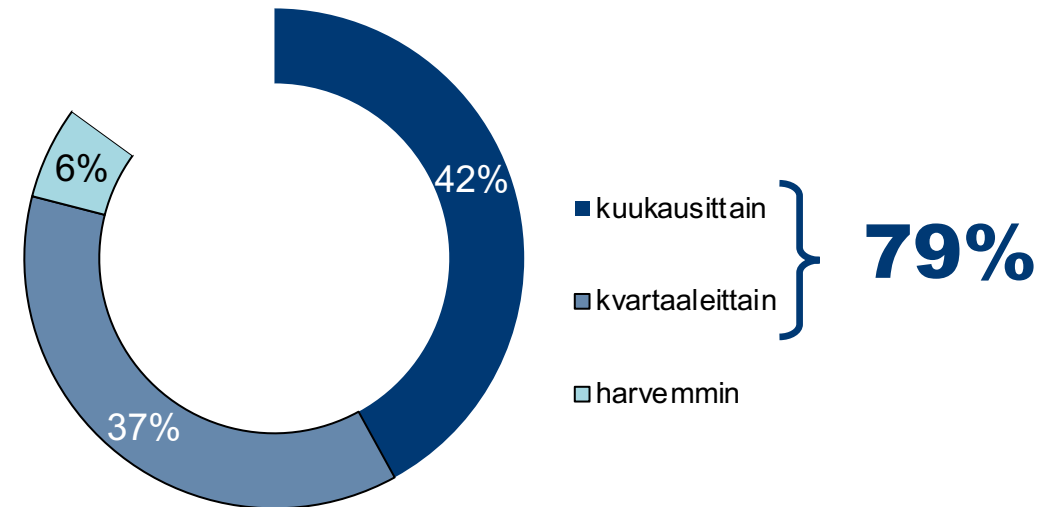
Johtoryhmätyö: Jo lähes 80 % yritysten johtoryhmistä käsittelee vastuullisuusasioita kuukausittain tai kvartaaleittain eli kolmen kuukauden jaksoissa.

Johtoryhmä käsittelee vastuullisuusasioita säännöllisesti

Väittämä: Yrityksemme johtoryhmä käsittelee vastuullisuusasioita säännöllisesti.
Lyhenne "n=" viittaa vastaajien määrään.

Miten säännöllisesti johtoryhmä käsittelee vastuullisuusasioita

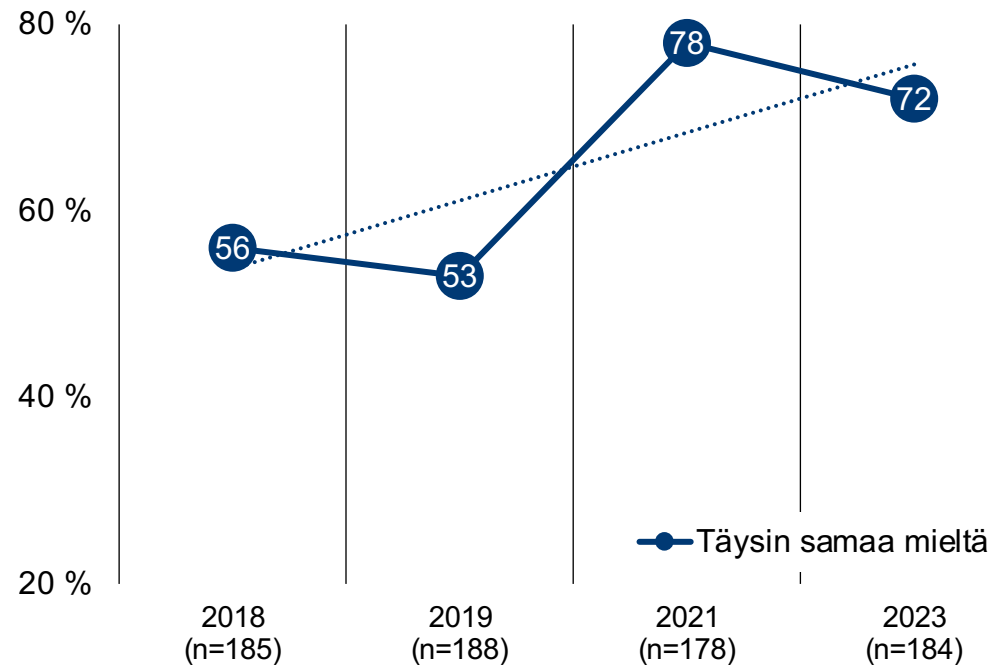

Jatkokysymys, mikäli edelliseen vastaus joko osittain tai täysin samaa mieltä: "Käsitteleekö yrityksenne johtoryhmä vastuullisuusasioita..." Tähän kysymykseen vastasi 153 vastaajaa. Osuudet on suhteutettu kaikkiin edelliseen kysymykseen vastanneisiin, joita oli 180.

5 vuoden suunta johtoryhmätyössä: Johtoryhmissä on yhä useammin yritysvastuusta vastaava henkilö. Johtoryhmissä käsitellään vastuullisuutta säännöllisemmin.

Johtoryhmässä on yritysvastuusta vastaava henkilö

Vastaukset ovat prosentteina.

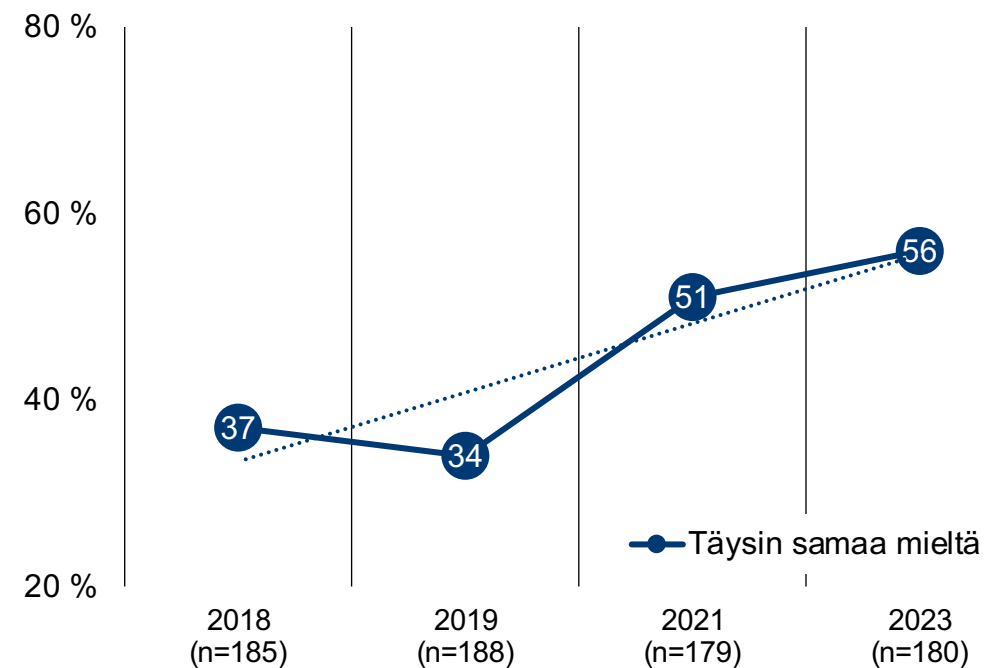

Väittämään: Johtoryhmässä on yritysvastuusta vastaava henkilö "täysin samaa mieltä" vastanneet.

Lyhenne "n=" viittaa vastaajien määrään.

Johtoryhmä käsittelee vastuullisuusasioita säännöllisesti

Vastaukset ovat prosentteina.

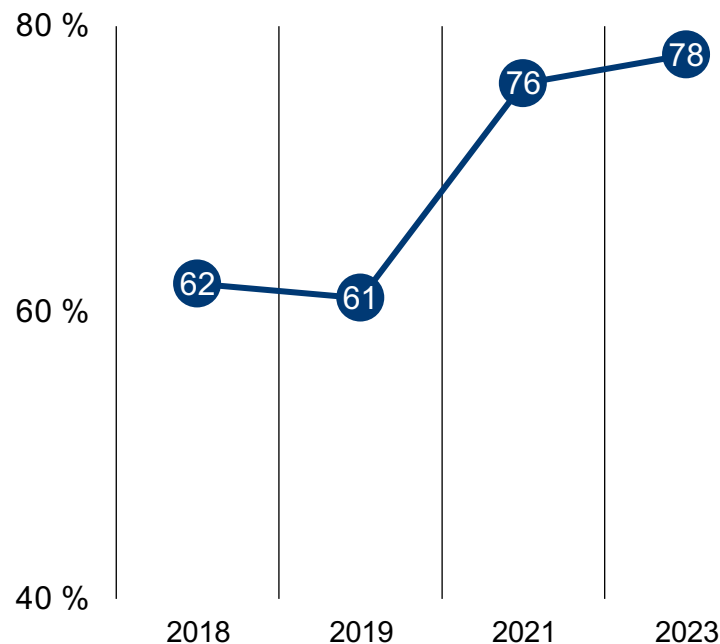
Väittämään: "Yrityksemme johtoryhmä käsittelee vastuullisuusasioita säännöllisesti" "täysin samaa mieltä" vastanneet.

Lyhenne "n=" viittaa vastaajien määrään.

Yritysvastuujohtajista kolmannes on johtoryhmän jäsen

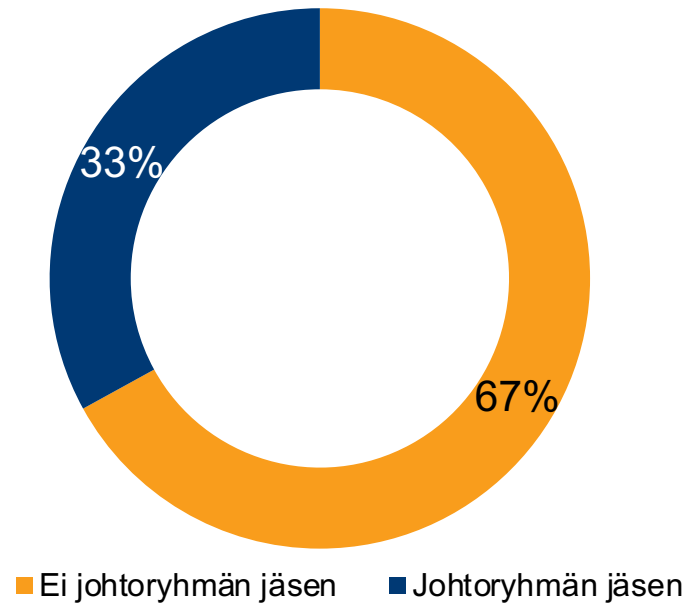
Yritysvastuusta vastaavien johtajien ja päälliköiden määrä on kasvanut voimakkaasti viiden vuoden aikana.

Vastaukset ovat prosentteina.

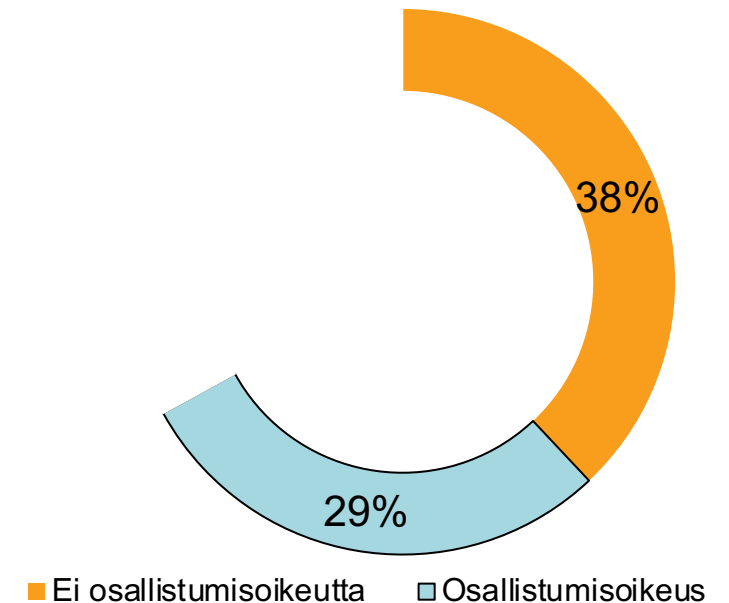
Kysymys: "Onko yrityksessänne seuraavia johtamiskäytäntöjä: Organisaatiossamme on yritysvastuusta vastaava johtaja tai päällikkö"

Kolmannes yritysvastuujohtajista ja -päälliköistä on johtoryhmän jäseniä.

Tämä kysymys oli vain vastuullisuusjohtajille ja päälliköille: "Oletko johtoryhmän jäsen?" Tähän kysymyksen vastasi 126 vastaajaa.

Vajaalla kolmanneksella on lisäksi osallistumisoikeus johtoryhmän kokouksiin.

Jos ei johtoryhmän jäsen: Onko sinulla osallistumisoikeus johtoryhmän kokouksiin? Tähän kysymykseen vastasi 83 vastaajaa.

” **Näkökulma: Ylimmän johdon pelikirjat uusiksi**

Vastuullisuudesta on tullut liiketoiminnan ydintä. Tutkimuksen mukaan ylin johto käsittelee kestäväää liiketoimintaa säännöllisesti. Tämä onkin ehto sille, että vastuullisuuden minimitaso toteutuu, ja että koko organisaation vastuullisuustyön kehitys on jatkuvaa.

Toinen hyvä uutinen on se, että kestävyyskysymyksiä käsitellään yhä useammin osana liiketoimintastrategiaa ja yritysten innovaatiotoimintaa.

Ja koska myös alan osaaminen ja kestävyiden kannustimet ovat nousussa, uskon, että suomalaisyritykset ovat jatkossakin kestävään liiketoiminnan eliittiä maailmassa.

Vaikka tulokset ovatkin varsin hyviä, aikaa henkseleiden paukuttelulle ei ole. Vastuullisuuden rima on viime vuosina noussut nopeasti ja tulee edelleen nousemaan. Pelkkä haittojen minimointi ei enää riitä, eikä pian enää nettonollakaan.

Tarvittava muutos ei noudata tuttuja taloudellisen tehokkuuden tai suoraviivaisen kehityksen kaavoja. Jo pelkästään kaksoisolennaisuus tuo aivan uudenlaisen näkökulman johdon pelikirjoihin. Kaksoisolennaisuus tarkoittaa, että ensinnäkin yrityksen täytyy ottaa huomioon toimintansa vaikutus ihmisiin ja luontoon läpi koko arvoketjun. Toisekseen yrityksen täytyy ottaa huomioon yritykseen itseensä kohdistuvat riskit ja mahdollisuudet sekä niiden taloudelliset vaikutukset.

Kun kaksoisolennaisuus täytyy yhdistää kaikessa päivittäisessä tekemisessä, ylimmän johdon ja koko organisaation osaaminen on ennennäkemättömän kovalla koetuksella.

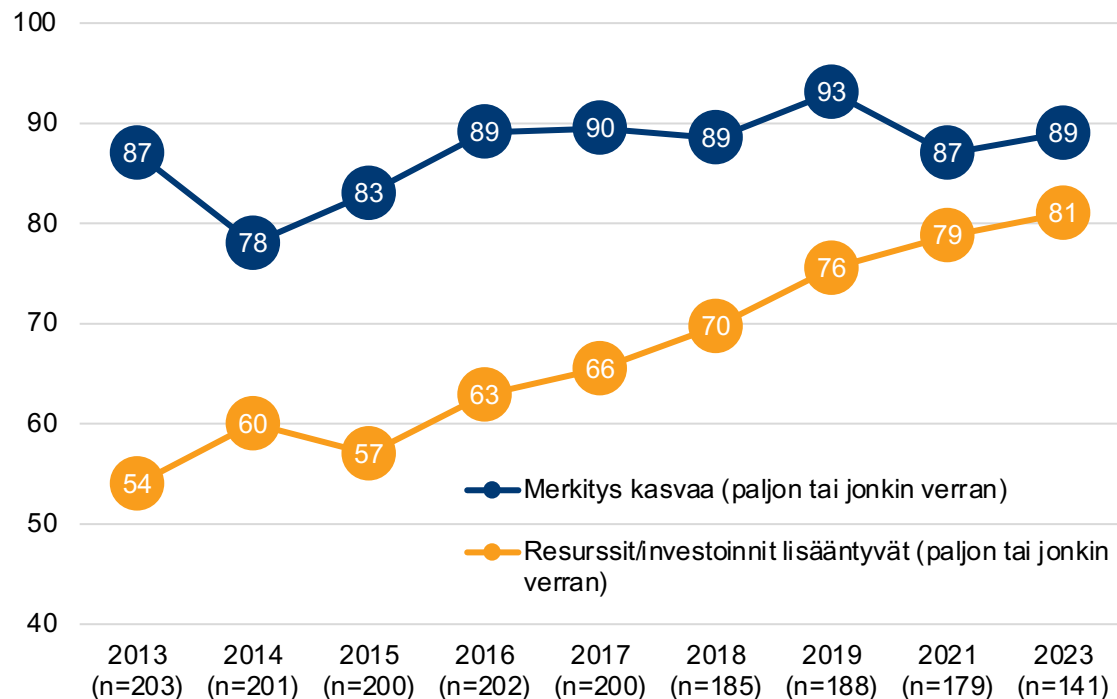
Kimmo Lipponen, toimitusjohtaja, FIBS

Tulevaisuuteen varautuminen

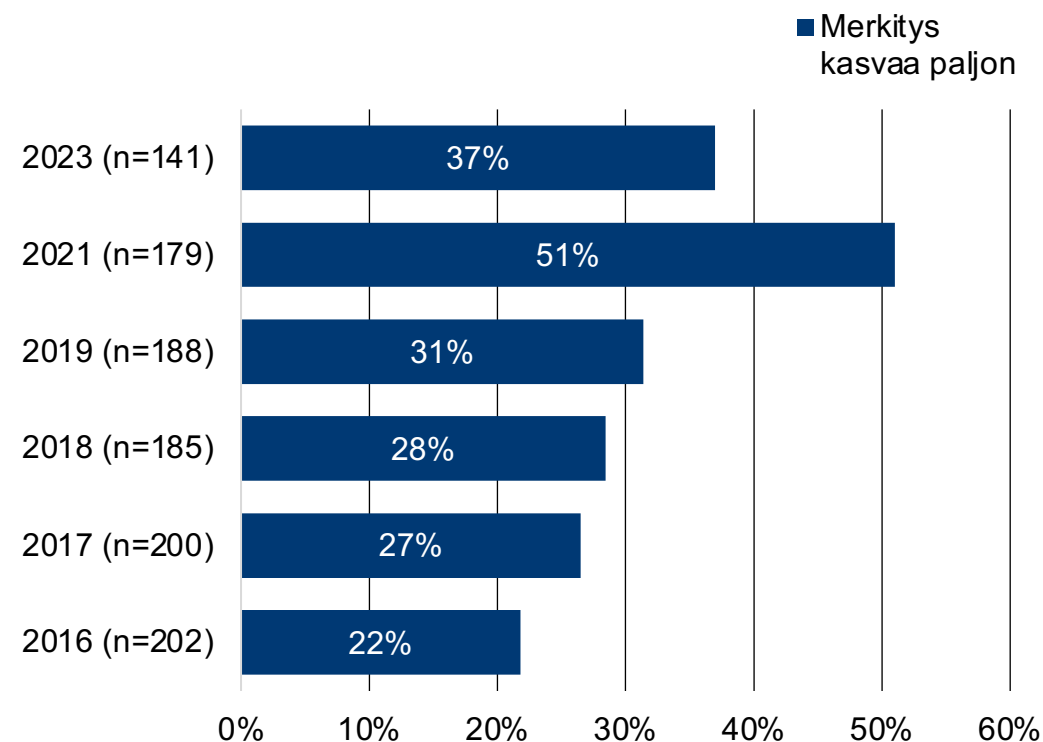
Yrityksistä yli 80 % uskoo, että **vastuullisuuden merkitys** kasvaa. Yritykset uskovat myös, että vastuullisuuteen käytettävien resurssien määrät lisääntyvät.

Vastaukset ovat prosentteina.

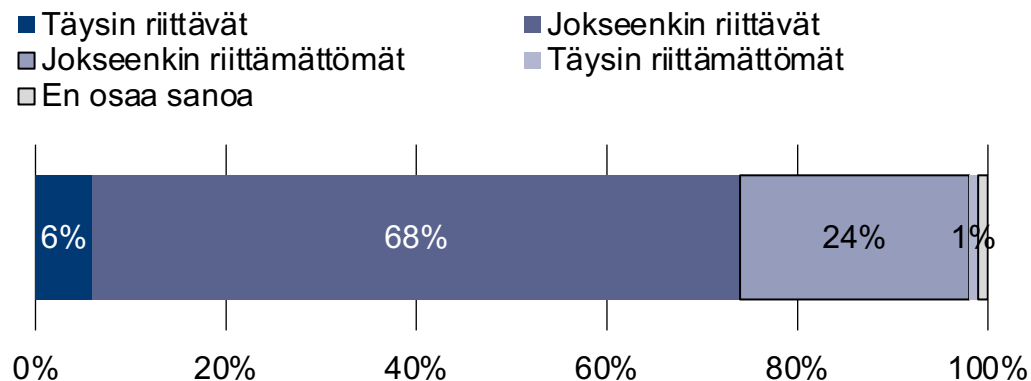
Kysymys: "Miten arvioitte vastuullisuuden merkityksen muuttuvan yrityksenne osalta seuraavan 5 vuoden sisällä?" ja "Miten arvioitte yrityksenne vastuullisuuteen käytettävien resurssien (kuten rahallisten investointien / henkilöresurssien) määrän kehittyvän seuraavan 5 vuoden aikana?" Lyhenne "n=" viittaa vastaajien määrään.

Yritykset uskovat kuitenkin, että vastuullisuuden merkitys kasvaa maltillisemmin verrattuna vuoden 2021 kasvuennusteeseen.

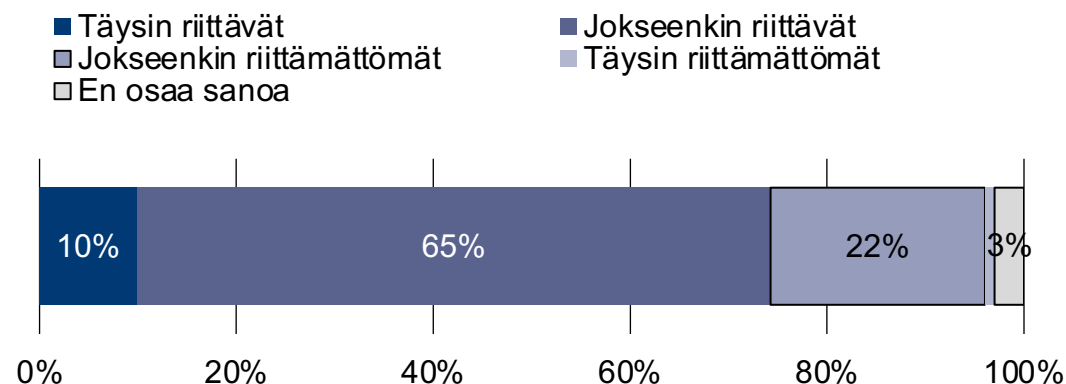
Yritykset arvioivat, että **vastuullisuusosaaminen, vastuullisuusresurssit ja vastuullisuustoimenpiteet** ovat jokseenkin riittäviä.

Yrityksistä vain 6 % arvioi, että yrityksen osaaminen on täysin riittävää suhteessa yrityksen vastuullisuustavoitteisiin.

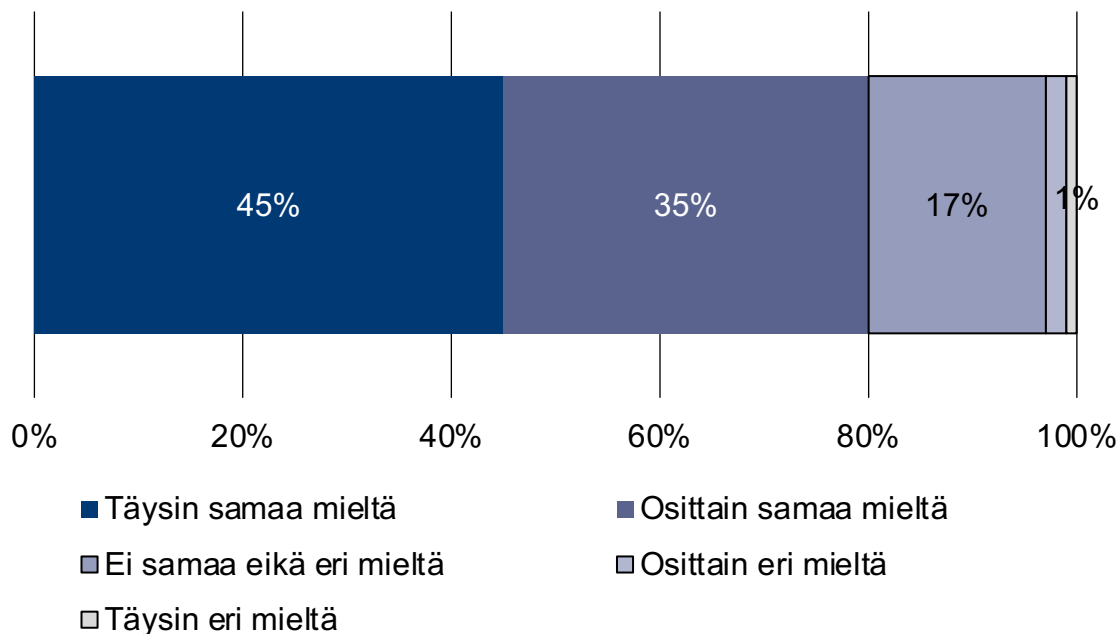
Kysymys: "Miten arvioit yrityksenne oman henkilökunnan osaamisen riittävyyden suhteessa yrityksesi vastuullisuustavoitteisiin?" Tähän kysymykseen vastasi 142 vastaajaa.

Yrityksistä vain 10 % arvioi, että käytettävissä olevat resurssit sekä toimenpiteet ovat täysin riittäviä suhteessa yrityksen vastuullisuustavoitteisiin.

Kysymys: "Miten arvioit käytettävien resurssien sekä toimenpiteiden riittävyyden suhteessa yrityksenne vastuullisuustavoitteisiin?" Tähän kysymykseen vastasi 141 vastaajaa.

80% vastaajista on sitä mieltä, että omassa yrityksessä rakennetaan valmiutta **ennakoida ja reagoida** tuleviin kestävyysshaasteisiin

Kysymys: "Rakennamme yrityksemme valmiutta ennakoida ja reagoida tuleviin kestävyysshaasteisiin" Tähän kysymykseen vastasi 180 vastaajaa.

Useimmat yritykset kokevat, että heidän oman henkilökuntansa osaaminen on jokseenkin riittävä suhteessa yrityksen vastuullisuustavoitteisiin. Vastaukset kertovat siitä, että kestävyyskysymykset ovat haastavia ja muuttuvat nopeasti. Siksi niissä kärryillä pysyminen on haastavaa.

Oman henkilökunnan osaaminen on kuitenkin avainasemassa, kun yritys valmistautuu kohtaamaan kestävyysmurroksen tuomat haasteet.

Osa 2

Perustaso: Yritykset ovat sitoutuneet vastuullisuuteen, mutta käytännön toimenpiteitä pitää tehdä enemmän

4

Suunnannäyttäjät

3

Edelläkävijyys

2

Perustaso

- Ilmasto
- Luonto
- Ihmisoikeudet
- Monimuotoisuus ja osallisuus
- Tietojen läpinäkyvyys ja raportointi
- Riskienhallinta

Tavoitteita asetettu, kirittävää riittää toimenpiteiden osalta
Sitoumukset ja aikomukset eivät aina käänny toiminnaksi. Edellytyksistä huolimatta kirittävää riittää niin ilmaston, luonnon, ihmisoikeuksien kuin läpinäkyvän raportoinnin osalta.

1

Edellytykset

Osa 2 | Perustaso: Yritykset ovat sitoutuneet vastuullisuuteen, mutta käytännön toimenpiteitä pitää tehdä enemmän

Tässä osiossa pureudumme siihen, miten paljon vastuullisuuden merkitys ja johdon sitoutuminen näkyvät yritysten toimissa maailmalaajuisten kestävyysshaasteiden voittamiseksi. Esittelemme yritysvastuun perustason ja tarkastelemme, miten suomalaiset yritykset tavoittavat sen tällä hetkellä.

Yritysvastuun perustason määrittää kansainväliset sopimukset, ohjeistukset, standardit, viitekehykset sekä kiristynvä lainsäädäntö. Toimintaa ohjaa erityisesti YK:n kestävä kehityksen tavoitteet, Pariisin ilmastopöimius sekä YK:n yrityksiä ja ihmisoikeuksia koskevat periaatteet sekä tuoreimpana Kunmingin-Montrealin luontosopimus. Yritysten tulisikin sitoutua näiden viitekehysten viitoittamaan kehityspolkuun. Julkilausumien lisäksi yritysten on tärkeää viestiä läpinäkyvästi työn edistymisestä. Tarkastelussa olevat näkökulmat perustuvat FIBS:n kumppanin, maailman johtavan vastuullisuusorganisaatio WBCSD:n jäsenyysskriteereihin. Ne konkretisoivat kansainvälisen vastuullisuuden perustason.

Yritysvastuun perustaso:

*2035 Suomen kansallinen tavoite. Nettonollalaskemiin lasketaan Scope 1, 2 sekä tärkeimmät ja vaikuttavimmat Scope 3 päästöt. * **Yritys tukee ihmisoikeuksia kunnioittavaa politiikkaa ja ihmisoikeuksia koskevaa due diligence –prosessia *** Hyvämaineisten raportointikehysten mukaisesti esimerkiksi TCFD. **** Yritys käyttää ensisijaisesti vakiomittareita

Ilmasto: Yrityksistä alle puolet on asettanut nettonolla-tavoitteen.

46% yrityksistä on asettanut toiminnalleen nettonolla eli Net Zero kasvihuonekaasupäästötavoitteen vuoteen 2050 mennessä.

38% yrityksistä aikoo saavuttaa nettonollatavoitteen jo viimeistään vuonna 2035.

34% yrityksistä on lukenut päästöihin Scope 1, 2 ja tärkeimmät Scope 3 päästöt *, niissä nettonolla-tavoitteissaan, jotka se on asettanut.

27% yrityksistä on laatinut tieteeseen perustuvan suunnitelman esimerkiksi SBTi. Suunnitelman avulla yritykset aikovat saavuttaa nettonolla-tavoitteensa.

38% yrityksistä raportoi nettonolla-tavoitteen edistymisestä vakimuodossa vuosittain, esimerkiksi GHG protokollan mukaisesti.

*Eli niin yrityksen omasta toiminnasta syntyvät päästöt, kuin arvoketjun epäsuorat päästöt, jotka syntyvät tavaroiden ja palveluiden hankinnasta ja sekä tuotteiden tai palveluiden loppukäytöstä.

Tähän kysymykseen vastasi 184 vastaajaa.

Luonto: Vain harvalla yrityksellä on tieteeseen perustuvia luontotavoitteita.

42% yrityksistä on asettanut tavoitteita, joilla se auttaa luonnon tai sen monimuotoisuuden palautumista.

36% yrityksistä pyrkii saavuttamaan asettamansa luontotavoitteet viimeistään vuonna 2050.

16% yrityksistä on laatinut tieteeseen perustuvan suunnitelman, jolla se aikoo saavuttaa luontotavoitteet.

32% yrityksistä raportoi luontotavoitteiden edistymisestä vakimuodossa vuosittain.

Tähän kysymykseen vastasi 184 vastaajaa.

Näkökulma: Rohkeasti kohti nettonollaa ja luontokadon pysäyttämistä

Jotta ilmaston lämpeneminen voidaan rajoittaa 1,5 asteeseen, täytyy maailmanlaajuinen yhteenlaskettu päästömäärä kasvihuonekaasuissa olla nolla vuoteen 2050 mennessä. Edellisessä [yritysvastuuraaportissamme vuonna 2021](#) ilmastonmuutos nousi Suomen yritysten vastuullisuustyön tärkeimmäksi painopisteeksi. Tuolloin yrityksistä 66% arvioi ilmastonmuutoksen erittäin tärkeäksi vastuullisuustyön painopisteeksi, ja 23 % yrityksistä arvioi sen jokseenkin tärkeäksi. Vuoden 2023 tutkimuksessa yllätyimme, kun nyt vain alle puolet yritykistä eli 46 %, oli asettanut konkreettisesti nettonollatavoitteen. Yllätys oli myös, että vielä harvemmalla yrityksellä eli 27 % oli tieteeseen perustuva suunnitelma, millä päästä tavoitteeseen. Vaikka ilmastosta puhutaan paljon, harva yritys uskaltaa sitoutua tavoitteisiin, jotka tukevat Pariisin ilmastositoumusta. Osalla yrityksistä ilmastotavoitteiden asettaminen saattaa olla vielä kesken, koska esimerkiksi [SBTi](#)-prosessi on työläs.

Tilanne on hiukan päinvastainen mitä tulee biodiversiteettiin eli luonnon monimuotoisuuteen. Vuonna 2021 luonnon monimuotoisuus oli suhteellisen matalalla yritysten vastuullisuustyössä. Silloin yrityksistä 13 % arvioi luonnon monimuotoisuuden erittäin tärkeäksi ja 28 % yrityksistä arvioi sen jokseenkin tärkeäksi. Sen sijaan vuoteen 2023 mennessä 42 % yrityksistä oli asettanut tavoitteita luonnon monimuotoisuuden edistämiseksi. Lähes yhtä moni yritys eli 46% oli sitoutunut nettonolla 2050 tavoitteeseen. Luonnon monimuotoisuus siis vaikuttaa nousseen hyvin nopeasti yritysten agendalle. Harva yritys on kuitenkaan vielä tehnyt tieteeseen perustuvaa suunnitelmaa siitä, miten se aikoo päästä luontotavoitteisiin. Tämä johtuu ehkä siitä, että yritysten luontotyö on vasta aluillaan sekä siitä, että viitekehykset ovat vielä kesken, muun muassa [SBTn](#). Lue tarkemmin SBT:stä [pilotistamme](#)

Luontokato ja ilmastonmuutos ovat aikamme kohtalonkysymyksiä. Yksikään valtio, liiketoiminta tai ihminen ei säästy niiden vaikutuksilta. Tällä vuosikymmenellä päätämme, miten laajoja vaikutukset ovat. Osa yrityksistä on jo tarttunut näihin kestävyysasteisiin. He ovat suunnannäyttäjiä. Nyt viimeistään kannattaa muidenkin hypätä rohkeasti tähän junaan. Sen voi aloittaa niin, että tutustuu [SBTi](#), [SBTn](#), ja [TFND](#) -viitekehyksiin. Sen jälkeen yrityksen kannattaa kartoittaa omia ilmastovaikutuksiaan ja luontovaikutuksiaan sekä keskittyä vähentämään niistä tärkeimpiä. Tästä työstä on hyötyä myös silloin, kun yritys vastaa tiukentuvan yritysvastuulainsäädännön vaatimuksiin. Lähdetään siis rohkeasti kohti nettonollaa ja luontokadon pysäyttämistä.

Mea Lakso, koordinaattori, FIBS

Ihmisoikeudet: Yritykset kokevat periaatteet tärkeiksi. Harva yritys kuitenkin toimii periaatteiden mukaisesti.

85% yrityksistä tukee liiketoiminnassaan YK:n yritystoimintaa ja ihmisoikeuksia koskevia ohjaavia periaatteita.

64% yrityksistä sanoo, että heidän ylin johtonsa on julkisesti sitoutunut kunnioittamaan ihmisoikeuksia liiketoiminnassa.

36% yrityksistä on tehnyt ihmisoikeuksia koskevan riskianalyysin.

49% yrityksistä raportoi ihmisoikeustyöhön liittyvästä edistymisestä vakimuodossa vuosittain.

38% yrityksistä toteuttaa jatkuvaa due diligence –prosessia, joka koskee ihmisoikeuksia.

Tähän kysymykseen vastasi 184 vastaajaa.

Näkökulma: Suomalaisyrietykset tarvitsevat ihmisoikeustyöhönsä käytännön panostusta, läpinäkyvyyttä ja rehellistä peiliin katsomista sekä ehdottomasti myös tukea

75 % yritysten ylimmästä johdosta on paperilla laajasti sitoutunut ihmisoikeuksien kunnioittamiseen. Samaan aikaan kuulen työssäni jatkuvasti vastuullisuusammattilaisilta, että heidän on haastavaa löytää sisäistä tahtotilaa ja resursseja ihmisoikeuskysymyksen eteenpäin viemiseen. Tämä heikko tilanne näkyy tämänkin tutkimuksen tuloksissa. Toimia kuitenkin tarvitaan, sillä käytännössä kaikilla yrityksillä on jonkinlaisia negatiivisia ihmisoikeusvaikutuksia.

Monet vastuullisuusihmiset tuntevat epävarmuutta siitä, millaisin askelin ihmisoikeuskysymystä pitäisi viedä eteenpäin. Heille ei ole aina ihan selvää, mistä he voivat etsiä ja saada tukea. Tämäkin tutkimus antaa viitteitä siitä, että ne sidosryhmät, joilla on eniten osaamista ihmisoikeuskysymyksissä, eivät näy yritysten kumppanuuksissa. Ei ainakaan suuressa määrin. Esimerkiksi vain 23 % vastaajista kertoo, että he tekevät yhteistyötä kansalaisjärjestöjen kanssa.

Tein joitain vuosia sitten tutkimuksen siitä, miten yritykset ja kansalaisjärjestöt voisivat tehdä yhteistyötä vastuullisuuskysymyksissä. Näen, että toimijat voisivat hyötyä toistensa osaamisesta etenkin hankintaketjuun liittyvissä ihmisoikeushaasteissa. Tulin samaan johtopäätökseen kuin monet muut samaa asiaa tutkineet. Yhteistyöhön tarvitaan matalan kynnyksen ohjausta esimerkiksi jonkinlainen projektikummi järjestelmä.

Viime kuussa FIBS ja Reilu kauppa julkaisivat [ihmisoikeusselvityksen](#). Myös se korosti julkisen tuen tarvetta ihmisoikeustyöhön. Ehkäpä nyt olisi viimein aika lisätä kenttään tämä kipeästi kaivattu puuttuva pala. Sitä odotellessa yritykset voivat muistuttaa itseään huolellisuusprosessin tärkeistä askelmista:

1. Ihmisoikeuksien riskikartoitus
2. Oman vastuun laajuuden ja vaikutusmahdollisuuksien hahmottaminen. Tässä kannattaa lähteä liikkeelle kriittisimmistä kysymyksistä.
3. Haitallisten vaikutusten ehkäisy ja lieventäminen
4. Toteutuneiden vaikutusten poistaminen tai vähentäminen
5. Tilanteen seuraaminen, siitä raportointi ja parannuskeinojen hakeminen.

Tärkeintä on lähteä liikkeelle.

Greta Andersson, yritysvastuuasiantuntija, FIBS

Monimuotoisuus ja osallisuus:

Yritykset ovat sitoutuneet tukemaan monimuotoisuutta. Ne ovat myös asettaneet tavoitteita sekä raportoivat vuosittain.

93%

yrityksistä on sitoutunut tukemaan osallisuutta, tasa-arvoa, monimuotoisuutta ja kaikenlaisen syrjinnän poistamista.

66%

yrityksistä ilmoittaa, että sen ylin johto on julkisesti sitoutunut näiden teemojen edistämiseen.

62%

yrityksistä on asettanut näihin teemoihin liittyvälle työlle määrällisiä tai laadullisia tavoitteita.

64%

yrityksistä raportoi vakiomuodossa vuosittain, miten se on edistynyt näissä teemoissa.

Tähän kysymykseen vastasi 184vastaajaa.

Näkökulma: Jos haluat tietää mitä vesi on, älä kysy kalalta (vanha kiinalainen sananlasku)

Kävin hiljattain keskustelun, jossa keskustelukumppanini nosti esiin huolen yritysten johtoportaan ja hallitusten homogeenisyydestä eli jäsenten samankaltaisuudesta. Vaikka [naisjohtajien suhteellinen määrä Suomessa on melko hyvällä tasolla](#), on määrä noussut varsin hitaasti viimeisen kymmenen vuoden aikana. Naiskiintiöistä on kuitenkin säädetty EU-direktiivillä. Direktiivissä sanotaan, että heinäkuuhun 2026 mennessä yritysten hallituksissa täytyy olla naisia vähintään 40 %. Keskustelukumppani totesi, etteivät hallituspaikoilla istuvat keski-ikäiset cis-heteromiehet itse näe ongelman olemassaoloa. Etuoikeutetun on vaikea sitä huomatakaan.

Monimuotoisuustyössä korostetaan, että juuri vähemmistössä olevien ryhmien ääntä on tärkeää kuulla. Valtavirtaan helposti sujahtava ei näe ongelmaa siellä, missä jotain muuta ryhmää edustava kokee tulleen ohitetuksi henkilökohtaisten ominaisuuksiensa vuoksi. [Etuoikeuden kulttuurin ytimessä oleva](#) ei ole paras mahdollinen henkilö ymmärtämään, saati kritisoimaan etuoikeutta ylläpitäviä rakenteita.

Työpaikkojen monimuotoisuuskeskustelu tuntuu nykyisellään kohdistuvan pitkälti operatiiviseen tasoon. Mitä korkeammalle pallille nousta, sitä lähempänä lasikatto roikkuu. Kun hallitusammattilaisten ominaisuuksia tarkastellaan sukupuolen lisäksi esimerkiksi [etnisen taustan](#) tai [seksuaalisen suuntautumisen](#) näkökulmasta, vaikuttaa yrityksissä valtaa pitävien kirjo vieläkin karummalta.

Kun aloitin työni monimuotoisuusteemojen parissa, mietin usein, miten paljon nopeammin monimuotoisuusasiat etenisivät, jos monimuotoisuusvaatimukset kohdistuisivatkin yritysten valtaportaiden ylimmille askelille. Se olisi monella tavalla viisasta, sillä yhteiskuntamme monimuotoistuu hurjaa vauhtia. Tulevaisuudessa monimuotoisuuden ymmärtäminen tulee olemaan ehdoton kilpailuvaltti.

Uskon, että ne yritykset saavat vielä kiitoksen, jotka jo toteuttavat monimuotoisuutta. Se tulee parantuneiden liiketoimintamahdollisuuksien ja sitoutuneen henkilöstön muodossa.

Greta Andersson, yritysvastuuasiantuntija, FIBS

Tietojen läpinäkyvyys ja raportointi: Alle puolet yrityksistä julkaisee tärkeitä kestävyysliittymiä taloudellisia tietoja.

45%

yrityksistä julkaisee tärkeitä ilmastoon ja kestävään kehitykseen liittyviä taloudellisia tietoja esimerkiksi TCFD:n tai muun hyvämaineisen viitekehyksen mukaan.

Riskienhallinta: Valtaosa yrityksistä sisällyttää ympäristön, yhteiskunnan ja hallinnon riskit yrityksen riskienhallintaan.

82%

yrityksistä sisällyttää ympäristöön, yhteiskuntaan ja hallintoon (ESG) liittyvät riskit yrityksen riskienhallintaprosesseihin ja -raportointiin.

Tähän kysymykseen vastasi 184 vastaajaa,

Tietojen läpinäkyvyys ja raportointi:

74% yrityksistä tekee yritysvastuuraportin.
Merkittävästi harvempi kertoo edistymisestä vakimuodossa.

74%

yrityksistä tekee
yritysvastuuraportin
Vastaajia 184

Merkittävästi harvempi yritys raportoi temaattisten tavoitteiden edistymisestä vuosittain vakimuodossa.

38%

Ilmasto
(esimerkiksi GHG
protokolla)

32%

Luonto

49%

Ihmisoikeudet

62%

D&I

Näkökulma: Laadullisesta määrälliseksi – vertailukelpoiset luvut ovat tulevaisuuden työkalu

Nykyään yritysten täytyy raportoida eri sidosryhmille yhä enemmän. Siksi tiedon laadulla, määrämuotoisuudella ja käytettävyydellä on entistä suurempi merkitys. Tiedolla säädellään myös rahahanoja. Kestävyystiedot tulevat olemaan yhä useammin päätöksenteon kriteerinä sijoituspäätöksissä, luotonannossa ja yhteistyökumppaneiden valinnassa.

Jo 86 %:ssa yrityksistä vastuullisuudelle on asetettu määrälliset tavoitteet. Vuonna 2021 tuo luku oli 81 %. Samaan aikaan laadullisten tavoitteiden määrä on vähentynyt. Tämä kehitys lupaa hyvää, kun ajatellaan tulevaisuuteen varautumista. Tuleva lainsäädäntö nimittäin vaatii yrityksiltä määrällistä raportointia.

83 %:lla yrityksistä tärkeiden asioiden määrittelyprosessi ohjaa vastuullisuustyötä. Vuoden 2024 alusta voimaan astuu raportoinnin CSRD-direktiivi. Direktiivi laajentaa olennaisuusarvioinnin kaksiulotteiseksi. Se tarkastelee sosiaalisten ja ympäristövaikutusten lisäksi kestävyystekijöiden vaikutuksia liiketoimintaan riskeinä, mahdollisuuksina ja taloudellisina vaikutuksina. Tavoitteena on tasapainoinen kuva organisaatiosta nyt ja tulevaisuudessa.

Suomalaisyritysten raportointi on kattavaa erityisesti niissä asioissa, jotka liittyvät ilmastoon, ihmisten tasa-arvoon ja monimuotoisuuteen. On ilo huomata, että monella yrityksellä on luonnon monimuotoisuuteen liittyvää raportointia, vaikka tavoitteita on vasta alle puolella yrityksistä. Kanadan Montrealissa asetettujen maailmanlaajuisten luontotavoitteiden myötä luonto näkyy jatkossa varmasti voimakkaammin myös tavoitetasolla ja mittaritasolla.

Heidi Melkas, yritysvastuuasiantuntija, FIBS

Osa 3

**Edelläkävijyys: Yritykset ottavat
ensiaskeleita liiketoimintansa
muuttamiseksi kestäväälle pohjalle**

1

Edellytykset

2

Perustaso

3

Edelläkävijyys

4

Suunnannäyttäjät

- Arvonluonti
- Liiketoiminnan muuttaminen
- Uudistaminen
- Kumppanuudet

Liiketoiminta muuttumassa kestäväksi: Kestävyys toimii jo innovaatioiden ja investointien ajurina, mutta yritykset pitävät silti kestävästä liiketoiminnastaan kiinni.

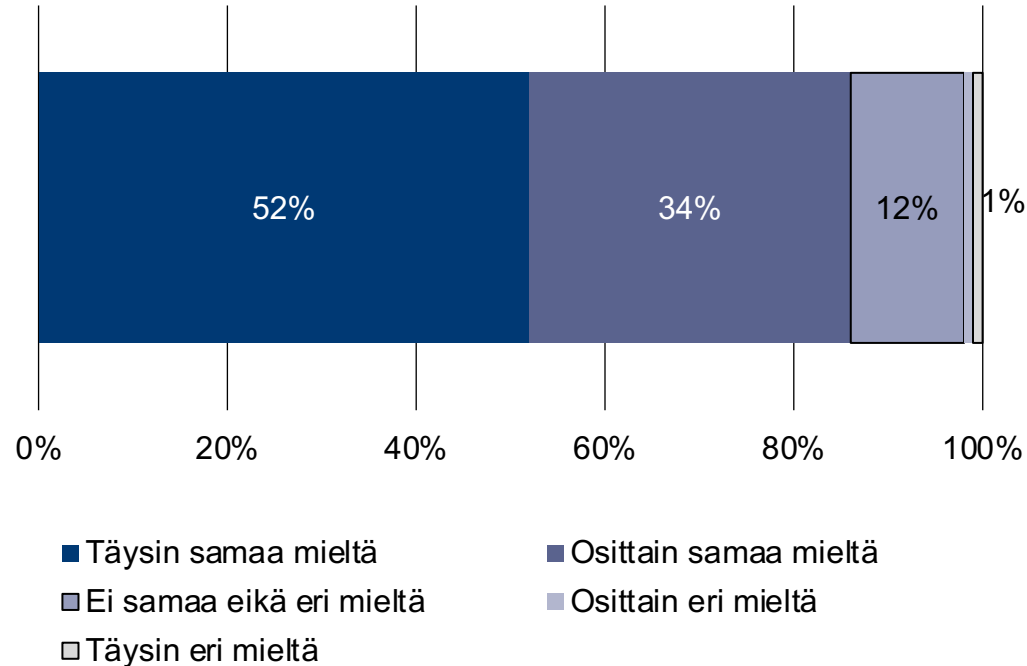
Osa 3 | Edelläkävijyys: Yritykset ottavat ensiaskeleita liiketoimintansa muuttamiseksi kestäväälle pohjalle

Tässä osiossa tarkastelemme sitä, minkälaiset valmiudet suomalaisyrityksillä on aidosti muuttaa omaa toimintaansa kestäväksi ja siten saavuttaa vastuullisuuden edelläkävijän asema.

Jotta yritys voi olla edelläkävijä vastuullisuudessa, se täytyy keksiä ja panostaa uudelleen tekemiseen ja kestäviin liiketoimintamalleihin. Se tarkoittaa väistämättä myös sitä, että kestävämmästä liiketoiminnasta täytyy luopua.

Vastuullisuudessa jo pidemmälle ehtineille yrityksille edelläkävijyys tarkoittaa, että niiden täytyy omaksua uudistava ajattelutapa. Tällöin yritys ei tyydy vain hillitsemään haittoja, joita sen toiminnasta aiheutuu. Se luo edellytyksiä yhteiskunnan hyvinvoinnille ja kyvylle selviytyä kriiseistä oman toimintansa ja kumppanuuksiensa kautta.

Arvonluonti: Puolet yrityksistä on sisällyttänyt tarkoitukseen, visioon tai missioon sen, miten yritys luo arvoa sidosryhmilleen.

Kysymys: "Yrityksemme toiminnan tarkoituksesta, visiosta tai missiosta selviää, miten yrityksemme luo arvoa sidosryhmille"

Tähän kysymykseen vastasi 180 vastaajaa.

Yritysten pitäisi kirkastaa se, miten ne luovat toimintansa kautta laajemmin arvoa sidosryhmilleen. Se on erityisen tärkeää nyt, kun yhteiskunnalliset jännitteet kiristyvät ja ekosysteemi horjuu.

Yritys voi luoda arvoa esimerkiksi niin, että se tuottaa kestävästä kehitystä edistäviä tuotteita tai palveluita. Innovoinnin ja järkevien investointien avulla liiketoimintamalleja on mahdollista muuttaa kestävän kehityksen mukaiseksi ja aikaa kestäviksi. Uuden rakentamisen lisäksi täytyy olla rohkeutta ajaa alas vanhentuneita ja kestävän kehityksen valossa haastavia liiketoimintamalleja ja liiketoimintatapoja.

Liiketoiminnan muuttaminen:

Kestävyys näkyy nyt vahvasti yritysten investoinneissa ja innovoinnissa. Yritykset eivät kuitenkaan vielä luovu kestävämmästä liiketoiminnasta.

Vastaajista yli puolet on hyödyntänyt kestävyttä liiketoiminnan kehityksessä.

63%

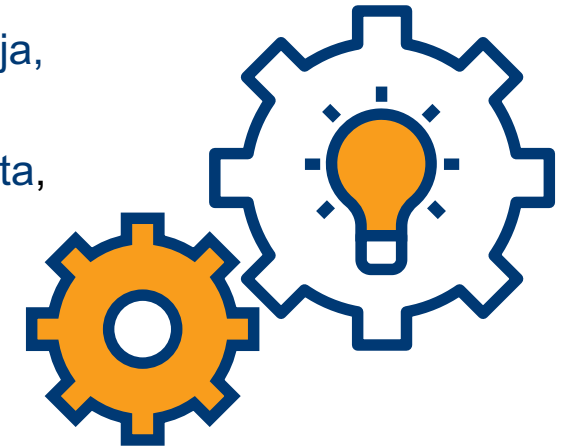
yrityksistä on tehnyt viimeisen kolmen vuoden aikana sellaisia **investointeja**, joiden päämotivaatio on ollut kestävä kehitys.

59%

yrityksistä on tehnyt viimeisen kolmen vuoden aikana sellaisia **innovaatioita**, joiden päämotivaatio on ollut kestävä kehitys.

53%

yrityksistä on muuttanut **liiketoimintamalliaan** kestävä kehityksen mukaiseksi viimeisen kolmen vuoden aikana.

Mutta vain

16%

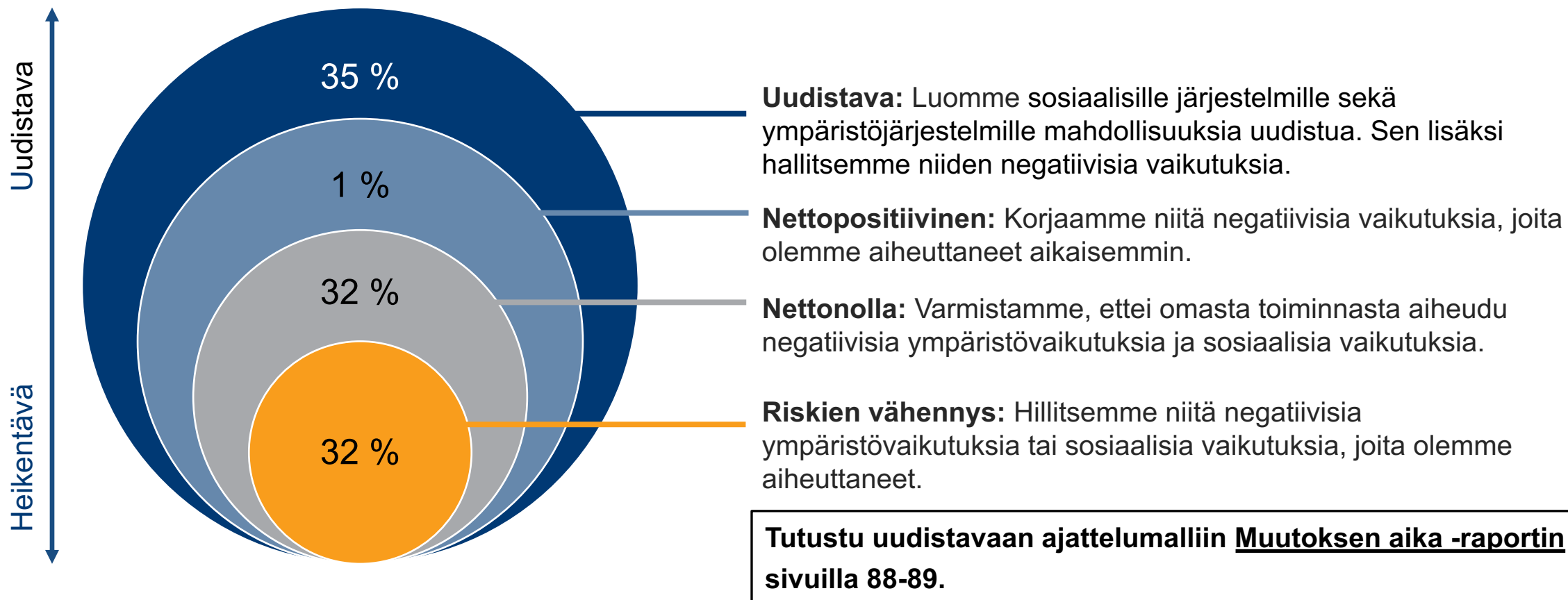
yrityksistä on luopunut viimeisen kolmen vuoden aikana sellaisesta liiketoiminnasta, joka ei ollut kestävä kehityksen mukaista.

13%

yrityksistä on poistanut tuotevalikoimasta tai palveluvalikoimasta vaihtoehtot, jotka eivät tue kestävä kehitystä.

Tähän kysymykseen vastasi 184 vastaajaa.

Uudistaminen: Kolmannes yrityksistä on siirtynyt haittojen vähentämisestä kohti uudistavaa ajattelumallia

Kysymys: "Kun tarkastelette liiketoimintaanne kokonaisuutena, mikä on pääasiallinen suhteenne aiheuttamiinne ympäristö- ja sosiaalisiin vaikutuksiin? Valitkaa yksi..." Tähän kysymykseen vastasi 177 vastaajaa.

Näkökulma: Kolmannes yrityksistä hyödyntää uudistavaa ajattelutapaa. Vai hyödyntääkö?

Kolmannes kyselytutkimukseen vastanneista yrityksistä arvioi, että se suhtautuu pääosin uudistavasti niihin ympäristövaikutuksiin ja sosiaalisiin vaikutuksiin, jotka se on aiheuttanut. Tällöin yritys ei vain hillitset aiheuttamiaan haittoja, vaan se haluaa luoda oman toimintansa kautta edellytyksiä yhteiskunnan hyvinvoinnin kasvulle. Tulos yllätti minut, sillä mielestäni uudistava ajattelutapa on vasta nousemassa yritysjohton keskusteluihin.

Edellisessä sivulla on kuva uudistavuuden ajattelumallista. Uloin uudistavuuden kehä tarkoittaa, ettei yrityksen toiminnasta aiheudu negatiivisia vaikutuksia ympäröivään yhteiskuntaan. Isojen yritysten toiminnalla on laajoja vaikutuksia. Voi hyvinkin olla, että toisaalla toiminta on uudistavaa, vaikka samaan aikaan toisaalla toiminnasta aiheutuu vielä negatiivisia vaikutuksia. Näin voi olla esimerkiksi silloin, kun tuotteiden avulla ratkaistaan yhteiskunnan ympäristöhaasteita, vaikka tuotteen valmistamisen arvoketjun varrella ei ehkä voida aukottomasti turvata ihmisoikeuksia. $\frac{3}{4}$ vastanneista kertoo toimintansa olevan uudistavaa. He kertovat myös, että tuottavansa palveluita tai tuotteita, jotka vievät aktiivisesti eteenpäin kestävästä kehityksestä. Yli 70 % vastanneista on puolestaan tehnyt innovaatioita, joissa motivaationa on kestävä kehitys.

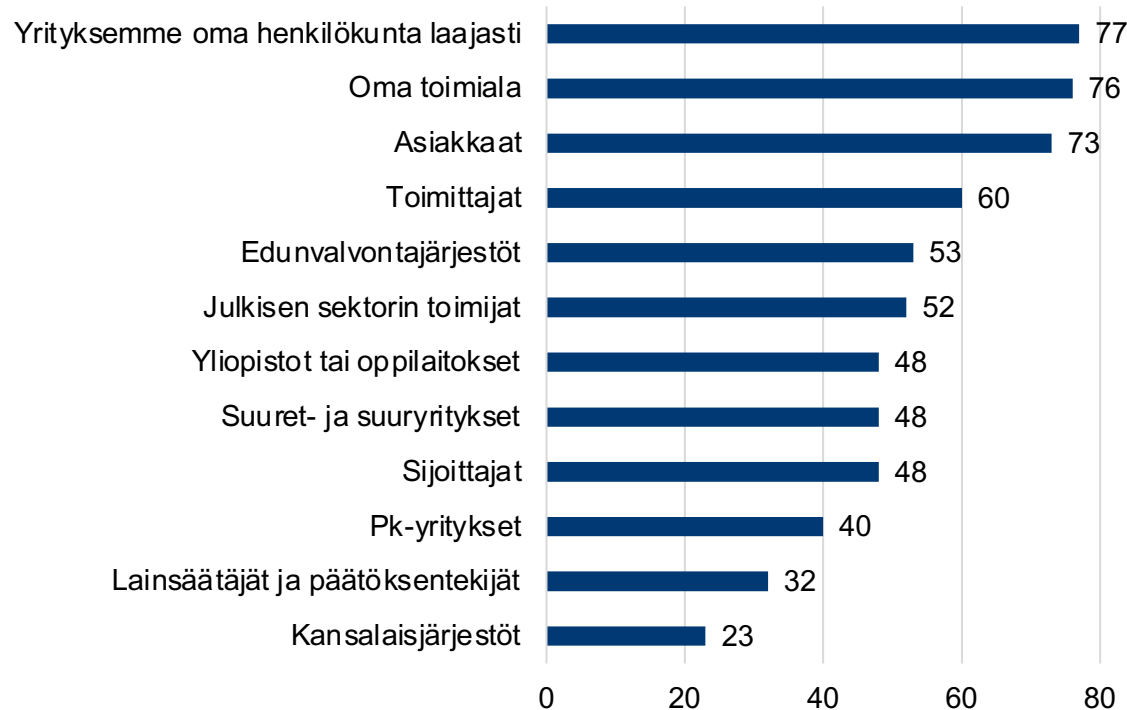
Samaan aikaan vain 34 % vastanneista on asettanut toiminnalleen kasvihuonepäästöihin liittyvän nettonollatavoitteen. Ja vain 54 % on tehnyt ihmisoikeuksia koskevan riskianalyysin, jonka avulla tunnistetaan omia haitallisia vaikutuksia.

Vaikka yritykset kertovat toimintansa olevan uudistavaa, ovat luvut matalia. Näin on erityisesti, kun katsotaan vastuullisuustyöhön liittyvien tärkeimpien haittojen vähentämistä. Jään pohtimaan, miten uudistavaksi oman toimintansa jo mieltävät vastaajat hallitsevat mahdollisia haittavaikutuksiaan, jos nämä toimet eivät sisälly niiden joukkoon? Tulkitsenkin uudistavuuteen liittyvää korkeaa vastaajamäärää siten, että se kertoo yritysten valmiudesta pohtia toimintansa vaikutuksia yhteiskuntaan. Keskustelua uudistavan liiketoiminnan periaatteista, edellytyksistä ja keinoista on tästä hyvä yhdessä jatkaa.

Helena Kekki, johtaja, FIBS

Kumppanuudet: Suurin osa yrityksistä tekee yhteistyötä henkilökunnan, toimialan sekä asiakkaiden kanssa.

Yritykset eivät voi ratkaista koko arvoketjun kestävyys haasteita yksin.

Parhaiten kestäviä toimintatapoja kehitetään yhdessä kaikissa toimitusketjun vaiheissa. Tarvitaan uudenlaisia, urauurtavia yhteistyöverkostoja ja kumppanuuksia myös sellaisten toimijoiden kanssa, joiden kanssa ei olla totuttu tekemään yhteistyötä.

Yritykset ovat tehneet vielä melko vähän yhteistyötä kansalaisjärjestöjen, lainsäätäjien, päätöksentekijöiden sekä pk-yritysten kanssa.

Kysymys: "Teettekö kestävyysteemoissa yhteistyötä seuraavien tahojen kanssa?
Asteikko: kyllä, osittain, ei tai en osaa sanoa?" Tähän kysymykseen vastasi 140 vastaajaa.

Näkökulma: Yhteistyö kestävyysteemoissa vaatii kykyä asettua toisen asemaan ja luoda yhteisiä, inspiroivia tavoitteita

Siinä missä ilmastokriisin hidastaminen tapahtuu maailmanlaajuisesti, tapahtuu luontokadon hidastaminen paikallisesti. Haastankin yrityksiä ennakkoluulottomaan vuoropuheluun ja yhteistyöhön kansalaisjärjestöjen kanssa. Lisäksi kannusta yrityksiä hakemaan tukea järjestöistä löytyvästä syvästä asiaosaamisesta sekä käytännön näkökulmasta paikallisten kestävyysshaasteiden ratkaisuihin. Esimerkiksi yritysten omien luontovaikutusten arvioiminen vaatii juuri sellaista osaamista, mitä järjestöissä on. Alussa yhteisen kielen löytymiseen kannattaa panostaa, koska tahtoa löytyy jo kaikilta.

Ja toki paikkansa on vielä perinteiselle lahjoitukseen ja sponsorointiinkin perustuvalle yhteistyölle. Miksi kuitenkin jättää tekemistä siihen, jos pitkäjänteinen, strateginen yhteistyö voi tuottaa vaikuttavampia ja mitattavia tuloksia niin yritys vastuun kehittämiseen kuin luonnollekin?

Mielestäni tärkeä näkökulma tässä on myös se, että parhaimmillaan yritysten ja kansalaisjärjestöjen välinen yhteistyö tuo lisää merkityksellisyyttä työpäivään kaikille. Se taas sitouttaa työntekijöitä ja luo tunnetta siitä, että olemme kaikki yhdessä osa ratkaisua ja aktiivisia toimijoita. On myös hyvin mahdollista, että omasta henkilökunnastakin löytyy paikallisen ympäristöjärjestön jäseniä. Silloin yhteistyökuviot voivat olla lähempänä kuin arvaammekaan!

Hieno esimerkki tällaisesta yhteistyöstä on [Postin ja WWF:n solmima kolmevuotinen yhteistyö](#) luonnon monimuotoisuuden hyväksi.

Marja Kurkela, yritys vastuuasiantuntija, FIBS

Osa 4

Suunnannäyttäjät: Kestävyysmurroksen mahdollistaminen on alkamassa

1

Edellytykset

2

Perustaso

3

Edelläkävijyys

4

Suunnannäyttäjät

- Innovaatiot ja teknologia
- Rahoitus ja investoinnit
- Ihmiset ja kulutus
- Poliittikka ja sääntely

Kestävyysmurrosta mahdollistavat toimet ovat aluillaan. Poliittisen vaikuttamisen roolia kestävyiden edistämässä ei vielä yrityksissä tunnisteta.

Osa 4 | Suunnannäyttäjät: Kestävyysmurroksen mahdollistaminen on alkamassa

Tässä osiossa tarkastelemme suomalaisyritysten valmiuksia tukea ja viedä eteenpäin laajempaa yhteiskuntamme kestävyysmurrosta, jota kutsutaan systeemiseksi muutokseksi.

Toimialasta riippumatta on tärkeää, että yritysjohto tunnistaa oma roolinsa kestävyysmurroksen mahdollistajana. Tämän lisäksi yritysjohton täytyy puhua aktiivisesti kestävyysmurroksen tähtäävän muutoksen puolesta. Yhteiskuntaan ja sen muuttumiseen voi vaikuttaa erilaisilla toimilla kuten muun muassa investointi- ja innovaatiotoiminnalla. Lisäksi muuttumiseen voi vaikuttaa toimilla, jotka vaikuttavat rahoitusmaailmaan, kulutuskäyttäytymiseen ja sääntelyyn. Yritykset ovat muutoksessa avainasemassa. Kestävyysmurros voidaan saavuttaa vain, jos yritysten vahvuudet, kyvyt, luovuus ja ääni valjastetaan yrityksiä ympäröivien rakenteiden ja toimintatapojen muovaamiseen.

Tämä osio perustuu FIBS:n kansainvälisen kumppanin World Business for Sustainable Business (WBCSD) laatiman Muutoksen aika -raportin suosituksiin. FIBS jäsenenä on ollut mukana laatimassa suosituksia.

Suosituksset kestävyysmurroksen aikaansaamiselle:

Neljä muutoksen mahdollistajaa

1. INNOVAATIOT JA TEKNOLOGIA

Sellaiset innovaatioprosessit ovat hyviä yhteiskunnalle, jotka asettavat tavoitteita sosiaalisille ja ympäristövaikutuksille sekä ennakoivat ja välttävät tahattomia kielteisiä vaikutuksia. Nämä johtavat kestävämpiin liiketoimintamalleihin.

2. RAHOITUS JA INVESTOINNIT

Yritysten on tärkeää löytää keinoja, joilla ne voivat suunnata investointeja sosiaalisesti, ympäristöllisesti ja taloudellisesti kestäviin tuloksiin.

2. IHMISET JA KULUTUS

Yritykset voivat vauhdittaa systeemistä muutosta, kun ne tarjoavat kuluttajille kestävämpiä vaihtoehtoja sekä kannustavat heitä toimimaan kestävyyspuolesta.

3. POLITIIKKA JA SÄÄNTELY

Sääntely luo vakaan, ennustettavan ja reilun toimintaympäristön. Se on tärkeä tekijä, kun ajatellaan yritysten investointeja, kilpailua ja menestymistä. Yritysten on tärkeää tukea entistä enemmän sellaista politiikkaa ja sääntelyä, joka vie eteenpäin kestävä muutosta.

Yritysten on hyvä vaikuttaa aktiivisesti näihin muutoksen mahdollistajiin. Näin yritykset voivat tukea systeemistä muutosta kohti kestävämpää yhteiskuntaa.

Tutustu systeemiseen muutokseen ja sen mahdollistajiin [Muutoksen aika -raportin](#) sivuilla 91-109

Näkökulma: Kestävyysmurros toisi suomalaisyrityksille pitkäjänteistä kilpailuetua

Viimeisten vuosikymmenien aikana toteutetut vastuullisuushankkeet ja projektit ovat olleet askelia oikeaan suuntaan. Yrity maailma onkin saavuttanut niiden avulla paljon hyvää. Tästä huolimatta kriittiset kestävyys haasteet eivät yksittäisten yritysten tai toimialojen toimenpiteillä ratkea. Kriittiset kestävyys haasteet ovat ilmastonmuutos, luontokato sekä kasvava eriarvoistuminen.

Jotta moniulotteiset ja rakenteelliset kestävyys haasteet voidaan ratkaista, tarvitaan koko järjestelmämme muutosta. Tätä muutosta kutsutaan systeemiseksi muutokseksi. Siinä yhteiskunnan rakenteita, kannustimia ja pelisääntöjä muutetaan niin, että ne mahdollistavat kestävyiden ja suosivat sitä.

Yhteiskunnat ympäri maailman suosivat kestävyttä yhä enemmän. Uskallan väittää, että kansainvälisesti katsottuna suomalaisyritykset hyötyisivät tästä. Silloin suomalaisyritysten jo aloittamat panostukset niin ihmisten kuin ympäristön hyvinvointiin tuottaisivat aitoa etumatkaa kilpailijoihin nähden.

Yritykset ovat avainasemassa siinä, että systeeminen muutos saadaan aikaan.

Tästä syystä kannustan yritysjohtoa pohtimaan viimeistään nyt, tukeeko oman yrityksen toiminta yhteiskunnan toimintamallien muutosta kestävyttä mahdollistavaan ja kannustavaan suuntaan. Vai voiko oman yrityksen toimet vielä joltain osin harata muutoksia vastaan?

Voisiko systeemistä muutosta tukemalla luoda omalle liiketoiminnalle pidemmän aikavälin liiketoimintaedellytyksiä ja menestystä? Voisiko oman yrityksesi johto olla entistä selkeämmin kestävyteen tähtäävän systeemitason muutoksen puolestapuhujina?

Helena Kekki, johtaja, FIBS

Kestävyyismurroksen mahdollistaja 1: Innovaatiot ja teknologia

INNOVAATIOT JA TEKNOLOGIA

Sellaiset innovaatioprosessit ovat hyviä yhteiskunnalle, jotka asettavat tavoitteita sosiaalisille ja ympäristövaikutuksille sekä ennakoivat ja välttävät tahattomia kielteisiä vaikutuksia. Nämä johtavat kestävämpiin liiketoimintamalleihin.

Yritykset arvioivat yleisemmin innovoinnin ympäristövaikutuksia kuin sosiaalisia vaikutuksia.

55 % yrityksistä arvio ympäristövaikutukset ja vain 24 % yrityksistä arvioi innovoinnin sosiaaliset vaikutukset.

Lähes 2/3 yrityksistä yrittää ennakoida ja välttää kehittämiensä teknologioiden luomia mahdollisia riskejä.

63 % yrityksistä tunnistaa kehittämisensä teknologioiden mahdolliset riskit.

61 % yrityksistä auttaa sidosryhmiään hyödyntämään uusia teknologioita niin, että vältetään niiden mahdollisia riskejä ja haittoja.

Reilu kolmannes yrityksistä innovoi yhdessä eri sidosryhmien kanssa.

38 % yrityksistä ottaa mukaan innovointiin koko yrityksen, toimialan sekä arvoketjun toimijoita.

Tutustu systeemiseen muutoksen ja sen mahdollistajiin Muutoksen aika -raportin sivuilla 91-109

Kestävyyssmurroksen mahdollistaja 2: **Rahoitus ja investoinnit**

RAHOITUS JA INVESTOINNIT

Yritysten on tärkeää löytää keinoja, joilla ne voivat suunnata investointeja sosiaalisesti, ympäristöllisesti ja taloudellisesti kestäviin tuloksiin.

44 % yrityksistä huomioi kestävyiden sisäisten kehitysprojektien kustannus-hyöty –analyysissä.

Yli puolet yrityksistä vaikuttaa jo rahoitusmarkkinoihin joko omien sijoittajiensa tai muiden sidosryhmien kautta.

60 % yrityksistä toimii päätöntekijöiden, säätelijöiden ja toimialaryhmien kanssa, jotta yritys voi luoda parempia mahdollisuuksia kestäville investoinneille.

59 % yrityksistä kertoo sijoittajille, kuinka kestävyyskysymykset vaikuttavat yrityksen menestykseen.

Onko kestävässä rahoitusmahdollisuuksissa sellaisia mahdollisuuksia, joita ei ole vielä hyödynnetty?

40 % kaikista vastaajista kehittää tai hyödyntää kestäviä rahoitusmahdollisuuksia. Rahoitussektorin vastaajista näin tekee 65 %. Tähän kysymykseen vastasi 20 vastaajaa.

Tutustu systeemiseen muutoksen ja sen mahdollistajiin Muutoksen aika -raportin sivuilla 91-109

Kestävyysmurroksen mahdollistaja 3: Ihmiset ja kulutus

IHMISET JA KULUTUS

Yritykset voivat vauhdittaa systeemistä muutosta, kun ne tarjoavat kuluttajille kestävämpiä vaihtoehtoja sekä kannustavat heitä toimimaan kestävyiden puolesta.

Vain puolet yrityksistä suunnittelee tuotteensa kestäviksi ja korjattaviksi. Sen sijaan 2/3 yrityksistä lisää kierrätettyjen materiaalien määrää tuotteissa.

69 % tuotteita valmistavista yrityksistä lisää kierrätettyjen materiaalien määrää tuotteissa. Tähän kysymykseen vastasi 127 vastaajaa.

50 % yrityksistä suunnittelee tuotteensa kestäviksi ja korjattaviksi. Tähän kysymykseen vastasi 108 vastaajaa.

Yli puolet yrityksistä kannustaa kestävyteen niin kuluttajia kuin omaa henkilökuntaa.

54 % yrityksistä kertoo, että se haluaa lisätä kestävästä kuluttajakäyttäytymistä. Kuitenkin samaan aikaan vain 13 % yrityksistä on poistanut tuotevalikoimastaan tai palveluvalikoimastaan vaihtoehdot, jotka eivät tue kestävästä kehitystä.

65 % yrityksistä kannustaa omaa henkilökuntaa kestävään elintapaan.

Tutustu systeemiseen muutoksen ja sen mahdollistajiin Muutoksen aika -raportin sivuilla 91-109

Kestävyyismurroksen mahdollistaja 4: **Politiikka ja sääntely**

POLITIikka JA SÄÄNTELY

Sääntely luo vakaan, ennustettavan ja reilun toimintaympäristön. Se on tärkeä tekijä, kun ajatellaan yritysten investointeja, kilpailua ja menestymistä. Yritysten on tärkeää tukea entistä enemmän sellaista politiikkaa ja sääntelyä, joka vie eteenpäin kestävää muutosta.

Yllättävän moni yritys ei tunne niitä yrityksensä linjauksia, jotka liittyvät poliittiseen vaikuttamiseen. Neljännes yrityksistä irtautuisi kestävyiden kannalta haastavista edunvalvontajärjestöistä.

24 % yrityksistä irtautuu niistä edunvalvontajärjestöistä, joiden poliittinen vaikuttaminen ei tue kestävää kehitystä. Peräti 57 % vastaajista ei tiedä, mikä on yrityksensä linjaus tässä asiassa.

33 % yrityksistä kertoo tekevänsä vain sellaista poliittista vaikuttamista, joka tukee kestäväen kehityksen mukaista liiketoimintaa. 36 % vastaajista ei tiedä, mikä on yrityksensä linjaus tässä asiassa.

Yli puolet yrityksistä tukee sellaista politiikkaa, joka kannustaa kestävää kehitystä.

54 % yrityksistä kertoo valjastavansa yrityksensä innovointikyvyn tukemaan kestäväen kehityksen mukaista politiikkaa.

65 % yrityksistä kertoo, että se ylittää vastuullisuudelle asetetut minimivaatimukset.

Tutustu systeemiseen muutoksen ja sen mahdollistajiin Muutoksen aika -raportin sivuilla 91-109

Näkökulma: Onko poliittinen vaikuttaminen jäänyt kestävyystyössä katveeseen?

Tässä osiossa kuvatut systeemisen kestävyysmurroksen mahdollistajat ovat suuremmalta osin yrityksille tuttuja. Työ niiden parissa on jo mukavalla mallilla. Poikkeuksen tekee politiikka ja sääntely -osion kysymykset.

Politiikan ja sääntelyn kautta määritellään ne pelisäännöt ja kannustimet, jotka kannustavat niin yrityksiä kuin sen asiakkaita toimimaan kestävällä tavalla. Yrityksillä on paljon valtaa vaikuttaa yhteiskunnan tulevaisuuteen. Yritykset vaikuttavat esimerkiksi oman poliittisen vaikuttamisen tai edunvalvontajärjestöjen kautta. Muutoksen aika –raportin mukaan yritysjohtajien pitäisikin tukea entistä voimakkaammin sellaista politiikkaa ja sääntelyä, joka edistää kestävää muutosta. Lisäksi heidän pitäisi toimia rakentavalla tavalla päätöstentekijöiden, säätelijöiden ja toimialaryhmien kanssa, jotta he voivat luoda parempia mahdollisuuksia kestäville investoinneille sekä liiketoiminnalle.

Tällä hetkellä kolmannes yrityksistä kertoo, että se tekee vain sellaista poliittista vaikuttamista, joka tukee kestävä kehityksen mukaista liiketoimintaa. Neljännes vastaajista kertoo, että he irtaantuvat sellaisista edunvalvontajärjestöistä, joiden poliittinen vaikuttaminen ei tue kestävä kehitystä. Mielestäni kiinnostavinta on kuitenkin se, että 57 % vastaajista ei tiedä oman yrityksensä linjausta poliittiseen vaikuttamiseen liittyen. Luku on yllättäen tätäkin suurempi niiden vastaajien joukossa, jotka tekevät päätyökseen yritys vastuuta. Heistä 60 % ei tiedä oman yrityksensä linjausta poliittiseen vaikuttamiseen liittyen.

Näyttää siis siltä, että poliittista vaikuttamista ei tällä hetkellä mielletä vastuullisuustyön osaksi. Siksi haastaisinkin sinut pohtimaan seuraavia kysymyksiä:

- Tiedätkö oman yrityksesi suhteen poliittiseen vaikuttamiseen?
- Voisiko poliittinen vaikuttaminen olla organisaatiosi käyttämätön valttikortti, jolla kestävyysmurrosta voidaan vauhdittaa?
- Entä olisiko yritykselläsi rohkeutta irtautua sellaisista yhteistyökumppaneista, joiden vaikuttamistyö sotisi yrityksesi linjaamia kestävyystavoitteita vastaan?

Helena Kekki, johtaja, FIBS

Liite 1

Tutkimustiedon kerääminen sekä vastaajien taustatiedot

Otos ja tiedonkeruu 1/2

Kohderyhmä

- Tutkimuksen kohderyhmiä oli kaksi:
 - liikevaihdoltaan Suomen tuhat suurinta yritystä
 - 30 muuta tärkeää toimijaa, kuten osuuskuntia ja keskinäisiä yhtiöitä.
- Kohderyhmä koostui 1030 organisaatiosta.
- Yritysten tiedot kerättiin Profinder Päättäjärekisteristä.

Otanta

- Otos täyttää luotettavan otoksen kriteerit.
- Vastaajiksi hyväksyttiin
 - toimitusjohtajat
 - yritysjohtajat
 - yhteiskuntavastuusta vastaavat johtajat
 - yritysvastuupäälliköt.
- Jokaisesta yrityksestä otettiin aineistoon vain yksi vastaaja.
- Vastaajista 30 % oli toimitusjohtajia.
- Vastaukset oli kiintiöity, jotta tuloksia oli helpompi vertailla. 29 % vastaajista oli pörssiyhtiöitä ja loput osakeyhtiöitä ja muita toimijoita.

Otos ja tiedonkeruu 2/2

Yhteydenotot vastaajiin ja tiedonkeruu

- Innolink teki tutkimuksen puhelinhaastatteluna ja sähköpostikyselynä suomeksi ja englanniksi.
- Tietoa kerättiin ensisijaisesti puhelinhaastattelussa. Jos vastaajalla ei ollut aikaa vastata kysymyksiin puhelimesta, hänelle tarjottiin sähköistä kyselylomaketta.
- Kyselyyn valitut yritykset saivat tietoa tutkimuksesta ja siihen osallistumisesta myös eri kanavista. Osa vastaajista vastasikin tutkimukseen suoraan sähköisen linkin kautta.
- 88% vastaajista vastasi kyselyyn puhelimesta. 12 % vastaajista vastasi sähköisellä lomakkeella.
- Haastattelut tehtiin 14.10.2022 – 25.1.2023.

Vastausprosentti

- Tutkimukseen vastasi 184 toimitusjohtajaa, yritys vastuusta vastaavaa johtajaa tai päällikköä.
 - Kyselyn seitsemän viimeistä kysymystä oli vastaajille vapaaehtoisia. Näihin kysymyksiin vastasi 140 vastaajaa.
- Tutkimuksen vastausprosentti oli 18 %.
- Innolink teki tutkimuksen haastattelut sekä vuonna 2021 että vuonna 2023.

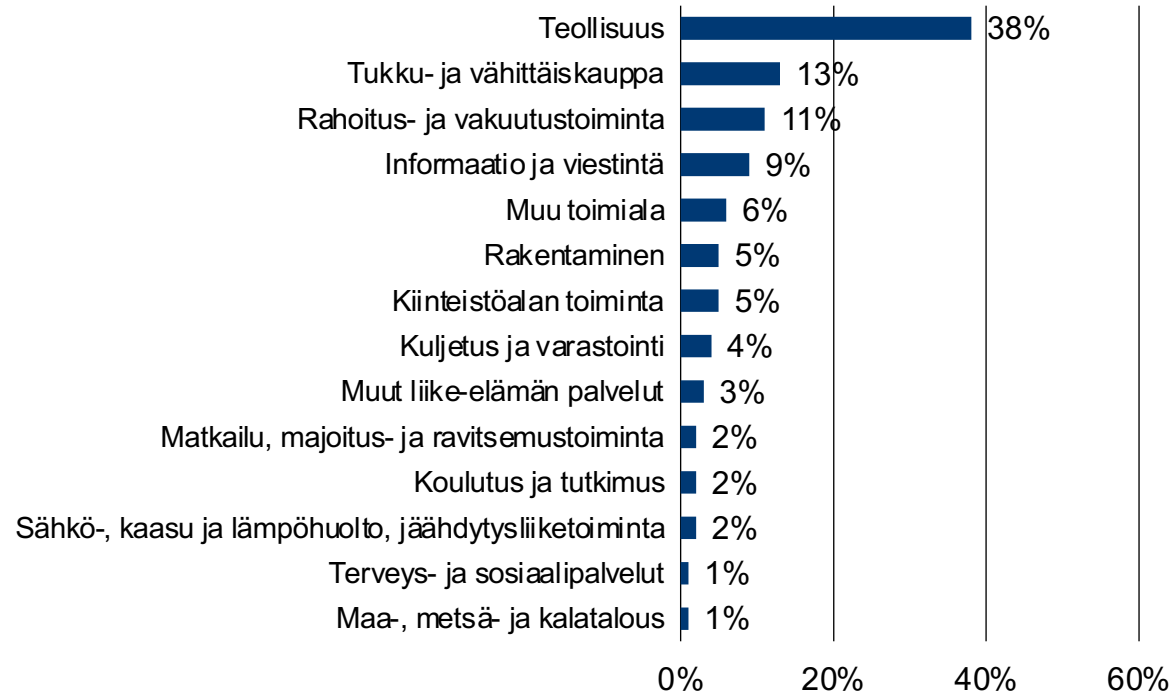
Tulokset ovat vertailukelpoisia aiempiin vuosiin. Tutkimusotoksen rakenne on pysynyt pääosin samana eikä vastaajien jakaumassa ole suuria eroja.

Tulosten vertailussa huomioitavaa

- Tietoa kerättiin ensisijaisesti puhelinhaastattelussa. Jos vastaajalla ei ollut aikaa vastata kysymyksiin puhelimesta, hänelle tarjottiin sähköistä kyselylomaketta.
- Tiedonkeruutapa vastaa täysin vuoden 2021 tiedonkeruutapaa, joten tuloksia voi verrata toisiinsa suoraan.
- 88 % vastaajista kontaktoitiin puhelimitse. 12 % vastaajista vastasi sähköisellä lomakkeella. Osuus on hieman suurempi kuin edellisinä vuosina.
 - Vuosi 2021: 76 % vastasi puhelimitse, 24 % sähköisesti
 - Vuosi 2019: 67 % vastasi sähköisesti
- Vuonna 2023 tutkimukseen vastasi 184 vastaajaa.
 - Vuosi 2021: tutkimukseen vastasi 179 vastaajaa
 - Vuosi 2020: tutkimukseen vastasi 188 vastaajaa.
- Vastausmäärän vaihtelu ei vaikuttanut tutkimuksen tuloksiin.
- Otoksen rakenne yritysmuodon suhteen on hyvin samankaltainen kuin aiempina vuosina:
- Vastaajien edustamista yrityksistä
 - 29 % oli julkisia osakeyhtiöitä (vuosi 2021: 26%)
 - 65 % oli osakeyhtiöitä (vuosi 2021: 66 %)
 - 6 % oli osuuskuntia ja muita (vuosi 2021: 7 %).
- Yritysten pääasiallisen toimialan jakauma on samankaltainen vuoden 2023 ja 2021 tutkimuksissa.
 - Vuonna 2023 teollisuudesta oli enemmän vastaajia kuin vuonna 2021.
- Yritysvastuusta vastaavia johtajia tavoitettiin tänä vuonna enemmän kuin vuonna 2021.
 - Toimitusjohtajia oli 30 % (vuosi 2021: 36 %)
 - Yritysvastuusta vastaavia johtajia 39 % (vuosi 2021: 36 %)
 - Yritysvastuusta vastaavia päälliköitä 31 % (vuosi 2021: 28 %).
- Yritysvastuusta vastaavia johtajia oli enemmän liikevaihdoltaan yli 200 miljoonaa olevissa yrityksissä. Toimitusjohtajien osuus taas oli suurempi liikevaihdoltaan alle 200 miljoonaa olevissa yrityksissä.
- Tulokset ovat vertailukelpoisia aiempiin vuosiin. Tutkimusotoksen rakenne on pysynyt pääosin samana eikä vastaajien jakaumassa ole suuria eroja.
- Yritysvastuututkimusta on tehty vuodesta 2019 asti vuosittain. Vuodesta 2019 alkaen tutkimusta on tehty joka toinen vuosi. Tämä on hyvä ottaa huomioon, kun tutkii vuosivertailuja.

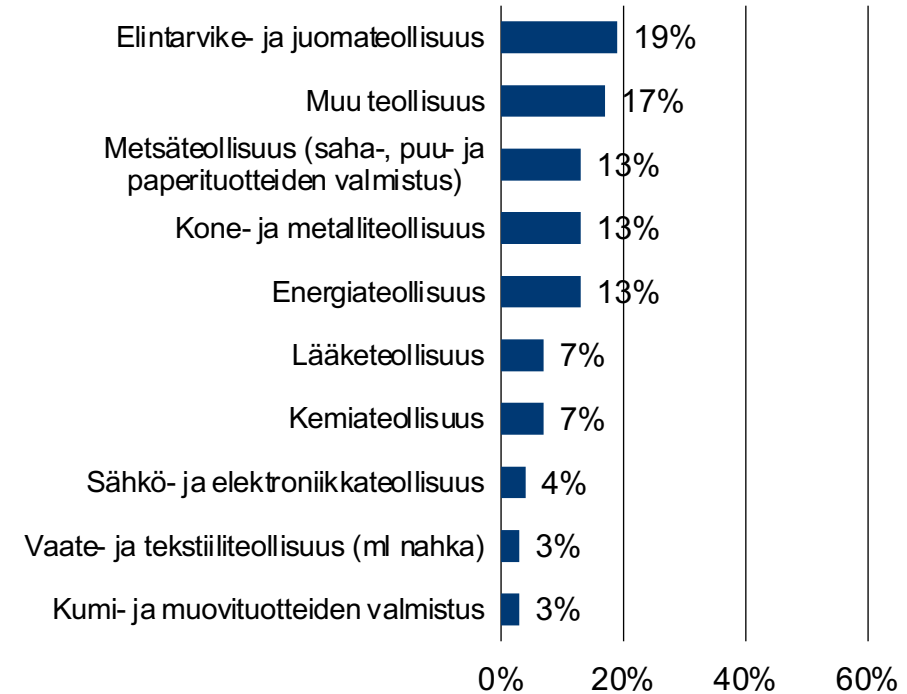
Vastaajan toimiala

Pääasiallinen toimiala

Kysymys: "Mikä on yrityksenne pääasiallinen toimiala"
Tähän kysymykseen vastasi 184 vastaajaa.

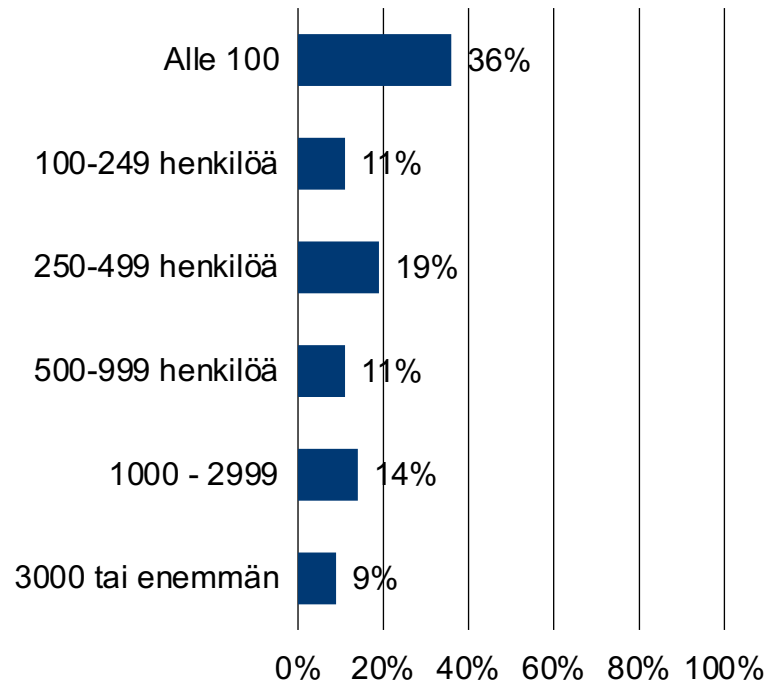
Tarkenne, jos toimiala on teollisuus

Kysymys: "Mikä on yrityksenne tarkempi teollisuudenala"
Tähän kysymykseen vastasi 69 vastaajaa.

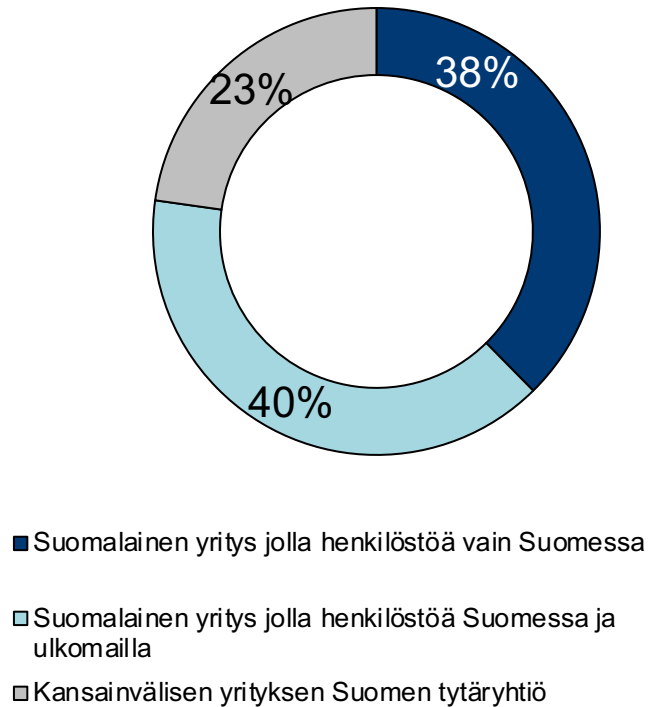
Vastaajan henkilöstömäärä ja kansainvälisyys

Henkilöstömäärä

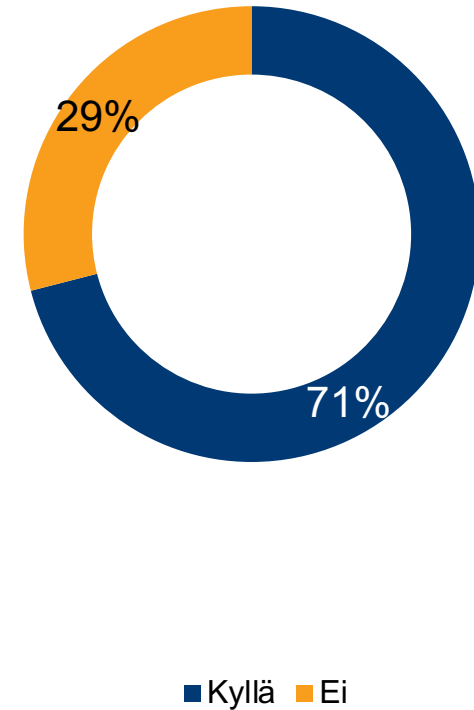
Rekisteritieto: "Henkilökuntaluokka"
Tähän kysymykseen vastasi 174 vastaajaa.

Kansainvälisyys

Kysymys: "Onko yrityksenne..."
Tähän kysymykseen vastasi 184 vastaajaa.

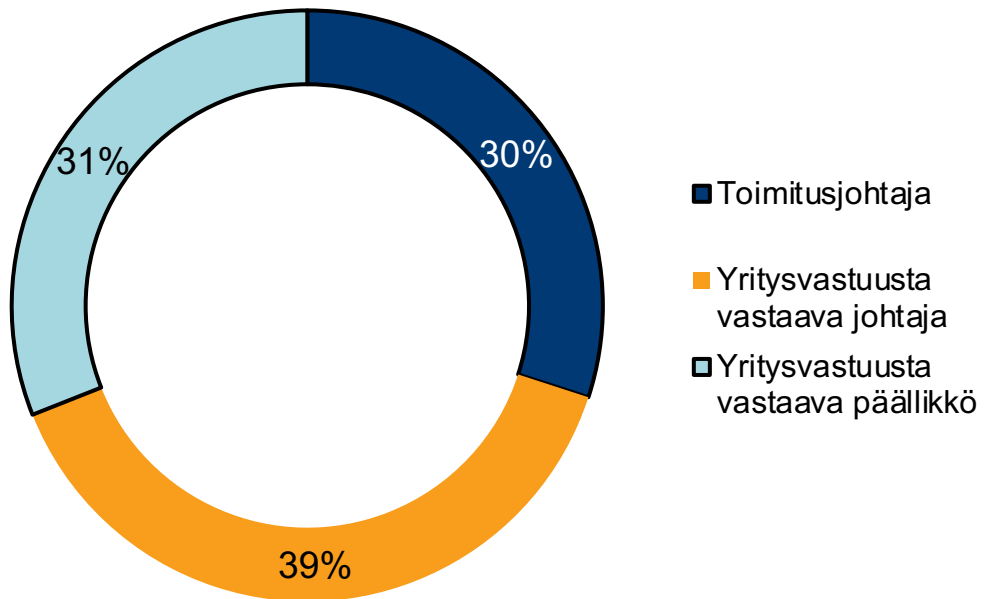
Tuottaako tai myykö yrityksenne tuotteita?

Tähän kysymykseen vastasi 184 vastaajaa.

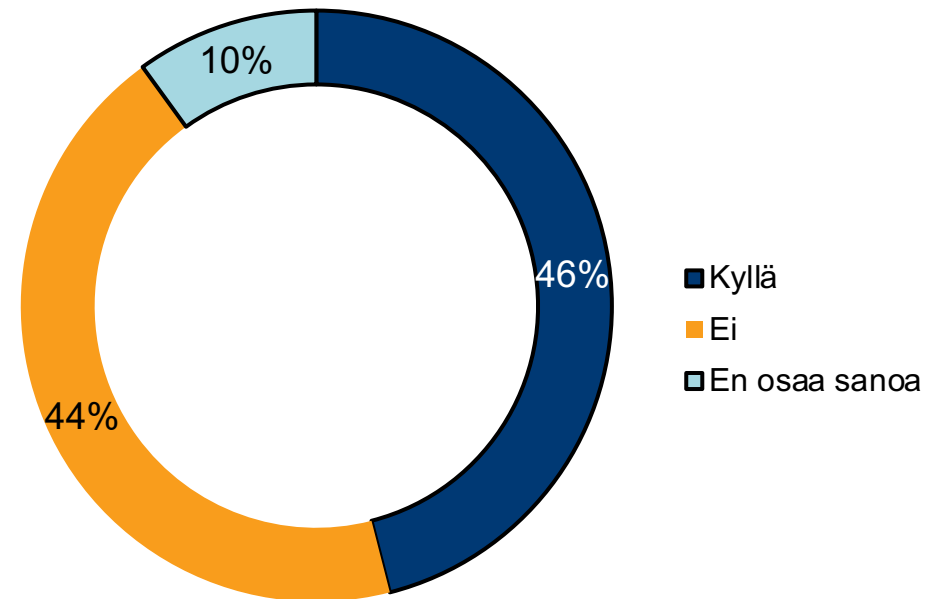
Vastaajan titteli ja organisaation mahdollinen FIBS jäsenyys

Vastaajan titteli

Kysymys: "Liikevaihto"
Tähän kysymykseen vastasi 184 vastaajaa.

FIBSin jäsenyys

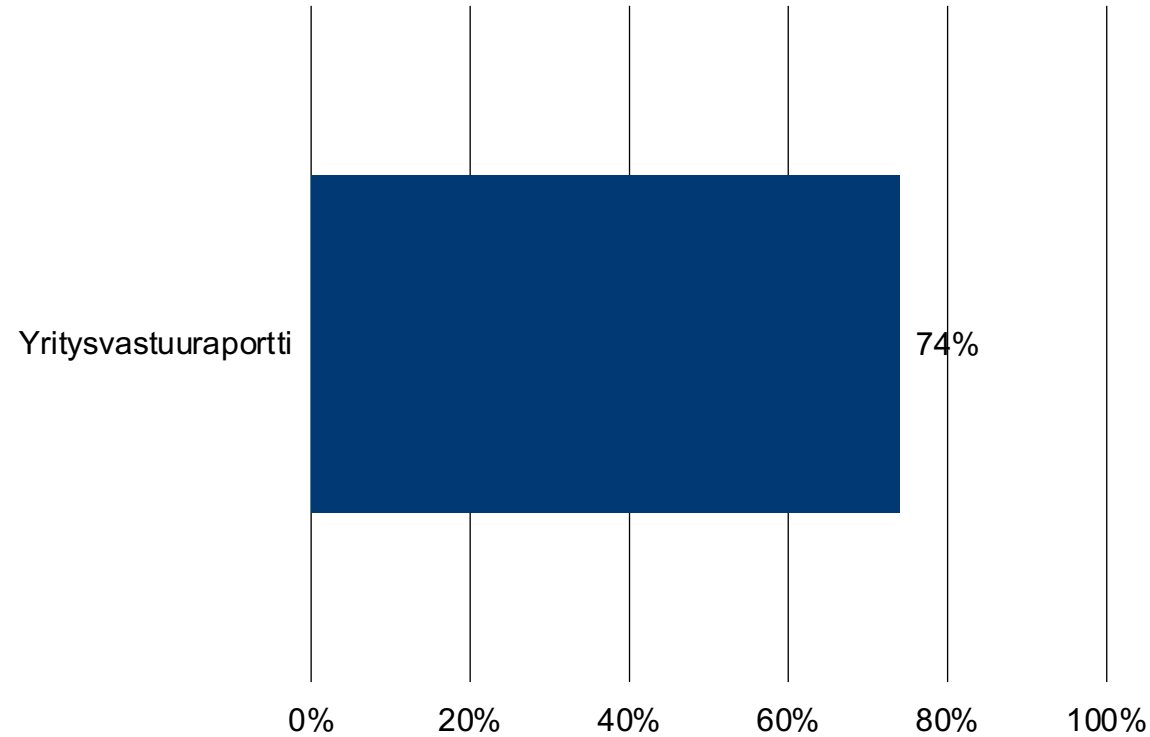
Kysymys: "Olemme Yritysvastuuverkosto FIBSin jäsen"
Tähän kysymykseen vastasi 184 vastaajaa.

Liite 2

Tarkemmat tutkimustulokset

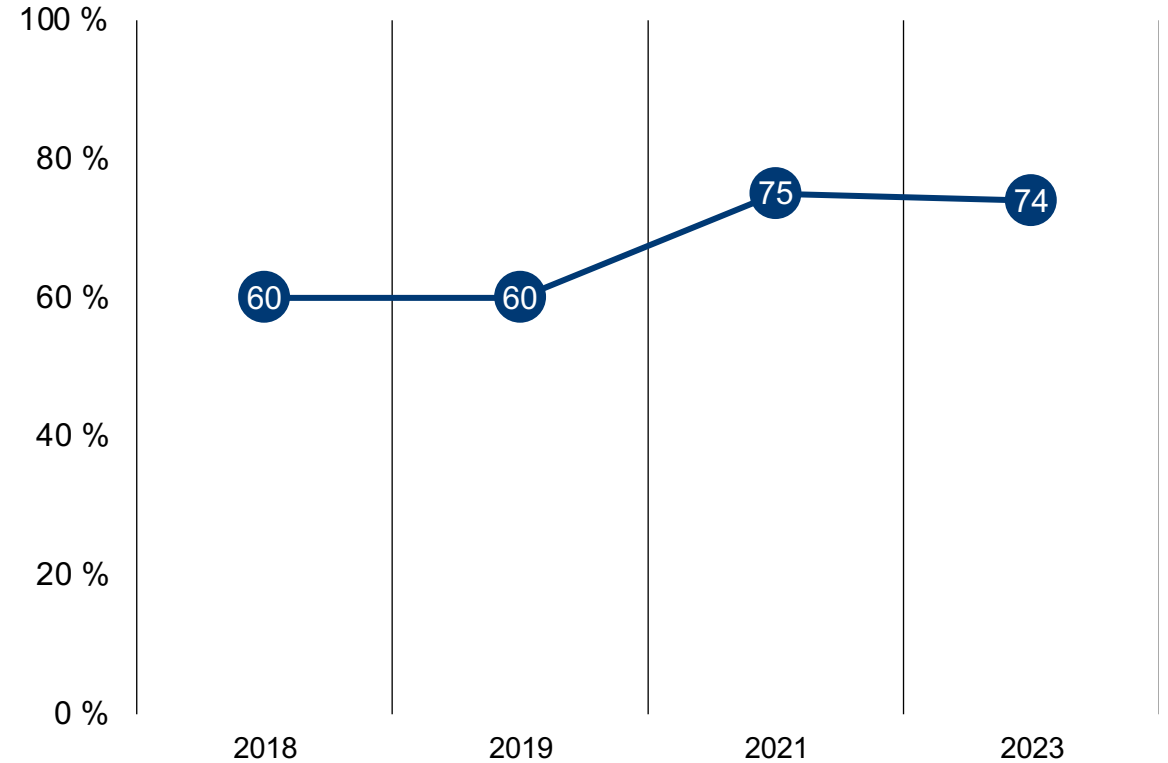
Yritysvastuuraportti

"Kyllä" vastanneiden osuus kysymykseen vastanneista.

Kysymys: "Onko yrityksessänne seuraavia vastuullisuuden johtamiskäytäntöjä?
Tähän kysymykseen vastasi 153 vastaajaa.

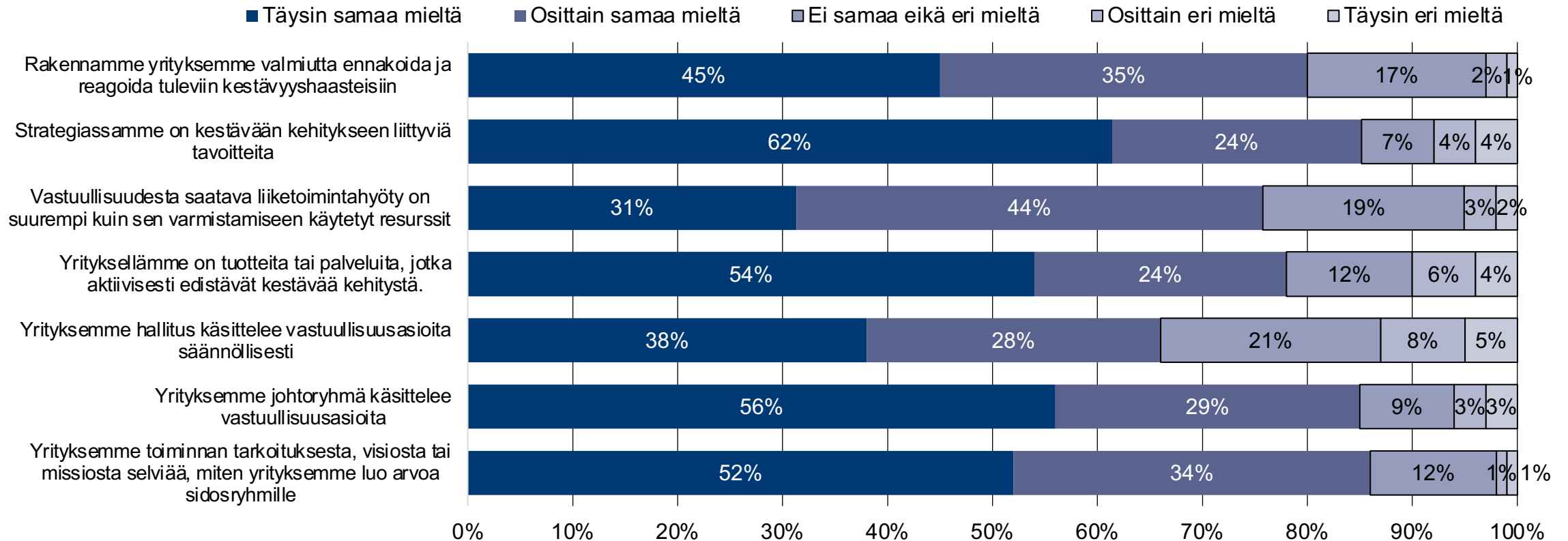
Vuosivaihtelut 2018-2023.
Vastaukset ovat prosentteina.

Kysymys: "Onko yrityksessänne seuraavia vastuullisuuden johtamiskäytäntöjä?
Vastausvaihtoehtoon Yritysvastuuraportti, "Kyllä" vastanneet

Vastuullisuuteen liittyvät väitteet

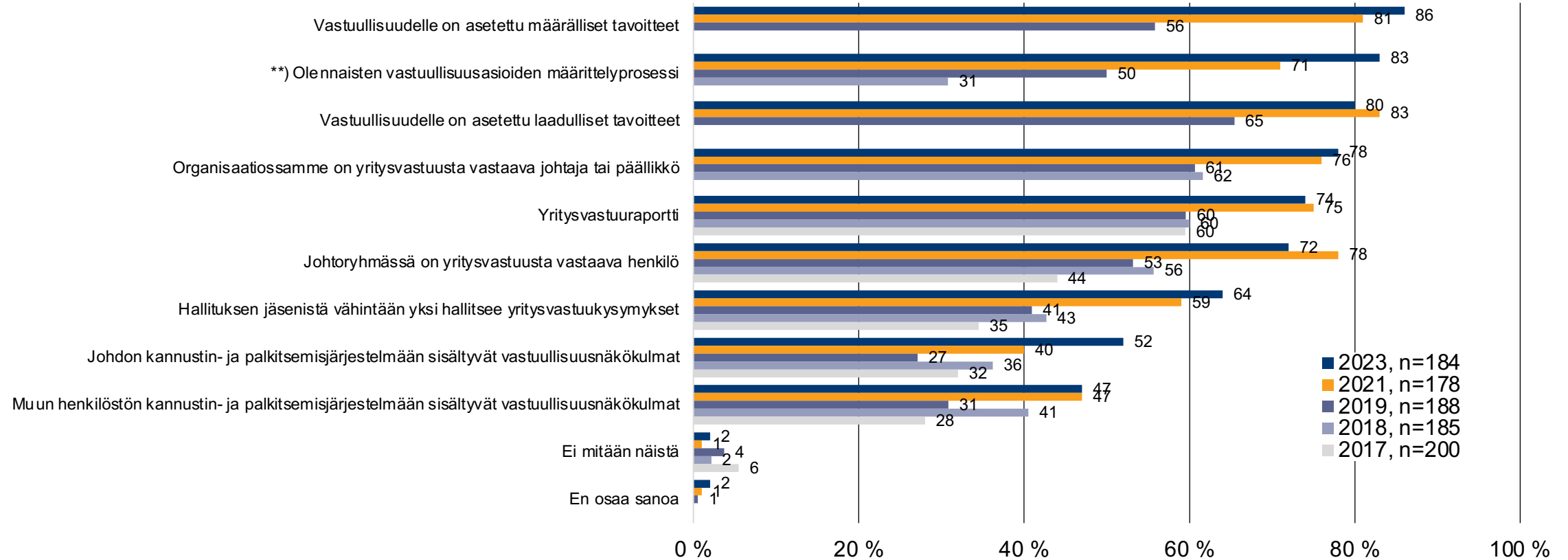
Tähän kysymykseen vastasi 180 vastaajaa.

Kysymys: "Kuinka samaa tai eri mieltä olet seuraavien väittämien kanssa?"

Vastuullisuuden johtamiskäytännöt – vuosivertailu

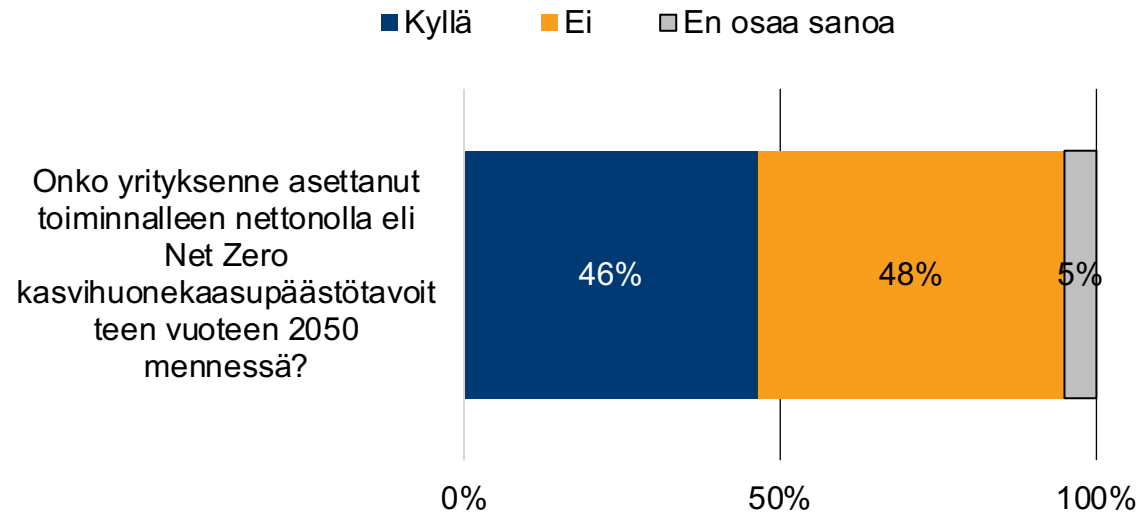
Vastaukset ovat prosentteina.

Kysymys: ” Onko yrityksessänne seuraavia vastuullisuuden johtamiskäytäntöjä?”

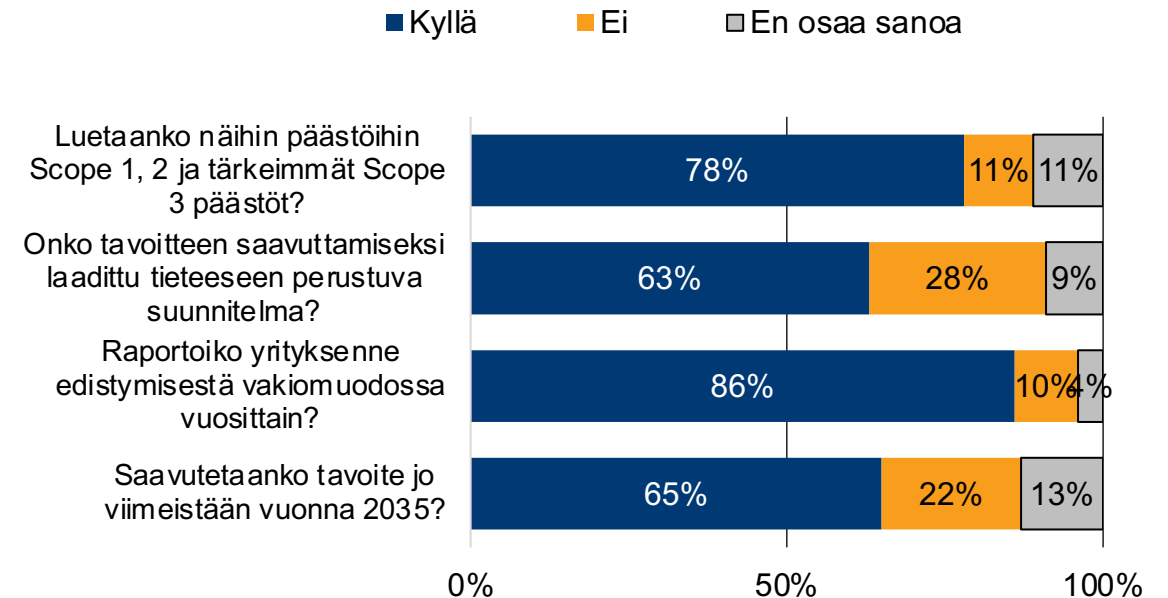
**) Väittämä ollut 2021 muodossa ”Materialiteettiprosessi eli olennaisten vastuullisuusasioiden määrittelyprosessi”

Net Zero kasvihuonekaasupäästötavoite

Kysymys: "Onko yrityksenne asettanut toiminnalleen nettonolla eli Net Zero kasvihuonekaasupäästötavoitteen vuoteen 2050 mennessä?"
Tähän kysymykseen vastasi 184 vastaajaa.

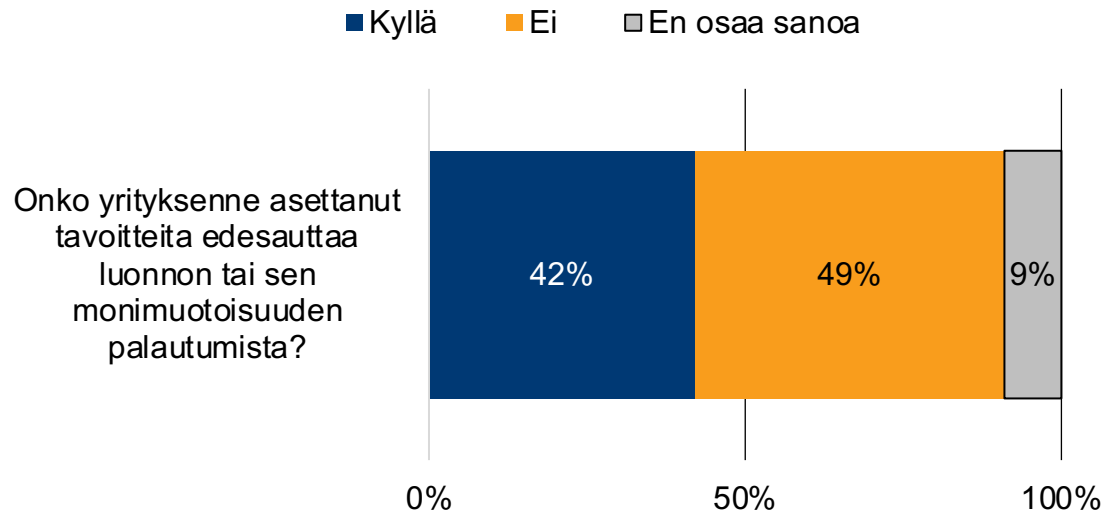
Jos vastaaja vastasi "kyllä" edelliseen kysymyksen, vastasi hän jatkokysymykseen näin,

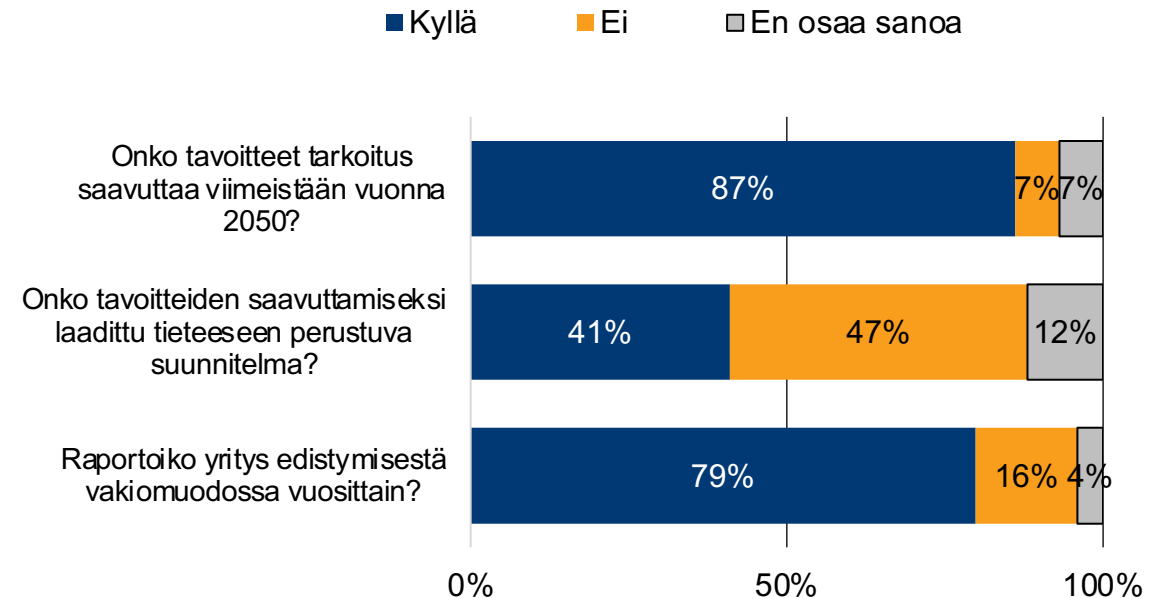
Kysymys: "Jos asettanut toiminnalleen nettonolla eli Net Zero kasvihuonekaasupäästötavoitteen vuoteen 2050 mennessä..."
Tähän kysymykseen vastasi 82 vastaajaa.

Luonnon tai sen monimuotoisuuden palautuminen

Jos vastaaja vastasi ”kyllä” edelliseen kysymyksen, vastasi hän jatkokysymykseen näin,

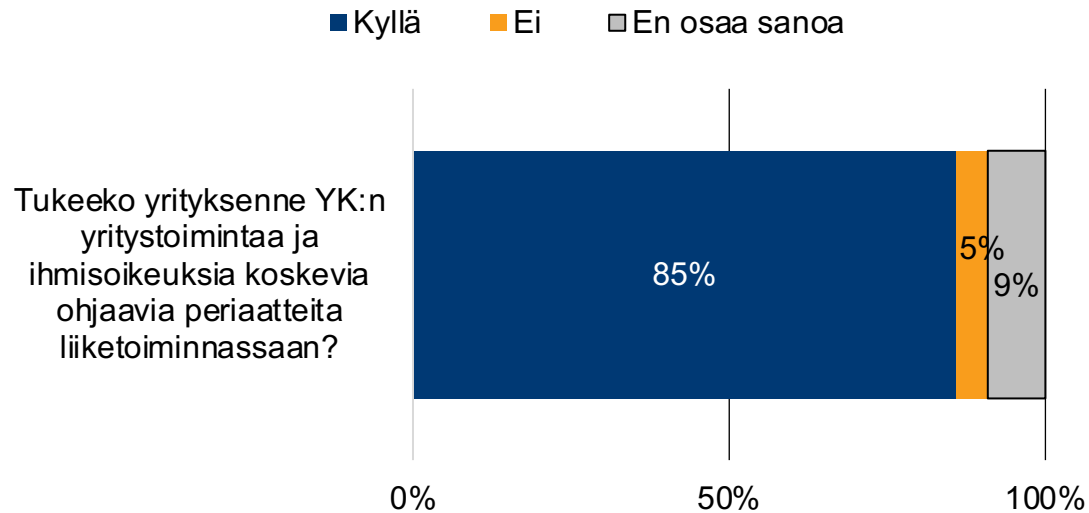
Kysymys: ”Onko yrityksenne asettanut tavoitteita edesauttaa luonnon tai sen monimuotoisuuden palautumista?” Tähän kysymykseen vastasi 184 vastaajaa.

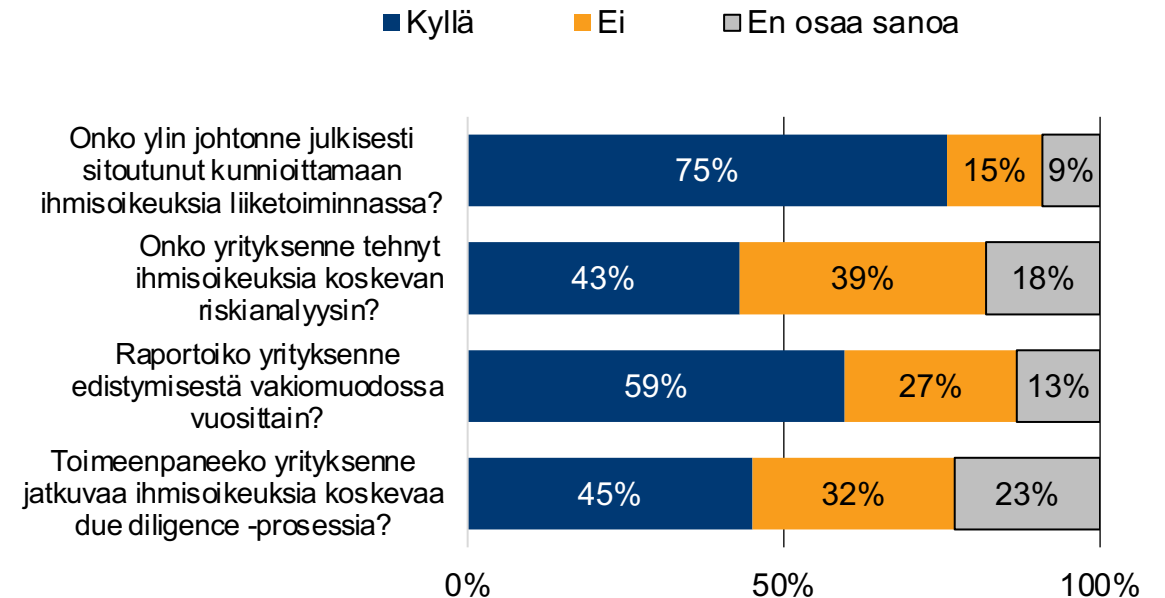
Kysymys: ”Jos asettanut tavoitteita edesauttaa luonnon tai sen monimuotoisuuden palautumista...” Tähän kysymykseen vastasi 76 vastaajaa.

YK:n yritystoiminnan ja ihmisoikeuksien tukeminen

Jos vastaaja vastasi ”kyllä” edelliseen kysymyksen, vastasi hän jatkokysymykseen näin,

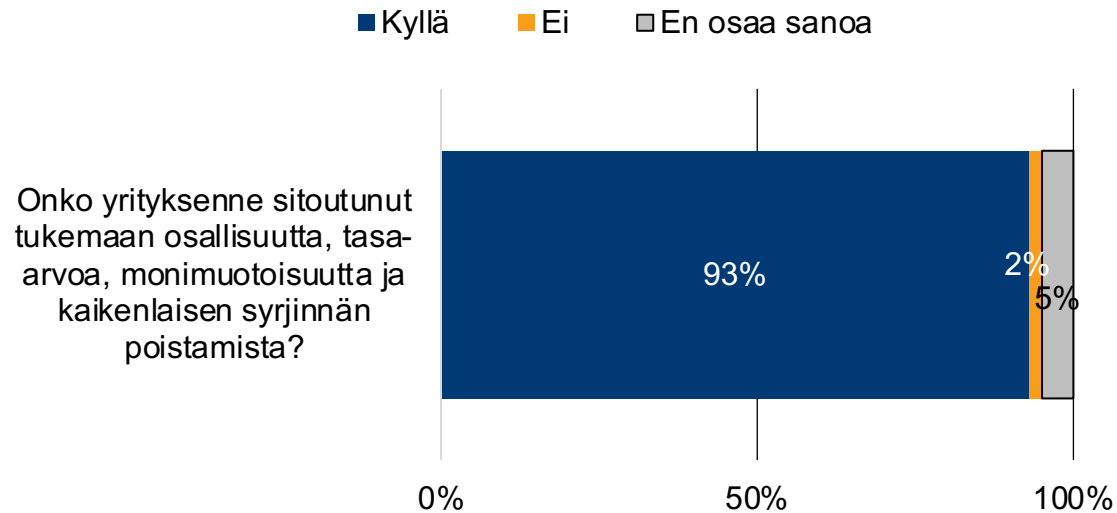

Kysymys: ”Tukeeko yrityksenne YK:n yritystoimintaa ja ihmisoikeuksia koskevia ohjaavia periaatteita liiketoiminnassaan?”
Tähän kysymykseen vastasi 184 vastaajaa.

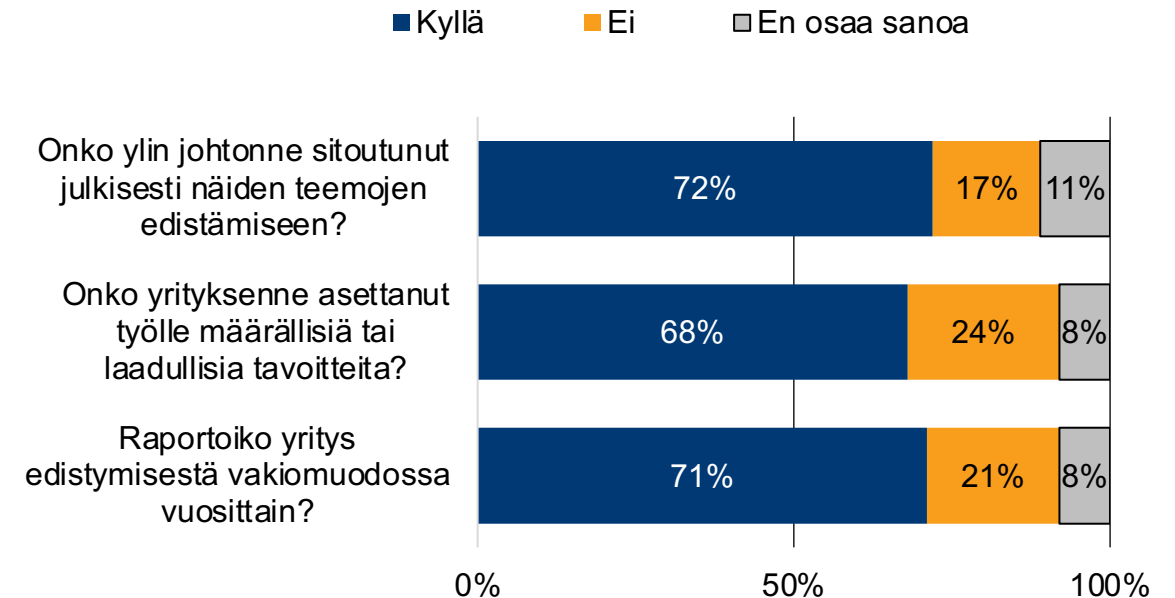
Kysymys: ”Jos tukee YK:n yritystoimintaa ja ihmisoikeuksia koskevia ohjaavia periaatteita liiketoiminnassaan...” Tähän kysymykseen vastasi 155 vastaajaa.

Osallisuuden, tasa-arvon, monimuotoisuuden ja syrjinnän poistaminen

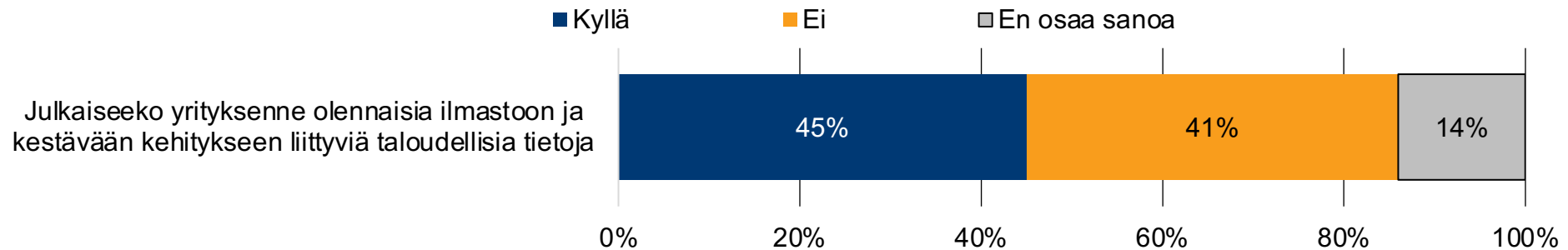
Kysymys: "Onko yrityksenne sitoutunut tukemaan osallisuutta, tasa-arvoa, monimuotoisuutta ja kaikenlaisen syrjinnän poistamista?"
Tähän kysymykseen vastasi 184 vastaajaa.

Jos vastaaja vastasi "kyllä" edelliseen kysymyksen, vastasi hän jatkokysymykseen näin,

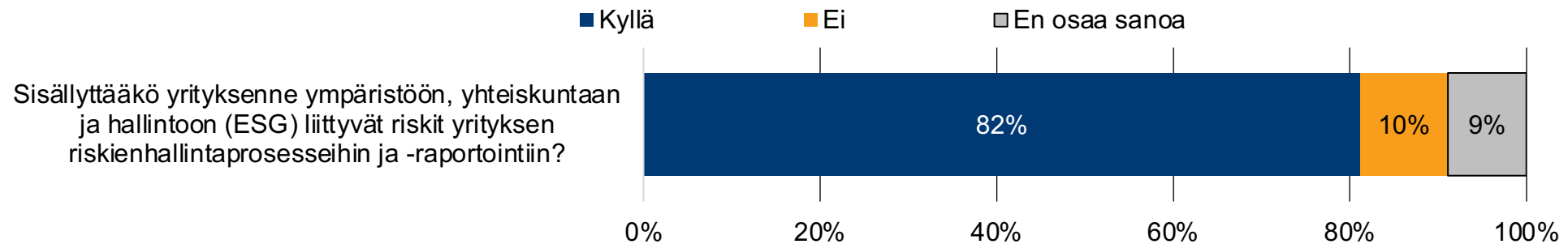

Kysymys: "Jos on sitoutunut tukemaan osallisuutta, tasa-arvoa, monimuotoisuutta ja kaikenlaisen syrjinnän poistamista..." Tähän kysymykseen vastasi 168 vastaajaa.

Ilmasto- ja kestävään kehitykseen liittyvien taloudellisten tietojen julkaiseminen sekä ESG riskienhallinta

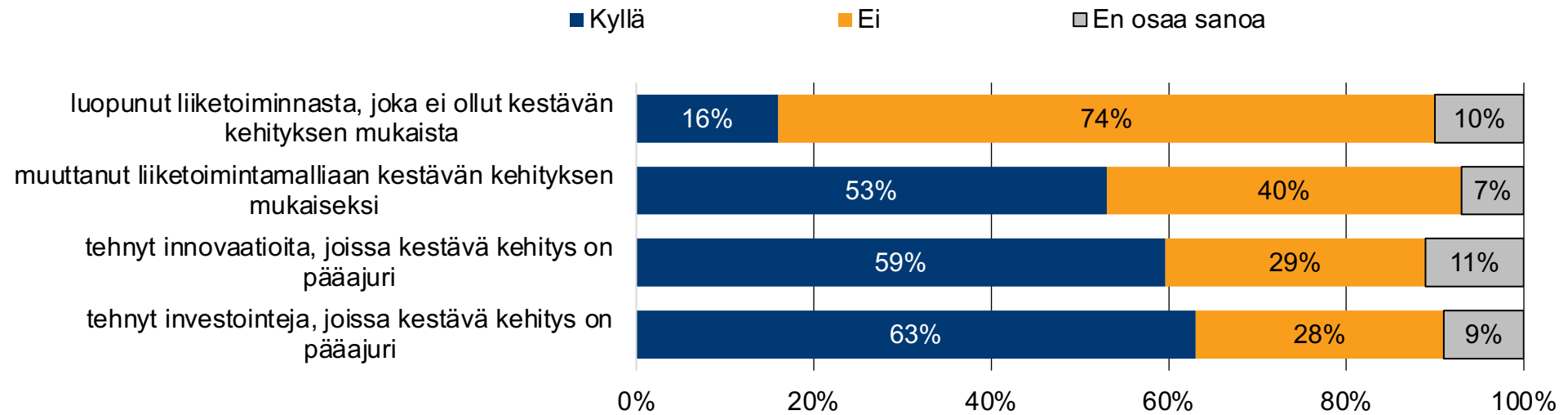

Kysymys: "Julkaiseeko yrityksenne olennaisia ilmasto- ja kestävään kehitykseen liittyviä taloudellisia tietoja (esim. TCFD:n tai muun hyvämaineisen viitekehyksen mukaan)?"
Tähän kysymykseen vastasi 184 vastaajaa.

Kysymys: "Sisällyttääkö yrityksenne ympäristöön, yhteiskuntaan ja hallintoon (ESG) liittyvät riskit yrityksen riskienhallintaprosesseihin ja -raportointiin?"
Tähän kysymykseen vastasi 184 vastaajaa.

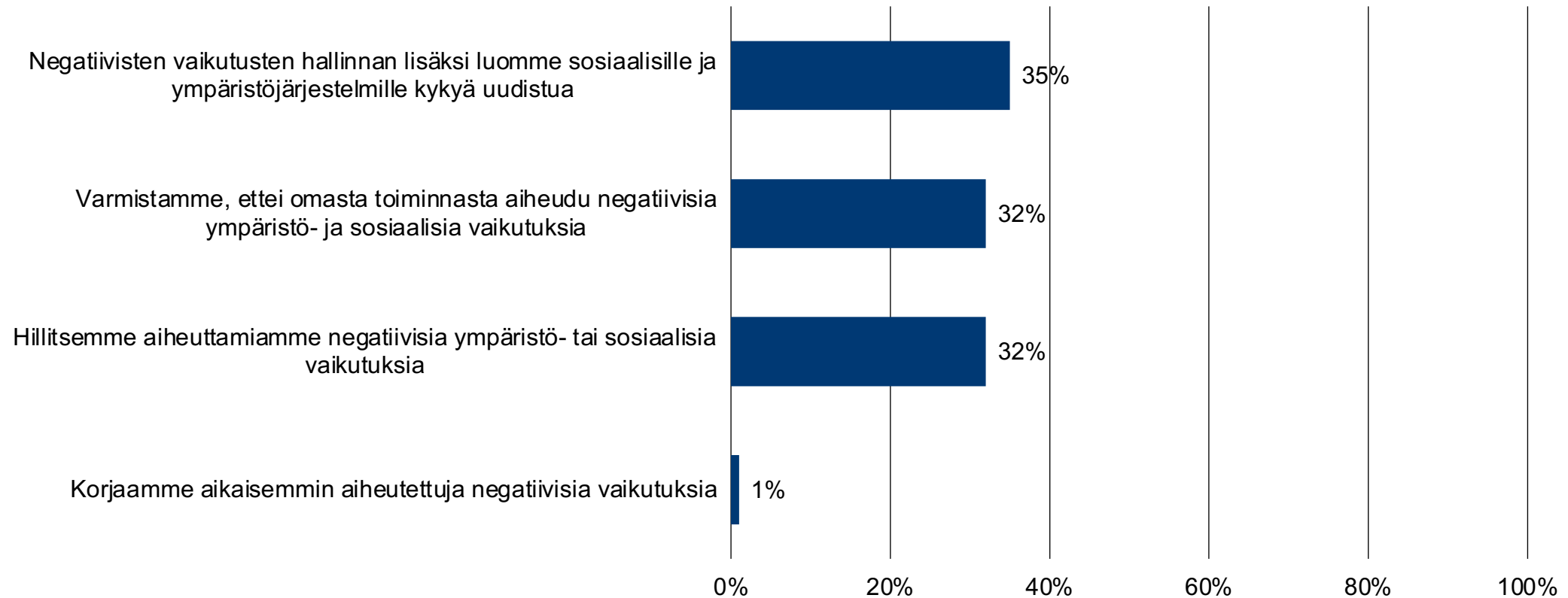
Toimenpiteet

Kysymys: "Vastaa asteikolla kyllä, ei tai en osaa sanoa, onko yrityksenne viimeisen kolmen vuoden aikana..."

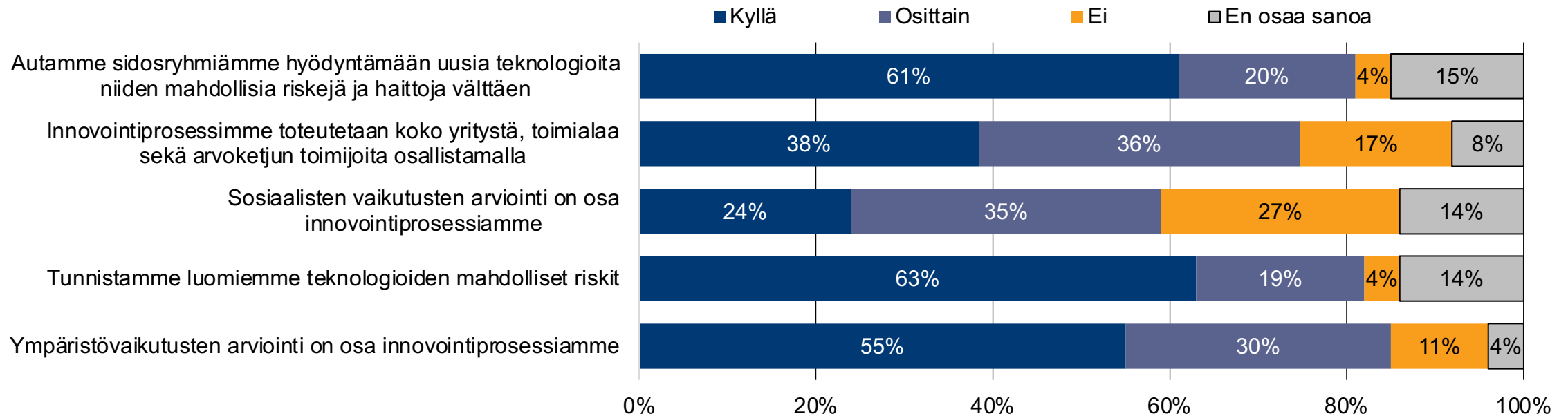
Tähän kysymykseen vastasi 184 vastaajaa.

Pääasiallinen suhde aiheutettuihin ympäristö- ja sosiaalisiin vaikutuksiin

Kysymys: "Kun tarkastelette liiketoimintaanne kokonaisuutena, mikä on pääasiallinen suhteenne aiheuttamiinne ympäristö- ja sosiaalisiin vaikutuksiin? Valitkaa yksi..." Tähän kysymykseen vastasi 177 vastaajaa.

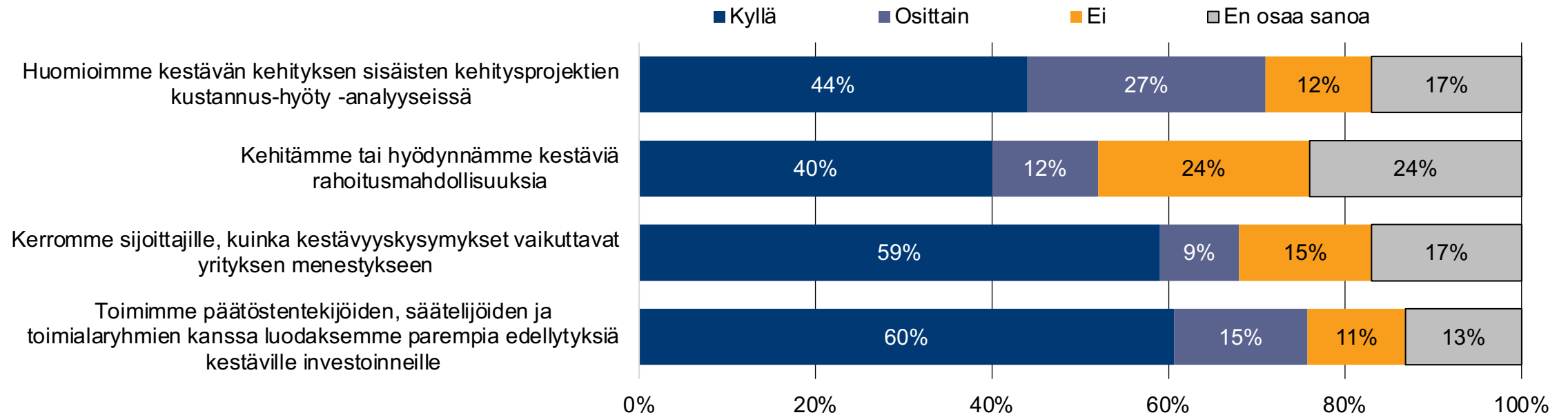
Teknologian ja innovoinnin toteutuminen

Kysymys: "Toteutuuko seuraava asia yrityksessänne? Asteikko: kyllä, osittain, ei tai en osaa sanoa (Teknologia ja innovointi)"

Tähän kysymykseen vastasi 184 vastaajaa.

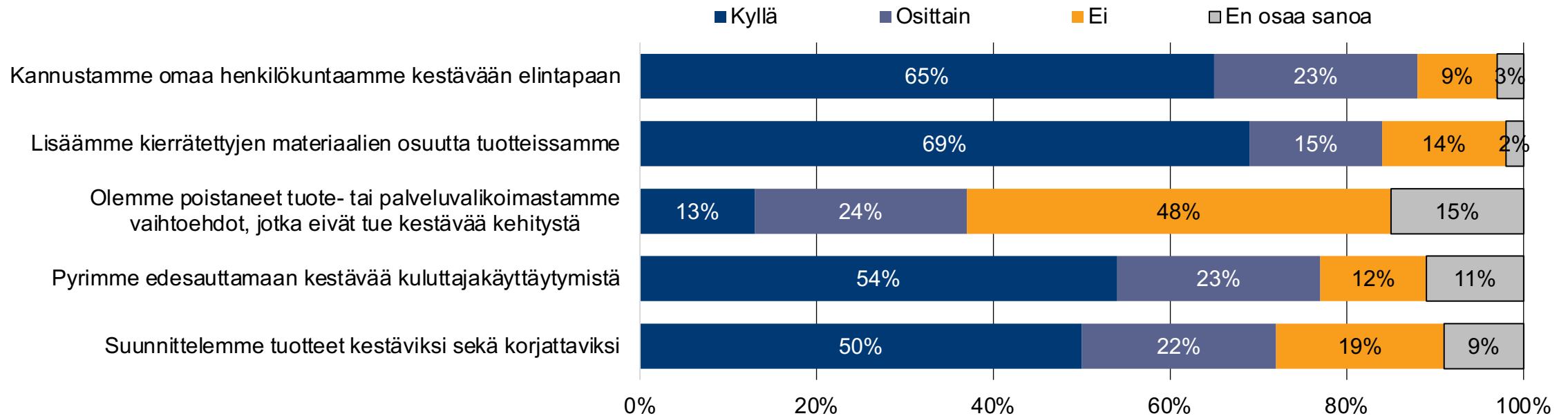
Rahoituksen ja investointien toteutuminen

Kysymys: "Toteutuuko seuraava asia yrityksessänne? Asteikko: kyllä, osittain, ei tai en osaa sanoa (Rahoitus ja investointi)"

Tähän kysymykseen vastasi 184 vastaajaa.

Ihmisten ja kulutuksen toteutuminen

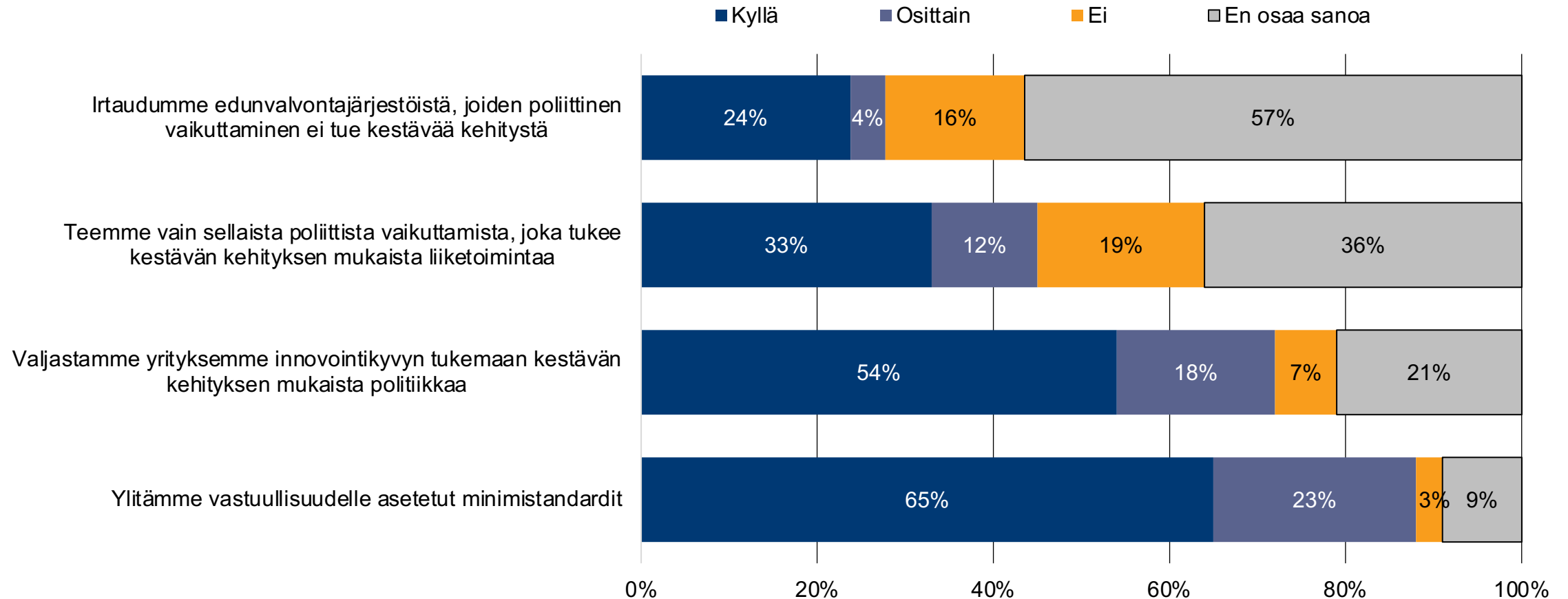
Kysymys: "Toteutuuko seuraava asia yrityksessänne? Asteikko: kyllä, osittain, ei tai en osaa sanoa (Ihmiset ja kulutus)" Tähän kysymykseen vastasi 184 vastaajaa.

Kysymykset "Suunnittelemme tuotteet..." ja "Lisäämme kierrätettyjä materiaaleja.." osoitettiin vain niille yrityksille, jotka tuottavat tai myyvät tuotteita.

"Suunnittelemme tuotteet..." – kysymykseen vastasi 108 vastaajaa.

"Lisäämme kierrätettyjä materiaaleja..." – kysymykseen vastasi 127 vastaajaa.

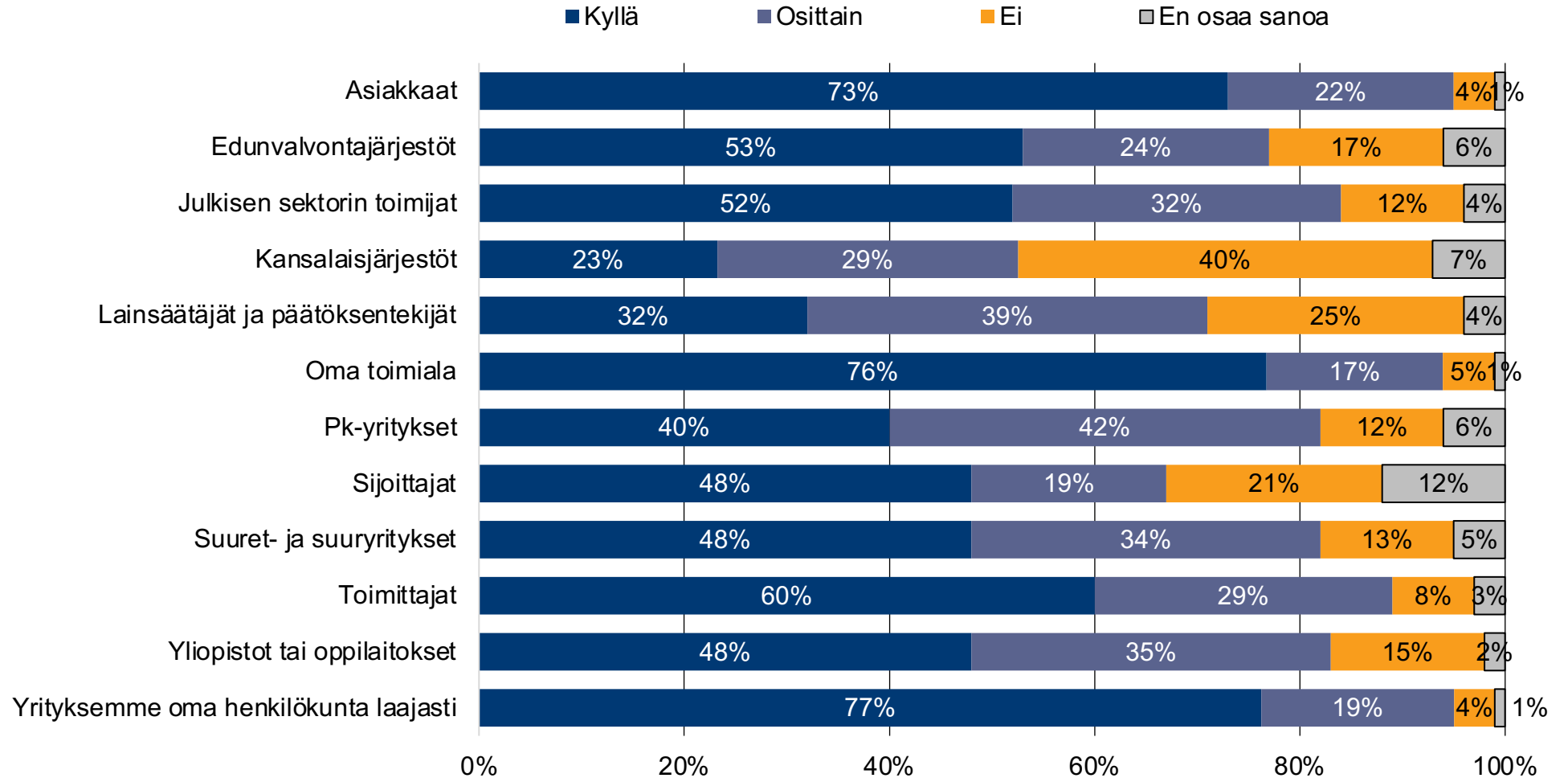
Politiikan ja säätelyn toteutuminen

Kysymys: "Toteutuuko seuraava asia yrityksessänne? Asteikko: kyllä, osittain, ei tai en osaa sanoa (Politiikka ja sääntely)"

Tähän kysymykseen vastasi 184 vastaajaa.

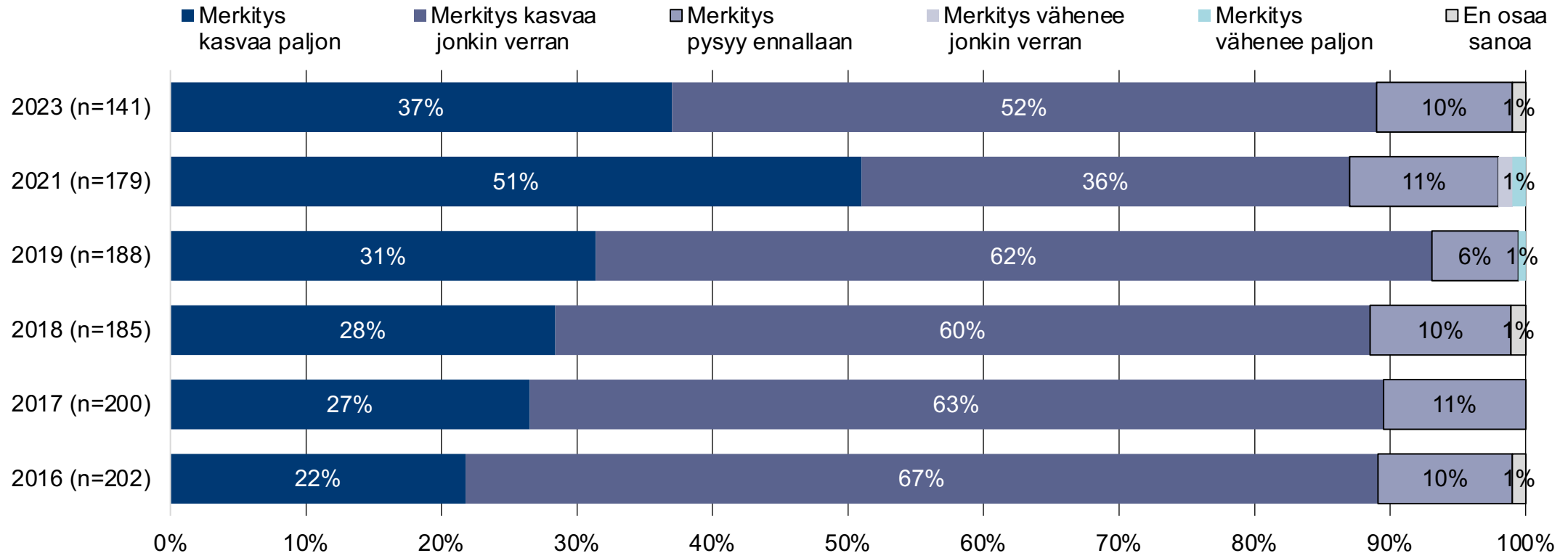
Yhteistyö kestävyysteemoissa

Kysymys: "Teettekö kestävyysteemoissa yhteistyötä seuraavien tahojen kanssa? Asteikko: kyllä, osittain, ei tai en osaa sanoa?"

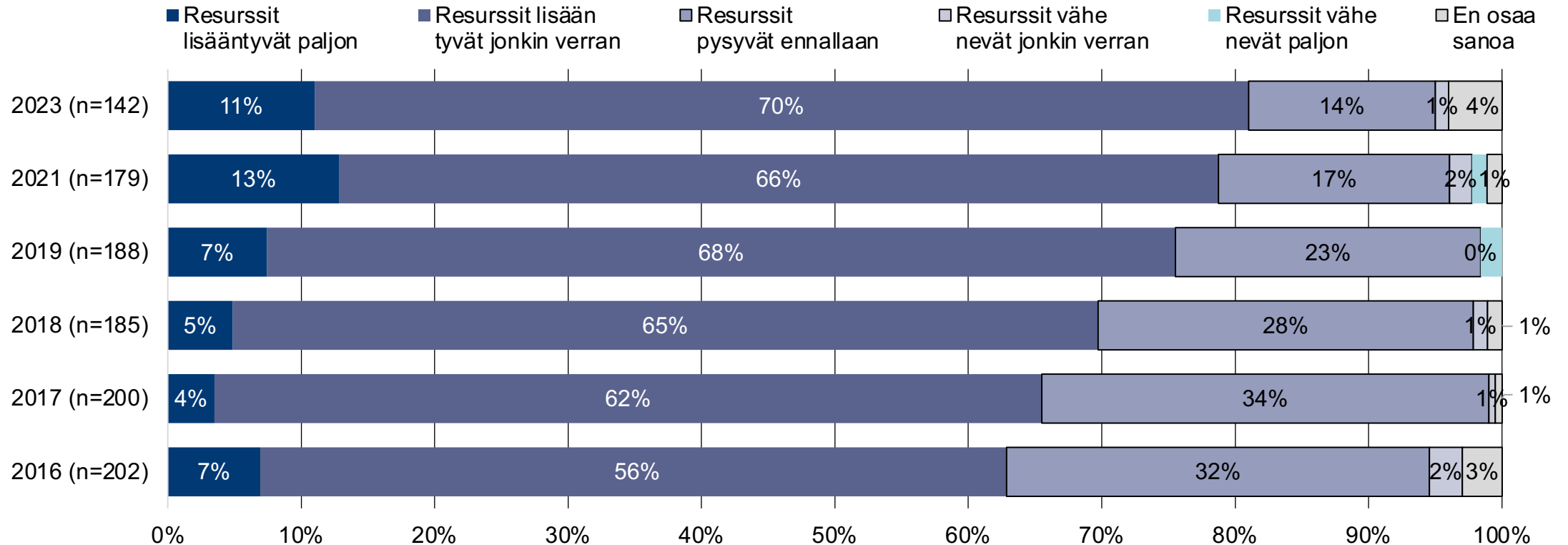
Tähän kysymykseen vastasi 140 vastaajaa.

Yritykset eivät usko, että vastuullisuuden merkitys kasvaa enää niin voimakkaasti kuin he uskoivat vuonna 2021.

Kysymys: "Miten arvioitte vastuullisuuden merkityksen muuttuvan yrityksenne osalta seuraavan 5 vuoden sisällä?"

Suurin osa yrityksiä uskoo, että vastuullisuuden käytettävät resurssit lisääntyvät heillä tulevaisuudessa.

Kysymys: "Miten arvioitte yrityksenne vastuullisuuden käytettävien resurssien (kuten rahallisten investointien / henkilöresurssien) määrän kehittyvän seuraavan 5 vuoden aikana?"

Kysy lisää
Yritysvastuu 2023 –tutkimuksesta!

Lähetä meille sähköpostia
osoitteeseen: fibs@fibsry.fi